

Anul XXXVII
Serie nouă
IULIE 2026

7

(CCC)

48 pagini

ISSN 1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din s u m a r:

- ✓ Revista noastră la nr. 300 (572)
- ✓ Bucharest Opera Festival
- ✓ Adrian Iorgulescu - 75
- ✓ Luna muzicii ușoare românești
- ✓ Remember Mamaia
- ✓ Metallica la București

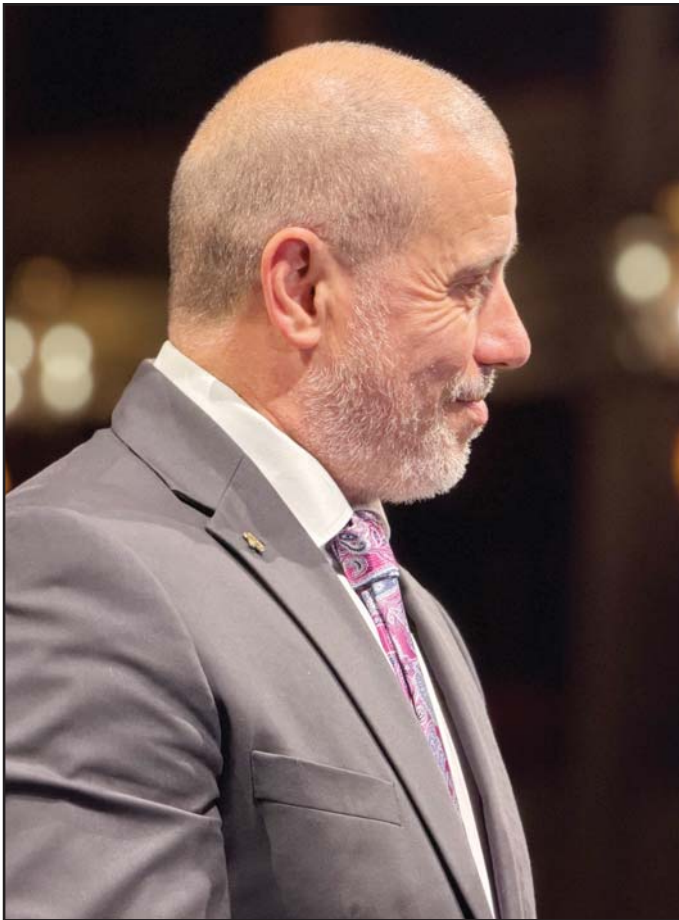
„A. M.” 300

La traviata pe scena Arenei din Verona
Foto: Mihai Cosma

„A.M.” 300

LA MULȚI ANI prolifici și inspirați publicației cu cel mai provocator nume – „Actualitatea muzicală”.

În muzică (și în orice artă, de altfel), actualitatea nu poate fi decât o purtătoare constantă de tradiție, căci ne aflăm

pe teritoriul unde conceptele de „vechi” și de „nou” coabitează inefabil, indiferent că ne plasăm în paradigma structurii știrilor jurnalistice sau în cea a substanței conținutului creativ.

Așadar, LA MULȚI ANI inefabilului pe care revista dumneavoastră îl transformă în comunicabil, dedicat și competent.

Și LA MULTI ANI tuturor celor care stau în spatele, în fața, sau în mijlocul acestui comunicabil, făcând ceea ce trebuie făcut cu grație, cu seriozitate și cu profesionalism – legătura dintre eveniment, ca sumă de întâmplări vii și publicul consumator al celei mai nobile dintre arte.

LA MULȚI ANI numărului 300 din Seria Nouă a „Actualității muzicale”, pe care vi-l dorim o cifră rotundă dintr-o serie de multiple cifre rotunde!

Demeter András ISTVÁN, Ministrul Culturii

O revistă muzicală a cărei Serie Nouă ajunge la numărul 300 dovedește cel puțin un lucru: că e absolut necesară comunității muzicale din România. Apoi, mai dovedește și alte calități: reziliență, profesionalism și statornicie în misiunea asumată. Revista „Actualitatea Muzicală” a reprezentat și reprezintă în continuare o platformă de manifestare și educare a multor generații de critici muzicali. Totodată, ea teaurizează o mare parte din cronicile vremii referitoare la istoria muzicii din România post-decembristă, integrând aici în special atât arta interpretativă, dar și pe cea componistică. Reflectarea evenimentelor și contextelor muzical-culturale importante la nivel național se conjugă în structura revistei cu două teme principale ce străbat conținutul acestei publicații: muzica clasică și muzica ușoară românească.

Pornită de la un format de ziar în 1990 (profil păstrat timp de aproape 300 de numere, înainte de a trece la Seria Nouă, format tabloid, numerotată de la unu), „Actualitatea muzicală” a ajuns o revistă consistentă ca număr de pagini, iar de la câteva cronici s-a ajuns la peste 40 de articole pe număr, ceea ce arată o creștere cantitativă atât a reflectării critice, cât și a evenimentelor din viața muzicală românească. Cu timpul, stilurile diverse ale cronicilor muzicale au devenit o regulă, tribuna ideatică a acestei reviste permițând opinii foarte diverse, scriituri diferite, adesea creative, ce continuă tradiția criticii muzicale românești și a validării cultural-canonice pe care aceasta o aduce cu sine. Cu siguranță că această tribună critică își va dovedi utilitatea pentru cercetările viitoare despre muzica românească, funcționând deopotrivă ca arhivă a reflecției despre muzică în epoca de după 1989 și ca inestimabil rezervor de texte despre istoria interpretării muzicale, despre

Foto: Sorin Antonescu

viața de concert și despre individualitățile artistice afirmate în acest răstimp.

Desigur, întotdeauna se pot face ajustări și îmbunătățiri de format, de conținut, de promovare, iar aceste idei nu lipsesc, din fericire. Revista „Actualitatea muzicală” trece un prag și se îndreaptă spre o nouă etapă. Această nouă etapă sunt convins că se va dovedi la fel de fastă și la fel de interesantă ca și cele de până acum. Îi urez multe numere în continuare!

Dan DEDIU, Președintele
Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România

DIN SUMAR

Bucharest Opera Festival 2026.....	2-6
Pe scena Ateneului.....	7-10
Pe scena Studioului „Mihail Jora”.....	10-13
Arena din Verona – La traviata.....	16-17
Adrian Iorgulescu - 75.....	21
Iulie muzical.....	29-31
Cei mai frumoși ani - Mamaia '94.....	35-38
„Cerbul de aur” 1971.....	40-44

Bucharest Opera Festival 2026

Joi 11 iunie, cu o zi mai devreme față de varianta preliminară a programului, a debutat, în capitală, Bucharest Opera Festival, eveniment internațional ajuns la cea de-a cincea ediție. În prezența ministrului Culturii, dl. András István Demeter, a avut loc conferința de presă care a precedat primul spectacol, *Iolanta*, propunere a artiștilor basarabeni de la Teatrul de Operă și Balet „Maria Bieșu” din Chișinău. Acest titlu clasic, din creația lui Ceaikovski, a fost și cea mai recentă premieră realizată de soliștii și ansamblul Operei de dincolo de Prut, care, vizionată la fața locului de managerul ONB Daniel Jinga, a fost inclusă, pe ultima sută de metri, în programul acestei ediții a BOF, propunere sprijinită financiar deindată de către Ministerul Culturii din Republica Moldova.

Astfel, am putut admira la București un spectacol pe care îl consider memorabil, mai ales din perspectiva interpretării vocale. Dacă regia lui Slava Sambrîș nu s-a remarcat prin nimic special, în afara unui cadru scenografic ce trimitea către o fermă horticolă, cu lucrătorii respectivi în salopete mișunând printre tufe de trandafiri și alți arbuști (scenografia Iurie Matei, costumele Alina Rotaru), în schimb pentru rolurile principale (și nu numai) au fost aleși cei mai reprezentativi tineri soliști din Republica Moldova, titulari sau oaspeți ai teatrului liric din Chișinău. Prima vedetă care s-a manifestat printr-o arie („Oțevo eto prejde ne znala”) a fost Valentina Nafornița, absolventă a UNMB, solistă a Operei de Stat din Viena, cu o meritorie carieră internațională. Imediat vocea ei caldă, egală, lirică prin excelență s-a pliat pe desenul melodic și pe cuvintele acestui emoționant moment, rafinamentul dinamicii, ca și construcția gradată sporind aprecierea publicului. Mai

demonstrație de înaltă artă vocală în aria „Kto mojet spravitsa Matildoi moyei”, unde vocea sa metalică a etalat forță și strălucire dar și atacuri în piano, desfășurări în pianissimo, un legato impecabil, smulgând ropote entuziaste de aplauze, probabil comparabile cu cele obținute de curând la Opera Regală londoneză „Covent Garden”, unde a fost invitat să

interpreteze rolul Contelui de Luna din *Trubadurul* de Verdi. S-a văzut imediat că mediul academic și scenic în care s-a pregătit (Conservatorul din Sankt Petersburg și Programul pentru tineri soliști al Teatrului Bolșoi din Moscova) l-au format la cel mai înalt nivel, în așa fel încât în ultimii ani și-l dispută teatre precum MET, Bayerische Staatsoper, Opera din Paris, cele din Berlin, Viena, Roma, Barcelona, festivalurile de la Glyndebourne și Salzburg, pentru a da doar câteva exemple. Probabil este una dintre cele mai redutabile apariții din Festival, nu doar prin cartea de vizită dar și prin măiestria conducerii liniei vocale.

Nu s-a lăsat mai prejos nici tenorul Dumitru Mîțu (originar din Cricova dar de asemenea absolvent al Programului de la Bolșoi), și el pornit deja pe un drum european onorant, cu spectacole în Olanda, Austria, Belgia, Norvegia, Estonia și București (*La traviata*, *Manon Lescaut*, *Evgheni Oneghin*). Tenor liric cu accente spinto, el a lăsat și de această dată o frumoasă impresie, chiar dacă partitura ceaikovskiană nu îi oferă personajului său momente individuale excepționale. Nu aș vrea să-l las deoparte pe baritonul Vitalie Maciunski, foarte bun în rolul doctorului Ebn Hakia, absolvent în 2007 al conservatorului din capitala moldovenească și solist al Teatrului „Maria Bieșu”.

La pupitrul dirijoral l-am putut urmări în acțiune pe tânărul Cristian Spătaru, director artistic al Operei basarabene și soțul Valentinei Nafornița. Aș mai menționa faptul că, în mod surprinzător poate, *Iolanta* nu a făcut parte niciodată din repertoriul Operelor din România, cu toate că, fiind ultima creație lirică a lui Ceaikovski (compusă cu doar un an înaintea morții), conține pagini fermecătoare. Și totuși, nu a fost prima întâlnire a publicului bucureștean cu această muzică, deoarece la ediția aniversară din 1981 a Festivalului Internațional „George Enescu” (ediția Centenarului enescian) a fost prezentată tot pe scena teatrului din Bd. Kogălniceanu de către ansamblul Teatrului Bolșoi din Moscova, cu o garnitură solistică impresionantă, în frunte cu Galina Kalinina.

*

A doua seară a Bucharest Opera Festival a fost rezervată gazdelor, care au propus cea mai recentă premieră a lor, în antipatica versiune regizorală a lui Igor Bergler,

vechea noastră cunoștință Alexei Botnariuc (aflat acum la vârsta potrivă pentru a-l întruhipa pe Regele René) a impresionat prin vocea sa profundă de bas și prin determinarea din glas în aria „Gospod moi, esli greșen ya?”. Înainte să-i vedem în scenă pe Robert și pe Vaudémont s-au afirmat prin calitatea vocilor personajele secundare Bertrand și Almerik, respectiv Gheorghe Severin și Vadim Ceban, tineri care merită oricând să apară în ipostaze mai spectaculare, care să valorifice din plin timbralitatea afirmată în aceste roluri. Dar, în fine, a sosit și rândul vedetelor masculine, baritonul Andrei Jilihovschi și Dumitru Mîțu. Cel dintâi a făcut o

gândită pe coordonatele unui bălci-iarmaroc. Deși personajele au fost plimbate prin toată sala (inclusiv la momentele de ansamblu), dirijorul Daniel Jinga a reușit o coordonare foarte atentă a soliștilor, dominați de excepționala evoluție a Martinianei Antonie, care are o lejeritate vocală demnă de invidiat în pasajele rapide și un legato elegant, care lasă să se evidențieze frumusețea timbrului acestei tinere mezzosoprane, a cărei carieră se derulează în străinătate. Sebastian Balaj încă este tentat, în rolul lui Figaro, să dea mai mult decât este nevoie, din punct de vedere al intensităților și accentelor,

(completată cu instrumentiști invitați) a sunat onorabil, fără să atingă totuși nivelul arătat de oaspeții din Republica Moldova în deschierea Festivalului sau de gazde, cu doar o seară înainte.

*

Opera Maghiară din Cluj (unul dintre cele doar trei teatre care nu au lipsit la nicio ediție a BOF de până acum) a adus în atenție, sub genericul „Ibérica”, un spectacol de balet care a cuprins trei momente: o prelucrare orchestrală a binecunoscutei piese pentru pian *Iberia* de Isac Albéniz, *El amor brujo* (Amorul vrăjitor) de Manuel de Falla și *Le cid* de Jules Massenet. Colectivul clujean se remarcă poate în primul rând prin valoarea orchestrei, condusă de un dirijor foarte bun, Horvath Jozsef. Primelor două momente le-a lipsit ceva din elanul și structura unui balet real, a unei muzici gândită pentru dansatori și pentru exprimare coregrafică. Lucru care, dimpotrivă, la secvențele din baletul lui Massenet, au reprezentat un atu important, care a dat strălucire acestui tablou coregrafic, nu doar muzical ci în primul rând ca virtuozitate coregrafică și coerență a desfășurării (regizor-coregraf Livia Tulbure-Gună). Desigur, nu era muzica unui compozitor spaniol dar tema și locul acțiunii erau spaniole, dansurile populare iberice stilizate și prelucrate de profesorul de compoziție al lui George Enescu de

Opera Maghiară din Cluj

Foto: Mihai Cosma

la Conservatorul din Paris încheind triumfal o seară interesantă. În mod neașteptat, citind lungul șir al soliștilor și al membrilor ansamblului de balet, nu am întâlnit niciun nume maghiar, colectivul fiind alcătuit aproape exclusiv din români. Nu am înțeles de ce mezzosoprana Gasparik Szilvia Klara a cântat la microfon (headset) momentele solo din *Amorul vrăjitor*, pe scena cu acustică bună a teatrului bucureștean de operă, orchestra fiind în fosă iar poziționarea cântăreței fiind optimă, în prim-plan – efectul acestei amplificări fiind ne-natural, deranjant ca timbralitate și ca volum.

*

La fel acum 2 ani, când au prezentat *Boema* cu o echipă solistică excelentă, oaspeții gălățeni (nelipsiți de la BOF) au

A urmat o demonstrație de virtuozitate actricească și vocală prilejuită de prezentarea monodramei *Vocea umană* de Francis Poulenc, adaptare muzicală a unui cunoscut text de Jean Cocteau. Protagonistă a fost Sarah Aristidou, din Franța, asemeni dirijorului Faycal Karoui, care a fost invitat la pupitrul Orchestrei de Cameră Radio. Tânăra soprană, în vârstă de 35 de ani, a reușit o performanță deosebită, desfășurând o creație actricească atent gradată și minuțios echilibrată, cu sublinierea extremelor, totul cu o muzicalitate deosebită și o siguranță vocală ireproșabilă. Pronunția nativă a ajutat mult la comunicarea textului, din evoluția ei reieșind imediat faptul că această partitură i se potrivește ca o mânășă și că nu este la prima redare a rolului, pe care îl cunoaște în cele mai mici detalii. Combinația imaginii de concert a orchestrei și a dirijorului cu cea de spectacol (costumație, decor și lumini) a protagonistei putea părea eterogenă, dar a ajutat la o mai bună relaționare cu publicul. Așezată/rezemată/întinsă pe o canapea, soprana se afla în spatele dirijorului, care, atent la toate momentele mai problematice, a urmărit-o cu precizie. Orchestra românească

Sarah Aristidou, Orchestra de Cameră Radio

Foto: Mihai Cosma

impresionat din nou publicul bucureștean prin vocile pe care le-au programat în spectacolul *La Cenerentola* de Rossini, montat de italianul Paolo Bosisio. Vedeta teatrului, care este totodată și solista Operei din Brașov, Florentina Soare, a arătat că pentru ea coloratura nu are secrete, agilitatea fiind dublată de profunzimea timbrului și de o disponibilitate actricească indiscutabilă. O apariție interesantă a fost Dumitru Filip, membru al corului Operei bucureștene, care s-a descurcat bine în postură solistică, a arătat un registru acut ferm, posibilități și promisiuni de viitor, în ciuda unui glas care nu te impresionează prin calitatea tonului. Din nou excelent Alin

Munteanu, care pare a fi baritonul ideal pentru orice rol din panoplia operelor celebre, mai ales acolo unde lirismul, acutele și aerul tineresc formează datele definitorii ale personajului. Lorena Mărginean s-a remarcat în Clorinda în special prin intonarea unei arii foarte dificile, în ultimul act, în timp ce Iustinian Zetea, solist al ONB, a fost aplaudat intens în rolul lui Don Magnifico pentru disponibilitățile sale comice și pentru conducerea ireproșabilă a liniei melodice.

Dirijorul Cristian Sandu a încercat să facă minuni la pupitrul unei orchestre destul de reduse numeric și totuși exagerat de sonoră, mai ales în actul I. Scenografia și costumele Domenico Franchi au propus un colorit viu și jocuri cu jumătăți de ou care formau fiecare câte un univers personal, mutate, răscuite, închise etc., într-o dinamică care crea senzația de varietate.

*

Vizita reprezentanților Operei din Cracovia va rămâne, cred, memorabilă. Calitatea muzicală și coregrafică a spectacolului lor, intitulat *Carmen's Love Affairs* (*Igraszki miłosne Carmen*), a fost de nivel înalt, plecând de la însăși ideea de a combina, într-o desfășurare temporală extinsă și cu personaje adăugate, o partitură de Manuel de Falla și celebra suită *Carmen* propusă de Rodion Șcedrin, care redimensionează muzica lui Bizet. O coregrafie modernă, expresivă, care pune în valoare dansatorii, combinată cu o regie plastică, ce propune idei și simboluri, unele de mare impact, cum ar fi moartea Carmencitei, petrecută pe treptele din capătul scenei, în clipa uciderii cu pumnalul căzând din cer în prim-plan un trandafir roșu, simbolul iubirii lui Don José, care se înfige în

Albu (fost la ONB, fost la TNOM „Ion Dacian”), care o înlocuiește după 22 de ani de mandat (!) pe Daniela Vlădescu. Spectacolul prezentat a fost *Faust* de Charles Gounod, sub bagheta reputatului dirijor clujean Adrian Morar, în regia lui Cristian Mihăilescu. Dacă ar fi să remarcăm faptul că cea mai mică operă din țară a prezentat cel mai lung și mai complex spectacol din festival (*grand opéra* în 5 acte, cu balet), probabil că am putea lauda micul colectiv artistic de la malul mării, pentru eforturile depuse. Și nu mă feresc să spun asta. Odată creditat acest merit, mă pun în situația unui spectator obișnuit, care nu trebuie să știe detalii administrative legate de

Foto: Mihai Cosma

activitatea instituțiilor, ci care plătește între 100-300 lei pentru 1 bilet sperând să vadă un spectacol de nivel festivalier, compatibil cu standardele BOF (eveniment plasat recent

printre proiectele naționale prioritare ale Ministerului Culturii, ca recunoaștere a prestigiului festivalului). Aici însă lucrurile nu mai pot fi privite cu același optimism. Spectacolul este sărăcăcios, fără decoruri (doar pânze atârând pe ștângi și 2+1 mese), cu un light design absolut minimalist și cu o proiecție pe pânză mult prea firavă și prea puțin activă. Dacă adăugăm dimensiunile reduse ale corului (scena finală, a absolvirii de păcat „Christ est ressuscité! / Christ vient de renaître!” a fost rezolvată prin amplificarea la difuzoare a corului (ascuns în culise?) și numărul infim de balerini (care a făcut ca din *Walpurgisnacht* să fie prezentat doar un fragment) realizăm că oferta artistică a fost, totuși, modestă.

Pot înțelege o regie minimalistă, dar de ce nu a existat niciun fel de intenție de a reda unele acțiuni fără de care spectatorul nu înțelege cum se întâmplă unele lucruri la care personajele fac referire directă în textul cântat: mulțimea din han NU primește vin de la Mephisto, Siebel NU își înmoaie degetele în apă sfințită, cuplul de îndrăgostiți NU se desparte din cauza venirii nopții iar Faust NU se reîntoarce pe furiș în balconul Margaretei. De neînțeles a apărut lipsa oricărei sugestii care să arate că aceasta este gravidă, oprobiul public venind tocmai din acest motiv, pe care însă cei din sală nu aveau cum să-l bănuiască. După cum personajul Faust apare tânăr în timpul Preludiului, după câteva minute devine bătrân (doar pentru că se îmbracă, la vedere, cu un halat), după care își scoate halatul și devine din nou tânăr; cum era de așteptat deja, la

Opera Națională din Timișoara

Foto: ONB - Andrei Grigore

podea ca o sulțică. Mai mult decât atât, și tânărul fost ofițer moare exact în același loc, un al doilea trandafir roșu, identic cu primul, căzând de la înălțime și înfigându-se la câțiva centimetri de primul... Regia și coregrafia au fost semnate de Jacek Tisky, costumele fiind de Marta Koncewoj iar decorurile de Stefania Chiarelli. Am reținut numele tânărului și talentatului dirijor Joachim Kolpanowicz, binecunoscut în Polonia.

*

Opera din Constanța (în denumirea căreia a rămas numele lui Oleg Danovschi, deși nu mai au un ansamblu de balet capabil să prezinte spectacole de anvergură și nici nu mai dețin drepturile de autor asupra coreografiilor maestrului) a venit la București sub comanda noului director, Cristian

final nici nu se mai ostenește să își reia înfățișarea de bătrân, după ce este salvat de consecințele pactului cu diavolul, ci rămâne așa cum a fost pe tot parcursul operei.

Dar toate aceste lucruri ar fi putut fi, teoretic, eclipsate de distribuirea unor cântăreți excepționali. Ceea ce nu a fost cazul. Rolul Siebel a fost interpretat de o soprană, cu toate că, pentru contrast timbral, opțiunea quasi-unanimă este vocea de mezzo-soprană. Faust a fost redat de un tenor (Răzvan Săraru) care nu oferă satisfacția unui glas atractiv, amplu, fermecător, cu toate că deține un registru acut care uneori este sonor și că relevă o muzicalitate plăcută coroborată cu nuanțe

partea celor care sunt, teoretic, gardienii artistici ai moștenirii pucciniene. Oricum, partea bună este că ne-am convins din nou că reclama nu poate substitui realitatea și că școala românească de interpretare este foarte competitivă, fie și comparativ cu nivelul 2 al unor țări cu mare tradiție în operă. (Mihai COSMA)

*

Vineri, 19 iunie 2026, Opera de Stat din Ruse a luat parte pentru al doilea an consecutiv la Festivalul de Operă București, de această dată cu baletul *Cenușăreasa* de Serghei Prokofiev. Cu regia artistică și coregrafia semnate de Natalia Osipova, spectacolul prezintă povestea Cenușăresei transfigurată în elemente de balet clasic și pantomimă. Proiecțiile video realizate de Petko Tanchev au contribuit mult la amploarea unor scene precum cea din debut, când întâlnirea dintre Cenușăreasă și Prinț (pe atunci, doar un tânăr pantofar timid) se petrece în fața celei mai pitorești căsuțe din povești sau momentul în care miezul nopții se apropie și fata trebuie să plece imediat de la bal – un iureș vizual care descrie curgerea timpului, alături de balerinii care se mișcă ritmic cu cifre romane luminate în mâini. De asemenea, celebra scenă a anotimpurilor a fost ilustrată elocvent prin proiecții video. O oglindă uriașă, rotitoare, amplasată în lateral, făcea legătura între lumea de basm a Cenușăresei și viața ei amară și împovărată de muncă, fiind un element scenografic versatil, foarte util pe parcursul anumitor momente.

Probabil personajele care au condimentat cel mai mult acțiunea prin prezență și mișcare au fost mama și surorile vitrege, întruchipate de balerinele Tsvetelina Katrin Ivanova, Towaka Ogawa și Reina Onuma, cu figuri de balet expresive

Opera de Stat din Ruse

atent gradate. Pentru Marguerite a fost aleasă cea mai bună soprană a teatrului, Laura Eftimie, titulară de mulți ani a acestui rol, care lasă o bună impresie. Și mai bine s-a descurcat basul invitat Orest Pîslaru, pe care publicul bucureștean în cunoaște din rolurile de la Operetă, și care a arătat o voce puternică, bine calibrată, cu acutute și cu gravele necesare redării personajului, și cu o implicare actoricească foarte convingătoare. O voce puternică și fermă a arătat baritonul Cristian Caragea în Valentin, care cred că are potențialul să corijeze cântatul pe forță (deocamdată singura sa opțiune) în favoarea unui rafinement care se obține prin studiu și prin sfaturile unui maestru. Mica orchestră constănțeană a încercat să se ridice la înălțimea evenimentului, fără să poată oferi un sunet plin, omogen, fără să evite falsurile la suflători sau atacurile ezitante la corzi. Rămânând la capitolul sonoritate aș remarca pozitiv „Corul soldaților”, realizat cu avânt și cu convingere, al cărui final a fost bisat (de menționat aici contribuția maestrului de cor Adrian Stanache).

*

Singura zi în care nu a avut loc un spectacol ci doar un concert a fost 17 iunie, când ne-a vizitat Orchestra Festivalului „Puccini” de la Torre del Lago, cu un grup de soliști propuși de un impresar italian. A fost o seară de secvențe pucciniene variate (arii, duete, ansambluri), cântate la un nivel onorabil, fără vârfuri, ba chiar cu o prezență ucraineană care putea foarte bine să fie înlocuită cu o studentă româncă, pentru că nu depășea nivelul de școală. Au existat și momente ciudate, cum ar fi cele din care a fost eliminat corul din partitură, creând o senzație de incomplet (vezi cel mai flagrant exemplu, Te Deum din Tosca). Finalul a fost la fel de neașteptat, prin alterarea celebrei arii Nessun dorma, împărțită frățește la 6, fiecare preluând câteva fraze – o adevărată impietate, mai ales că venea din

Opera Națională Română din Iași

și un joc actoricesc pe măsură. Și costumele lor au fost atent alese, fluide și cu o cromatică bine integrată în scenografie.

Din punct de vedere al regiei, au existat câteva momente interesante, printre care o schimbare rapidă a vestimentației Cenușăresei și momentul plecării acesteia de la bal cu caleașca – o scenă insuficient exploatată, în opinia mea. Pe de altă parte, mi s-a părut nepotrivită înghesuirea unor acțiuni atât de ample într-o bucată muzicală pe cale de a se încheia. De asemenea, lecția de dans a surorilor sau scena balului au fost mult prea încărcate scenic, cu prea multe personaje care interpretau simultan prin dans teme diferite și erau, în consecință, greu de urmărit.

Mi-ar fi plăcut ca dansul final al Cenușăresei (Nanami Nishikaji) și Prințului (Sora Tsuzuki), de altfel sensibil, abundant în prize și figuri spectaculoase, să nu fie secondat de apariția Zânei Protectoare (întruchipată de Samuel Charles) care, datorită costumului, arăta mai degrabă ca un duh care a ieșit din lampă.

Seara de sâmbătă a aparținut Operei Naționale Române din Iași care a propus publicului *Carmen* de Georges Bizet – un adevărat regal muzical, gândit și realizat în cel mai mic detaliu, de la regie până la costume, coregrafie și scenografie. În rolul titular a evoluat mezzo-sopra basarabeana Lilia Istratii, Don José a fost tenorul invitat Diego Godoy, iar Escamillo, baritonul Jean-Kristof Bouton. Lilia Istratii a fost o *Carmen* absolută, cu un timbru plin și cald, cu numeroase culori timbrale adaptate momentelor din operă, cu o stăpânire vocală desăvârșită și un registru grav seducător. Apoi, din perspectiva construcției personajului, a fost rând pe rând temperamentală, nepăsătoare, obraznică, speriată și resemnată (la scena în care ghicește în cărți), totul înveșmântat într-o senzualitate intrinsecă. Cei doi parteneri de scenă, Diego Godoy și Jean-Kristof Bouton, i-au făcut față cu brio, fiecare construind personaje convingătoare. Sopra Manuela Barna-Ipate a întruchipat o Micaela timidă, fidelă și sensibilă, și s-a mulat din punct de vedere timbral pe tipologia personajului, oferind numeroase momente de desăvârșire interpretativă. Aș vrea să le menționez și pe Noemi Onucu și Marinela Nicola-Pahoncea, care au fost o Frasquita și o Mercedes la înălțimea colegilor de scenă.

Momentele de balet au fost impecabile, pline de energie și răsplătite cum se cuvine de public, corul, de asemenea, foarte bine pregătit și contopit în desfășurarea scenică. Un mare bravo pentru corul de copii al Operei Naționale Române din Iași, pregătit de Raluca Zaharia, care, pe lângă sonoritatea omogenă, acuratețea intonațională, pronunția foarte bună și bucuria vădită de a fi pe scenă, a dovedit o disciplină și o implicare extraordinară, fiecare copil știind ce are de făcut. Totul părea foarte natural, nimic anticipat, nimic forțat, doar participarea la curgerea firească a acțiunii.

Un spectacol care s-a desfășurat la superlativ din toate punctele de vedere și care trebuie neapărat văzut, o montare convențională atât de frumoasă a operei *Carmen*, de a cărei conducere muzicală s-a ocupat maestrul David Crescenzi.

Tot David Crescenzi a dirijat și opera *Adriana Lecouvreur* de Francesco Cilea, producția Operei Naționale Române din Timișoara, care a fost prezentată duminică, pe 21 iunie 2026. O regie tradițională semnată de Mario de Carlo, cel care a făcut și costumele și decorurile, toate somptuoase, cu o ingeniozitate tehnică pusă în slujba spectacolului, cu oglinzi imense care distorsionează, arlechini și multă catifea. În rolul titular s-a aflat soprana invitată Claudia Pavone, o voce puternică, impresionant de pătrunzătoare, care pe parcursul operei a dovedit multă finețe în abordarea acestui personaj. A fost foarte convingătoare în interpretarea monologului din actul al III-lea, dar mai ales în ultimul act, în care a dezvăluit numeroase fațete vocale și actricești și o interpretare plină de amărăciune și sensibilitate a ariei „Poveri fiori”. Alte roluri bine conduse au fost cele ale Prințesei de Bouillon (Florentina Soare), Maurizio, Conte de Saxa (Carlo Ventre) și Michonnet (Mihail Dogotari). Nu pot să nu aplaud rafinamentul orchestral realizat sub bagheta lui David Crescenzi, care a

complimentat cum nu se putea mai bine acțiunea de deasupra fosei.

Ediția a V-a a Festivalului Operei București s-a încheiat luni seară, pe 22 iunie, într-un mod cu totul neconvențional, printr-o producție inedită pentru publicul bucureștean: artă teatrală japoneză cu Yamamoto Noh Theater din Osaka. Pentru mulți dintre cei prezenți în sală probabil că a fost o întâlnire unică în viață, o întâlnire cu o altă lume, una guvernată de liniște și răbdare, în care apropierea dintre artiști și public nu a fost mijlocită de niciun fel de decoruri, lumini sau alte artificii scenice, ci doar de spațiul și timpul de desfășurare. Spectacolul „Noh in resonance - Kiyotsune” a fost o reprezentare de teatru Noh, o veche formă de teatru cu măști care datează de aproape 7 secole. Piesa este inspirată de conflictele istorice dintre clanurile Taira și Minamoto din secolul al XII-lea și descrie relația tensionată dintre Taira no Kiyotsune și soția acestuia – neputând să accepte gestul său de sinucidere, soția este prinsă între durerea pricinuită de dispariția lui și trădare. Kiyotsune îi apare acesteia în vis și totul se transformă într-un dialog sincer și dureros despre ultimele clipe din viața eroului.

Din punct de vedere artistic, ceea ce am văzut se încadrează mai degrabă la artă performativă, decât la oricare alt gen. Un singur pătrat luminat pe scenă delimita spațiul de joc, nefiind necesar alt decor. A existat o introducere a genului și o prezentare a formației instrumentale Noh, pentru ca

publicul să poată pătrunde măcar puțin în această artă străveche. Am aflat astfel că cele trei instrumente care se aflau pe scenă erau flautul *noh-kan*, toba *kotsuzumi* și toba *otsuzumi*, acesta din urmă fiind denumit cel mai dureros instrument din cauza membranei foarte dure și uscate care, lovită cu putere, creează adevărate răni interpretului. Am mai aflat că există și un al treilea tip de toba – *taiko*, însă aceasta este utilizată doar pentru anumite scene și personaje, în circumstanțe speciale. Din punct de vedere vocal, sunetele emise erau rituale, guturale, cu lovituri de glotă, prelungi sau scurte și ascuțite, asemenea unui lamento sau a unui bocet. Mișcarea scenică era foarte bine controlată – pași mici, calculați și rari, iar costumele tradiționale, foarte spectaculoase (artistul care l-a întruchipat pe erou avea chiar și o sabie katana).

Desfășurată de-a lungul a douăsprezece zile, ediția a V-a a Festivalului de Operă București a adus în atenția publicului spectacole variate, complexe și pe alocuri inedite, fiind o adevărată celebrare a muzicii, dar și o reuniune a unora dintre cele mai active teatre lirice din țară, completate cu musafiri de peste hotare. (Teodora CONSTANTINESCU)

Singurătatea violoncelului

Am fost la concertul Filarmonicii „George Enescu” din 4 iunie, fiind magnetic atrasă de compozitorii incluși în program, de inspirata așezare a lor în derularea lui, ca și de dorința de a reasculta o partitură foarte dragă mie, tălmăcită de un renumit solist de aceeași origine cu compozitorul ei.

S-a cântat Enescu, Saint-Saëns și Bartók.

Mi-a plăcut nespun faptul că începutul și finalul evenimentului au revenit muzicii celor doi prieteni născuți în același an (1881), în aceeași parte a Europei și a căror creație a avut ca bază de inspirație (și nu numai) unicitatea și bogăția folclorului. Străluciți reprezentanți al secolului al XX-lea, ambii remarcându-se printr-o uriașă forță creatoare, care abundă în originalitatea și modernitatea limbajului folosit – o izbutită îmbinare între cele mai vii mijloace de expresie ale artei contemporane și cântul/dansul popular, oferind prin muzica lor o noțiune plastică popoarelor lumii asupra capacității lor de a-și făuri visele cele mai îndrăznețe. Iar la mijloc, ca o duioasă înlanțuire de horă, s-a aflat compozitorul, pianistul, dirijorul și criticul muzical Camille Saint-Saëns, apreciat în mod particular de amândoi.

La *Rapsodia nr. 1, în la major, op. 11*, de George Enescu, până la care și cu care „maestrul nostru, al tuturor” a reușit să pună muzica românească în rând cu lumea selectă a istoriei muzicii occidentale, m-a surprins foarte

A urmat *Concertul nr. 1 în la minor*, pentru violoncel și orchestră de Camille Saint-Saëns, personalitate complexă, care a servit cu credință muzica franceză și primul compozitor consacrat care a scris muzică de film. Concertul e compus în 1872, într-o singură mișcare, firesc, fără efort, „la fel cum un măr face mere”, după propria mărturisire a creatorului. Este dedicat prietenului său August Tolbecque, care, pe lângă violoncel, stăpânea/cânta și la *viola da gamba*, lucru neobișnuit în acele vremuri. Lucrarea cuprinde în travaliul ei o multitudine de tempo-uri, stări și emoții, așezate într-un rarism bun-gust, de altfel caracteristic tuturor creațiilor sale. Este melodioasă, virtuoasă, lirică, nici foarte grea tehnic dar nici ușoară, eleganta, energică dar și delicată, calități ce fac din acest concert o provocare tentantă pentru soliștii dedicați acestui instrument.

Eram nerăbdătoare să-l ascult pe Gautier Capuçon, să îi aud punctul de vedere, dat fiind faptul că ultima dată când l-am urmărit (cu alt concert) m-a cucerit prin bagajul complex de expresivități, ca și prin viziunea lui aparte. Dar, din păcate, acum n-am găsit nimic din toate astea, pentru că, dacă a avut un punct de vedere, a fost total neconturat. L-a cântat haotic, în puseuri, fără vlagă și pe alocuri cu accente puse anapoda, nereușind să valorifice nimic esențial din minunățiile acestei lucrări de o rară finețe și nici legendarele caracteristici ale instrumentului pe care cânta. Probabil

a avut o zi foarte proastă. Așa că pe toată durata concertului am încercat să-mi înving iritarea și plictiseala, bucurându-mă de sunetul minunat al instrumentului dar, cumva, i-am simțit tristețea. Speram într-o revenire la bis-ul cerut. Însă, auzindu-l, un studiu potrivit mai mult pentru elevi de școală, starea proastă mi s-a accentuat. Ce să zic? Am suferit enorm pentru Saint-Saëns, pentru singurătatea violoncelului, pentru orchestră, pentru dirijor și pentru public, care meritau măcar pe jumătate din ceea ce sperau.

În fine, în partea a doua, după cum am menționat la început, s-a cântat *Concertul pentru orchestră, Sz.116*, de Béla Bartók – ultima lucrare încheiată de compozitor. Scrisă în doar 8 săptămâni, pe patul de spital, *Concertul* are prima audiție la Carnegie Hall în New York, pe 1 decembrie 1944, cu Boston Symphony Orchestra, dirijată de Serge Koussevitzky și înregistrează instant un mare succes. Succes ce continuă și acum, creatorul realizând în lucrare

Foto: Cătălina Filip

Gautier Capuçon, Lionel Bringuier

plăcut modul în care dirijorul francez Lionel Bringuier a reușit mai bine decât confrăți de-ai lui mai experimentați să-i sublinieze esența, respectiv: predominanța jocului popular, ce supune elegant cântul (exemplu: *Mugur, Mugurel*, melodie care își schimbă caracteristica de cântec în joc); accentuarea celor 14 teme care s-au recunoscut distinct, pentru cine le cunoștea și frumusețea culorilor timbrale date de instrumentele de lemn și corzi. Astfel, reușind să pună în valoare orchestrația ce pare o fină traducere a instrumentelor populare în cele clasice; exemplu – scripca ce a devenit violă. În interpretarea lui s-au auzit subtil dar clar *Ciobănașul, Hora morii, Hora lui Dobrică, Am un leu și vreau să-l beu etc.*., ritmurile săltate, langoarea orientală și modurile populare românești. Trecând peste excesul de *fortissimo* și ușoara tentă de spectacol, împreună cu orchestra, aflată într-o excelentă formă, dirijorul a relevat savoarea plasticității de o aură specială a lucrării.

sinteza principiilor sale componistice într-o muzică dintre cele mai strălucitoare.

De o mare claritate și precizie a liniilor, cele 5 părți sunt caracterizate de multe și fascinante intervenții solistice, așezate ca într-un concerto grosso din baroc, adaptate la concepția secolului al XX-lea, colorând timbral întregul ce însumează testamentul său muzical. Cu siguranța că această lucrare a fost pliată cel mai bine pe stilul dirijorului (sau invers), pentru că i-a ieșit de-a dreptul spectaculos. Mi-a plăcut faptul că el a evidențiat mai puțin cântul folcloric al melodiilor sau ritmurilor de dans în pereche (de regulă accentuate excesiv), în schimb tragismul *Elegiei* (partea a treia) sau grotescul mândros al *Intermezzo*-ului (partea a patra), cu glissando-urile sale de trombone, a depășit cu mult intensitatea altor versiuni, făcând-o remarcabilă. M-au încântat și emoționat tălmăcirile tuturor artiștilor soliști din orchestră, care, prin pledoaria lor, au dăruit o beție de senzații, m-a cucerit întreg ansamblul, aflat ca de obicei într-o formă foarte bună și m-a bucurat înțelegerea și talentul dirijorului, prin care a dezvăluit publicului bogăția și luminozitatea acestei lucrări. Iar la final, în ropotele de aplauze ce nu mai conțineau, în premieră, am văzut cum dirijorul a înlocuit gestul intrat în tradiție, prin care ridica în picioare de la pupitru soliștii din orchestră pentru aplauze, cu deplasarea lui în mijlocul ansamblului - dând mâna cu fiecare solist, felicitându-i și mulțumindu-le, aducând astfel un frumos omagiu colegilor lui - artiștilor Filarmonicii - muzicii în general și templului artei care l-a găzduit.

Păcat de tristețea violoncelului care nu a putut povesti minunățiile unui concert de o rară finețe...

Doina MOGA

O tulburătoare măreție

Joi, 11 iunie, am avut prilejul să ascult, în cadrul concertului Filarmonicii „George Enescu”, măiestria, virtuozitatea, performanța, în cea mai pură formă a lor. Atribute prin care compozitorii cântați, ca și tălmăcitorii lor, au depășit conceptul de muzică grea, transportându-mă pe tot parcursul lui, cu un dezarmant firesc, într-o lume legendară, cu personaje, situații, simboluri, stări, printr-o melodică lirică sau cu puternice izbucniri de modernitate, pigmentate cu accente umoristice, pe alocuri chiar acide. A fost o seară fascinantă, în care tenta noutății s-a împletit măiestrit cu stabilitatea și farmecul născând demodat al tiparelor armoniilor preclasico-clasico-romantico-moderne. Am auzit în el tot evantaiul de culori timbrale, toată gama de nuanțe; am văzut desenat în sunete caracterele și caracteristicile compozitorilor, ca și conturul personalității interpreților.

Lungă (două ore și jumătate), grea, complexă, copleșitoare, lirică, melancolică, viguroasă, modernă și visătoare, seara m-a purtat într-un continuu crescendo spre apoteoză cu care s-a încheiat. Dar ce am ascultat și cu cine?

Pentru început, *Nymphaea* de compozitoarea noastră Doina Rotaru, o creație interesantă, cu simboluri ce au stat sub semnul poeticului, ca și a unei consistențe sonore ideatice, particulare stilului ei. E scrisă într-o varietate de forme ritmice și de nuanțe de o deosebită finețe, mai ales la partidele de coarde. Relevant pentru fotografia ei muzicală este cuvântul autoarei, pe care îl voi reproduce aici: „Sursa de inspirație a lucrării este romanul lui Boris Vian, «Spuma zilelor». Din contrapunctul măiestrit și suprarealist de idei și personaje, de umor și tragism, am ales să sugerez transformarea luminii în întuneric și degradarea, micșorarea continuă a spațiului. Ambele fenomene sunt consecințele dramei provocate de nufărul uriaș și distrugător care crește în corpul personajului Chloé, sugerată, ca și în roman, de ecouri din cântecul omonim al lui Duke Ellington.” Cât privește tălmăcirea lucrării, dată de simfonica Filarmonicii sub bagheta carismaticului de 82 de ani, dirijorul Denis Russell Davies, cu înțelegerea sa aparte pentru acest tip de travaliu orchestral, a fost pe măsura compoziției, publicul apreciind prin repetate aplauze deopotrivă autorul și povestitorii.

I-a urmat *Concertul nr. 1 în re major pentru vioară și orchestră*, op. 19, de Serghei Prokofiev, prolific compozitor, pianist și dirijor sovietic, intrat în istorie ca unul dintre marii creatori ai modernității. Scris în aceeași perioadă cu *Simfonia Clasică*, respectiv în 1917, când locuia în inima Caucazului, concertul beneficiază abia după 6 ani de premiera propriu-zisă, la Paris (unde compozitorul se afla într-un prelungit turneu), cu Orchestra Operei, avându-l ca solist pe Marcel Darrieux, sub bagheta lui Serge Koussevitzky – același dirijor care în 1944, la Boston, i-a realizat lui Bartók premiera *Concertului pentru orchestră*, despre care tocmai am scris săptămâna trecută.

Liric, meditativ, oniric pe alocuri, romantic, cu sonorități subtil-transparente, așezat în răsturnarea tiparului forme muzicale (de la repede-lent-repede la lent-repede-lent), este dominat de prima temă, duios-romantică și de un puternic impact emoțional, cu reverberații dintre cele mai neașteptate la toate partidele de instrumente. Temă scrisă de altfel cu 2-3 ani înainte de a se apuca de concertul în cauză. El este măiestrit îmbrăcat într-o orchestrație bogată, viguroasă, suplă, de un colorit aparte, din care

Maria Ioudenitch, Denis Russell Davies

Foto: Cătălina Filip

transpar neostentativ (oarecum reținut) inovații modern-contemporane care se combină fericit cu magicul din clasic. Este complexă ca stări, senzații, efecte ce conțin, mai ales în partitura solistică, un întreg univers omenesc, cu adevăruri esențiale, caracteristici subliniate cu mult tact de orchestră, dirijor și, evident, solist.

Pleodaria oferită partiturii solistice de tână violonistă Maria Ioudenitch a fost și ea de poveste. Cu o stăpânire a instrumentului până la contopire, sensibilă, dotată cu o excepțională tehnică, cu un sunet cald, puternic, duos, a emoționat până la frison prin arcușul sigur, finețea tușeului, vigoarea sunetelor și catifelata contopire cu muzica în curgerea ei. Ascultând-o, am avut senzația că nici nu bănuiește dificultățile tehnice ale lucrării, nu s-a luptat cu vioara, încercând să o domine, ci conversa cu ea, punând în „vorbe” multă dăruire, degajând un profund respect pentru textul muzical, orchestră și dirijor. Iar cu bis-ul minunat, un Telemann, și-a dezvăluit adevărata pasiune pentru baroc. A fost răscolitor.

Seara s-a încheiat cu *Simfonia nr. 3 în la minor, op. 44* de Serghei Rahmaninov, compozitor, dirijor și mare pianist. Deși considerat ultimul romantic al secolului al XIX-lea, el este perceput de istorie ca unul dintre avangardiștii veacului trecut. Și asta mai ales datorită neapartenenței sale la o anumită școală. După dezastrul înregistrat cu *Simfonia nr. 1* (din vina exclusivă a dirijorului), dezastru care l-a ținut departe de muzică 3 ani grei și după succesul înregistrat cu *Simfonia nr. 2* și o pauză de aproape trei decenii, timp în care a cucerit lumea internațională cu fulminanta sa carieră de solist pianist, în fine, scrie, prin 1936, *Simfonia a treia*, într-un limbaj riguros, cu pasaje polifone încadrate în sistemul tonal. Lucrarea abundă în ritmuri când energice, când burlești, ce pigmentează de fapt o muzică lirică. Este bogată în mișcări cu teme romantic, învăluite în splendid culori timbrale inserate într-o orchestrație nelineară, cu caracter schimbător dar de o remarcabilă logică, culori obținute prin combinații de instrumente sau suprapunerea lor în armonii neconvenționale dar foarte curate. Și cum relația sa cu genul simfoniei n-a fost tocmai fericită, iată că și această capodoperă nu se va bucura de la început de succesul meritat. În timp, însă, ca orice mare valoare, și ea intră în atenția publicului și se integrează în circuitul repertoriului curent, ajungând „simbolul apoteozei individuale a lui Rahmaninov și demonstrația că, în mâini potrivite, modul clasic de gândire muzicală va avea totdeauna ceva de spus”, după cum menționează în programul de sală Mihai Cojocaru.

Acum ea a fost mânășă pentru dirijorul Denis Russell Davies, care, prin calitățile lui speciale (educația muzicală desăvârșită, personalitatea, calmul dar și entuziasmul mereu emoționant), a reușit să redea muzicalitatea ritmurilor, efectul cadențelor, atmosfera, unitatea dintre armonie și spațialitatea sonoră, într-un

cuvânt tot ce conține măreția acestei simfonii. Pe toată durata ei, i-am admirat dozajul nuanțelor, candoarea, forța, consistența și frăgezimea ideilor/ temelor, ca și spectaculozitatea întregului.

Foarte bun concert, lung dar carismatic, greu dar rafinat ca program, dificil dar minunat interpretat. A fost ca o tulburătoare poveste, plină de performanță, virtuozitate, muzicalitate, poveste spusă cu o stranie măreție de toți tălmăcitorii ei, pentru care nu am decât cuvinte de laudă. *Bravissimo, bravissimo, bravissimo!*

Doina MOGA

Final de stagione „en fanfare”

Sezonul 2025/2026 al Filarmonicii bucureștene nu va fi uitat prea repede, având în vedere excepționala serie de concerte, cu repertorii, soliști și dirijori foarte buni, cu săli arhipline și cu un progres net al orchestrei și corului (preluat din a doua parte a stagiunii de către tânărul dirijor Andrei Stănculescu).

Ultimul moment din seria regulată de concerte a avut loc în această săptămână, propunând un program care justifică titlul articolului: o muzică spectaculoasă, afirmativă, tonică, desfășurată pe parcursul a patru piese, interpretate cu convingere și cu implicare, spre deliciul spectatorilor.

Foto: Mihai Cosma

Seara a început sub semnul uverturii operei *Tannhäuser*, prilej de a remarca de îndată arta dirijorală a italianului Daniele Rustioni, unul dintre șefii de orchestră foarte bine cotați pe plan mondial, care s-a specializat deopotrivă în repertoriul de operă (este Principal Guest conductor la Metropolitan Opera New York și a dirijat la Scala, la Viena, la München etc.) și în cel simfonic (BBC Symphony, Orchestre National de France etc.). Dezinvolt, hiperactiv, perfect cunoscător al leitmotivelor și al caracterului și mesajului acestora, a realizat o versiune impecabilă și dinamică a uverturii, fără să abuzeze de nuanțe exagerate, acordând o minuțioasă atenție tuturor intrărilor, frazărilor și echilibrului general.

Al doilea punct din program i-a adus-o alături pe frumoasa lui soție, violonista Francesca Dego, care a prezentat într-o manieră fermecătoare *Concertul op. 14* de Samuel Barber (1939), autorul celebrului *Adagio pentru coarde* (compozitor devenit încă mai cunoscut în întreaga lume după ce noul sediu al Metropolitan Opera din New York, de la Lincoln Center for the Performing Arts, a fost inaugurat cu opera sa *Antoniou și Cleopatra*). Cel mai frumos și mai unitar dintre cele patru concerte ale lui Barber, acest opus dedicat viorii a răsunat pentru prima oară în stagiunea filarmonicii bucureștene (dar nu și prima dată în România, putând fi ascultat anterior la Festivalul Internațional „George Enescu”, însă doar în cadrul proiectelor din alte orașe). Solista italo-americană a reușit să impresioneze prin interpretarea sa, pe o vioară Stradivarius, oferind și un bis pe care nu a fost deloc simplu să-l identific: un *Capriciu polonez* de Grażyna Bacewicz, compoziție născută și formată în Polonia, cu origini lituaniene, piesă cu care se prezintă și pe YouTube, într-o înregistrare emblematică.

Compozitorul ales pentru deschiderea părții a doua a concertului a fost Franz Liszt, nu cu vreo piesă pentru pian ci cu un poem simfonic (gen al cărui părinte este) ales din lungă listă a celor 13 astfel de lucrări din catalogul creației sale: *Prometheus*, compus în 1854 pentru a servi ca uvertură la opera *Orfeu și Euridice* de Gluck, dirijată de Liszt la Opera din Weimar. O muzică gălăgioasă, deloc profundă, derulată în viteză, cu alături pregnante și cu un caracter impozant, nu neapărat legată de imaginea eroului care a furat focul de la zei.

După acest moment cu slipici a urmat o pagină de introspecție religioasă, un *Te Deum*, cu orgă, cor și soliști, compus de Bruckner în 1884, o lucrare în 5 părți care a pus în evidență corul din ce în ce mai bun al Filarmonicii, ca și vocile soliștilor oaspeți: soprana Cristina Păsăroiu (cu carieră internațională, care a mai fost la București atât la Ateneu cât și la Radio, dar și la Operă), tenorul sud-african Sunnyboy Dladla, laureat al Concurșului Internațional „Le Grand Prix de l'Opéra”, și el prezent pe toate cele 3

scene bucureștene, mezzo-soprana Judit Kutasi, soția sa, prezentă pe scene majore precum MET, Deutsche Oper Berlin, Arena di Verona etc., vocea gravă aparținând basului din Belarus Alexandr Roslaveț (și el calificat la același Grand Prix – ce mică e lumea!), stabilit la Hamburg, unde este angajat al Operei de la Marea Nordului. Mi-a povestit că urmează să cânte împreună cu Mihai Damian în *Boema* la Arena di Verona peste câteva zile și că la Hamburg a împărțit adesea scena cu George Petean... O distribuție valoroasă, care s-a achitat cu brio de o sarcină nu foarte complicată, partitura lui Bruckner nefiind prea solicitantă din punct de vedere al cerințelor vocale.

Filarmonica a pus deci punct stagiunii regulate, urmând însă ca orchestrantii să participe la proiecte de vară, în sală sau în aer liber, menținând legătura cu publicul și adresându-se totodată unor noi potențiali spectatori, prin repertorii tentante, care încep în acest weekend cu muzică de film.

C. MIHAI

Pe scena Studioului „Mihail Jora”

David Grimal / Schumann/ Mozart

Încheierea stagiunii 2025-2026 a adus cu sine sfârșitul, temporar sperăm, al colaborării violonistului francez David Grimal ca *artist in residence* în calitate de solist și dirijor al Orchestrei de Cameră Radio. David Grimal este prima personalitate din afara țării careia i s-a propus acest tip de parteneriat; au fost trei ani rodnici, cu programe foarte interesante prin care OCR și-a îmbogățit repertoriul și experiența asimilând concepții interpretative moderne, adecvate tendințelor epocii noastre (unele foarte interesante, altele ținând de modă și timp).

Programul propus ne-a dus cu gândul la titlul romanului lui Henry James „Între două țărături”, între Schumann și Mozart. Acest WoO 23 (*Concertul în re minor pentru vioară și orchestră*), ultima creație semnificativă schumanniană are o istorie foarte complicată în care parcă se intersectează două țărături: unul al lumii reale și altul dominat de apariții spectrale, ultimele făcând deliciul Erei Romantice și a practicilor cercurilor ezoterice din perioada interbelică a secolului trecut. Face parte din marele repertoriu violonistic, iar cercetătorii încearcă să înțeleagă prin prisma cunoașterii actuale care a fost cu adevărat soarta acestei capodopere.

Introducerea orchestrală însăși, monumentală și cu un profund accent dramatic plasează ascultătorul în peisajul fantomatic al unei drame shakespeare-iene, cadru speculat cu mult apetit de marele poet elisabethan deși poate, dacă ar fi fost cazul, am fi preferat să asociem personalitatea lui Schumann cu cea a lui Schiller. Doar că în teatrul lui Schiller nu apar formațiuni ectoplasmatice deși în plin Romanticism trăsăturile gothicului sunt foarte bine reprezentate. În pofida scriiturii sale orchestrale foarte bogate - să nu uităm că în epocă și lui Brahms i s-a reproșat același lucru pentru concertul de vioară - conținutul emoțional este extrem de sensibil și puternic. Personal am ascultat de multe ori acest concert atât de „controversat” - parcă nu se mai sfârșesc

În căutarea copilăriei pierdute

comentariile muzicologice și estetice care alcătuiesc „alaiul” acestui opus - și am reținut - de-a lungul timpului - doar patru viziuni care nu s-au șters din memorie, iar una dintre ele este cea oferit în seara de 3 iunie de către David Grimal alături de OCR. Este cumva de ne-explicat cum un violonist atât de „obiectiv”, de concepție oficială, atât de riguroasă, cerebrală să poată dezvălui cu o asemenea profundă și potrivita înțelegere acest univers foarte straniu și neobișnuit care a dat viața acestui concert. A fost atât de multă implicare, revărsare de sentimente, de sensibil, de trăire autentică încât efectul a fost copleșitor și în același timp surprinzător, tocmai pentru că opusul nu reprezintă, nu provoacă o experiență confortabilă nici interpretului nici ascultătorului. Schumann plasează vioara într-o poziție destul de incomodă mai ales din punctul de vedere al uzurii registrelor. Scriitura folosește cu precădere corzile *la* și *re* care corespund mijlocului tastaturii la pian și care sunt mai puțin sonore la vioară, toate acestea într-un contextul unor pasaje solicitante tehnic, cu treceri incomode peste coarde, pasaje scalare foarte rapide mai ales în final, combinații cu duble coarde și ornamente plasate în poziții dificile. Aceste detalii au trecut undeva în planul doi, David Grimal lăsându-se cuprins de profunzimile și de necunoscutul acestei lucrări pe care le-a relevat cu un uimitor sens artistic și filosofic. Pentru exegeți acel Intermezzo liric - *Langsam* - care stă pe locul mișcării mediane constituie un moment de incomparabil lirism, iar violonistul a reușit să fie atât de captivant încât chiar finalul - *Lebhaft, doch nicht schnell* - a trecut fără a recepta acea monotonie a scriiturii care i se reproșează uneori. Orchestra, la rândul ei, a fost și ea atrasă de această vrajă emanată de inspirația interpretului - un mare atu atunci când însuși solistul inițiază și își îndrumă însoțitorii. Bineînțeles că și sala a reacționat cum era de așteptat, aplauze frenetice, iar bisul nu s-a lăsat așteptat, coardele aceluși minunat Stradivari rezonând pe sonorile *Baladei* lui Eugène Ysaÿe.

După pauză David Grimal și-a urmărit ansamblul cu care a colaborat și pe care l-a instruit de pe un loc din sală. Poate că entitățile care au grăbit intrarea „în lume” concertului de Schumann, vegheate pe undeva din depărtări de spectrul Comandorului din *Don Giovanni* au fost și ele prezente atunci când a început incomparabila *Sinfonie nr. 41* supranumită „*Jupiter*”. O bună alegere pentru întreitul *Finis coronat opus*, pentru că acest *K 551* împlinește cele mai înalte idealuri ale simfonismului clasic și se situează pe cel mai înalt plan posibil prin sintezele propuse. Ca de obicei a fost o desfășurare fără cusur, perfectă în felul ei, care a venit să echilibreze starea unui public încă aflat sub tulburător mesaj al concertului solistic. Încet, încet incomparabilul geniu mozartian a impus deliciu și încântare spirituală ajunse la apogeu în finalul extraordinar, cu grandioasa sa demonstrație de virtuozitate contrapunctică, a liniilor melodice combinate magnific în deznodământul fugal al mișcării.

Corina BURA

Seara de 5 iunie 2026 a fost, pentru spectatorii prezenți în Sala Radio, o pledoarie pentru echilibru: între ludic și grav, între jocul copilăriei și maturitatea ce vine odată cu descoperirea sensului vieții. Concertul intitulat „Bucuria cântului pentru mari și mici”, a fost organizat în apropierea Zilei Copilului și a stat sub semnul eclectismului. Programul alcătuit de dirijorul Ciprian Țuțu împreună cu Corul Academic Radio s-a concretizat în intervenții simpatice, lejere, comice dar și sobre, calme, profunde, cu o timbralitate, de această dată mai omogenă, oferind publicului un parcurs care a alternat umorul cu melancolia, virtuozitatea cu candoarea, tihna cu tumultul sonor. Amfitrion a fost Ștefan Costache, cel ce prezenta în câteva fraze miniaturile ce au alcătuit programul pentru publicul, din păcate, nu foarte numeros, dar entuziast.

Repertoriul propus pentru deschidere a adus în prim plan latura copilăroasă a concertului: *În joacă* de Olguța Lupu și *Little Crocodile* de Diana Vodă-Nuțeanu au confirmat că ludicul poate governa un program fără a-i diminua consistența. Ansamblul a știut să păstreze prospețimea și amuzamentul acestor pagini, adresându-se în egală măsură celor mici și celor mari. Secțiunea următoare a fost inspirată din folclor și a adus momente de

o mare naturalețe expresivă. *Pui de greier* de Alexandru Velehorsch, prima piesă de sorginte populară, bazată pe versurile poetului Tudor Arghezi, dar și *Nea Alecu*, în aranjamentul lui Ioan Dobrinescu (cu soprana Ramona Mardare, mezzo-soprana Elena Postelnicu și tenorul Nicolae Simonov în roluri solistice) au readus în prim plan pilde și jocuri din popor într-o interpretare expresivă, dar riguroasă din punct de vedere muzical. *Paparuda* de George Balint - lucrare dedicată Corului Radio și fostului dirijor al ansamblului, Dan Mihai Goia - a transformat apoi scena sălii Radio într-un câmp însoțit, colorat de incantații ale copiilor pentru chemarea ploii: parcursul sonor a creat o punte între lumea celor mici și a celor mari, transformând apa cerului într-un motiv de bucurie și dans.

Au urmat două momente cu aer serios, profund. *Vine hulpe di la munte* de Adrian Pop s-a impus, pentru a câta oară, ca o bornă repertorială: formule ritmice complexe și provocări de comunicare internă pe care ansamblul le-a

realizat fără cusur. I-a urmat o altă lucrare de amploare: *Basmul Trenului-Destin*, semnată de Petru Stoianov. În această lucrare mitul și cotidianul se întâlnesc într-o călătorie sonoră în care trenul devine metaforă a vieții. Poemul, premiat în 2013 de Uniunea Compozitorilor și

acestora în construirea unui cerc social solid. Carmen Săndulescu s-a aflat la pian, acompaniamentul având în această lucrare un rol important, conturând jocul viu al focului ce aduce laolaltă grupurile fetelor și pe cele ale băieților, aflate în dialog. Ultima lucrare propusă a fost o altă emblemă a cântului coral românesc: *Chindia* de Alexandru Pașcanu, lucrare pentru care dirijorul a ales și acompaniamentul de pian – executat de aceeași Carmen Săndulescu – oferind o versiune mai puțin ascultată și interpretată, și un final strălucit acestei călătorii muzicale dedicate celor mici și celor mari.

Publicului i-a fost transmis un mesaj clar: a fi copil nu înseamnă nicidecum a fi nesemnificativ. Momentele muzicale au fost presărate cu clipe în care, privind scena, ne-am putut închipui copii care au crescut prea repede sau, dimpotrivă, adulți care păstrează până târziu în glasuri și în suflute reminiscențele jocului, în căutarea copilăriei pierdute.

Norela-Liviana COSTEA

Ciprian Țuțu, Ramona Mardare, Cristian Ruja

Foto: Barcan Photography

Muzicologilor din România descrie, prin ziceri populare și imagini sonore cu caracter modal, viața ca o continuă căutare: a rostului vieții, a sinelui și a menirii personale și colective. O piesă cu puternic caracter filosofic, contemplativ, îndemnând ascultătorul către meditație.

Ne-am întors apoi la viața satului românesc de altădată cu *Moșul*, prima din ciclul „Trei coruri mixte” cu număr de opus 6, scris de Mihail Jora: lucrare cu un limbaj comic, despre o situație aparte, expusă sincer, plastic, expresiv, cu umor ironic. Un alt peisaj rural de excepție a fost înfățișat apoi prin *Păstorița* de Marțian Negrea – partitură sensibilă, pitorească, ce a schimbat ușor atmosfera concertului către melancolia unei serii de vară, surprinsă într-un pastel. Am revenit apoi în concretul lumii rurale cu o *Poveste dintr-un sat*, o născocoală spumoasă despre „rânduiala familială sătească” („Bărbatul stăpânește lumea, iar femeia stăpânește bărbatul”). Partitura ce aparține lui Grigore Cudalbu a fost din plin apreciată de publicul care a răspuns entuziast întrebării dinspre finalul piesei: „V-a plăcut povestea mea?”.

Au urmat câteva piese ce au trimis cu gândul către și dinspre adolescență, la jocurile caracterizate de îndrăzneală timidă, de experiențe intense și de profunzimea pe care noutatea o dă întâmplărilor prozaice. *Jocul din Dipticul „Doină și Joc”* de Sigismund Toduță a transpus, într-o structură polifonică, formule caracteristice cântului popular, în timp ce, în partitura *Floare-albastră* (pe versurile lui Mihai Eminescu), Vasile Spătărelu ne-a trimis cu gândul către fragilitatea, delicatețea și noul primei iubiri. Intervențiile baritonului Cristian Ruja au fost precise, clare, contrastând cu timiditatea pe care a transmis-o soprana Ramona Mardare. *Flăcăruia* lui Radu Paladi a adus lumină asupra altui aspect al adolescenței: incandescența tovărășiilor și importanța

Muzica nu se teme de copii (I)

Libertatea obținută prin disciplină

Merg întotdeauna cu bucurie la concertele Corului de Copii Radio. Dar nu mai am de mult senzația că merg la un concert lejer, agreabil și emoționant doar pentru că pe scenă se află niște copii talentați. Nu este una dintre acele activități artistice pe care cei mici le fac pentru a-și bucura părinții, bunicii și mătușile copleșite de emoție din primele rânduri. Nicidecum.

Corul de Copii Radio este, de mulți ani, una dintre instituțiile serioase ale vieții noastre muzicale. Un loc în care talentul latent nu este doar admirat, ci construit, disciplinat și transformat, treptat, în conștiință artistică. Aici se investesc răbdare, tenacitate, rigoare, bucurie și vocație. Iar profitul nu se măsoară doar în aplauzele de la sfârșitul unui concert, ci în muzicieni competenți și în tineri care pornesc în viață cu un avantaj uriaș: știu deja ce înseamnă disciplina, responsabilitatea și apartenența la o comunitate.

Corul de copii Radio

Foto: Barcan Photography

Nu toți vor deveni muzicieni profesioniști. Nici nu trebuie. Dar toți vor rămâne, probabil, cu ceva esențial: capacitatea de a asculta, de a se integra într-un ansamblu, de a-și controla emoția și de a înțelege că succesul personal valorează puțin atunci când nu contribuie la reușita tuturor. Corul este una dintre cele mai frumoase lecții despre libertatea obținută prin disciplină.

Istoria formației nu a fost lipsită de complicații. În anii comunismului, Corul de Copii al Radioteleviziunii Române era prins, asemenea întregii noastre vieți, în mecanismul propagandei. Copiii apăreau în uniforme de pionieri, iar repertoriul trebuia să includă piese care

Pentru concertul de Ziua Copilului, dirijorul Răzvan Rădos a imaginat o întâlnire în care formația-gazdă să împartă scena cu alte ansambluri de copii și tineret.

Corul de Copii Radio și-a prezentat mai întâi propriul program, traversând cu remarcabilă dezinvoltură genuri foarte diferite: de la piese „istorice”, pe care le cântam și eu, în vremurile pionieriei, în corul Liceului „George Enescu”, până la jazz, folclor și sonorități de inspirație tribală. Unele melodii m-au aruncat brusc cu zeci de ani în urmă, ceea ce, la vârsta mea, nu mai este neapărat o călătorie scurtă.

Primul lucru care te cucerește este energia. Corul intră pe scenă în tricouri viu colorate, iar imaginea anunță că nu urmează o demonstrație rigidă de cumințenie corală. Este multă mișcare, gestică și o poftă aproape fizică de a comunica. Numai că, dincolo de această aparență spontană, se vede imediat disciplina. Așezarea scenică, reacțiile comune, schimbările de direcție și sincronizarea gesturilor sunt lucrate cu minuție. Ceea ce pare joacă este repetat îndelung, până când devine firesc. Iar noi, publicul, intrăm cu bucurie în acest cod de comunicare.

Aici se află una dintre calitățile esențiale ale actualului concept artistic: copiii nu sunt obligați să imite solemnitatea adulților. Nu li se cere să stea nemișcați, cu mâinile lipite de corp și cu o expresie severă, ca și cum valoarea muzicii ar depinde de cât de serioși reușesc să pară. Li se permite să fie copii: să se miște, să zâmbească, să participe cu tot corpul și să transforme cântul într-o experiență completă.

Dar libertatea aceasta nu înseamnă lipsă de rigoare. Dimpotrivă. Tocmai rigoarea o face posibilă. (va urma)

Răzvan GEORGESCU

proslăveau partidul, conducătorii și patria socialistă. O oroare, privită astăzi. Și era, de fapt, o oroare și atunci, numai că nu era recomandabil s-o spui prea tare.

Noroc că talentul copiilor și vocația muzicienilor nu pot fi anulate cu totul nici măcar de o dictatură. Dirijorii care au condus corul în acei ani au făcut slalom printre obligațiile politice, au păstrat vie muzica adevărată și au dus ansamblul la un nivel internațional impresionant. Dincolo de cântecele obligatorii și de festivismele epocii, se construia o școală corală autentică.

După 1989, Corul de Copii Radio a avut inteligența de a nu se mulțumi cu prestigiul trecutului. S-a reinventat, și nu o singură dată. Repertoriul s-a diversificat, iar concertele au devenit spectacole în sensul cel mai bun al cuvântului, prin coregrafii, teme, mișcare scenică și multă imaginație. Uneori, asemenea ideii riscă să acopere muzica. Aici, însă, ele au fost folosite pentru a o face mai vie și mai apropiată de sensibilitatea copiilor și a publicului contemporan.

În mijlocul tuturor acestor transformări, calitatea muzicală a rămas sus. Foarte sus. Omogenitatea vocilor, precizia ritmică, disciplina intrărilor, varietatea dinamică și disponibilitatea expresivă nu apar niciodată din întâmplare. În spatele spontaneității de pe scenă se află nenumărate ore de studiu, repetiții, corecturi și reveniri. Publicul vede bucuria. Muzicienii știu câtă muncă se ascunde în spatele ei.

Concertul la care am asistat recent a confirmat încă o dată toate acestea. M-a impresionat seriozitatea cu care copiii intră în actul artistic. Nu mimează muzica, nu o execută cuminți și nici nu așteaptă doar aplauzele. O trăiesc. Sunt prezenți, atenți, implicați și, în momentele cele mai bune, uită cu totul că sunt copii aflați pe o scenă. Devin pur și simplu muzicieni.

Albumul cu amintiri

Dirijorul Corului „Madrigal”, Marin Constantin, alături de Ion Dumitrescu (Conservatorul „Ciprian Porumbescu” București, 1968)

Spectacol muzical-coregrafic

Având un parcurs la nivelul învățământului preuniversitar românesc în care de-a lungul timpului au ființat împreună în cadrul aceleiași instituții – Liceul de Arte „George Enescu” cum se numea atunci – iar apoi au urmat drumuri diferite, muzica și baletul s-au reunit în acest an școlar odată cu transformarea în structură arondată Colegiului Național de Arte „Dinu Lipatti” a Liceului de coregrafie „Floria Capsali”. În noul context, cele două arte aflate sub egida aceleiași unități de învățământ, ne-au

impresionat în varianta coregrafică a *Dansurilor românești* de Béla Bartók prin maniera în care au îmbinat elemente ale dansului clasic cu momente stilizate ce aminteau de pașii specifici jocului popular autohton, desfășurarea fiind una fluidă și unitară.

La fel de complexă a fost și apariția elevilor claselor a X-a și XI-a pregătiți de profesoarele Doina Georgescu, Cristina Mitu și Simona Paraschivu, care, punând în scenă viziunea coregrafică a acestora asupra celebrului *Vals nr. 2* din *Suita pentru orchestră de estradă* de Dmitri Șostakovič, au realizat o dinamică îmbinare între dansul clasic și cel

contemporan pentru a reliefa versatilitatea muzicii compozitorului și capacitatea protagoniștilor de a oferi publicului un mini tablou coregrafic multistilistic.

Fiecare mișcare, fiecare piruetă și fiecare salt al balerinilor au fost realizate pe acordurile muzicii interpretate de Orchestra Colegiului Național de Arte „Dinu Lipatti”, sub bagheta maestrului dirijor Andrei Ștefan Racu, care ne-a încântat și cu câteva momente simfonice în care, păstrându-se în universul pașilor de dans, ne-a purtat în atmosfera saloanelor baroce prin *Passacaglia* de G. F. Händel și în cea a celorlalte vize de început de secol XIX prin cele 12 *Contradansuri* de Ludwig van Beethoven, dar

propus în seara de 15 iunie 2026 o gală deosebită în cadrul căreia pentru prima dată viitorii muzicieni și balerini au colaborat pentru a oferi publicului aflat în sala Teatrului Național de Operetă și Musical „Ion Dacian” un spectacol al mișcării, eleganței, sonorităților ce au purtat spectatorii prin diferite epoci, ritmului și pasiunii.

Propunându-i ca protagoniști pe viitorii dansatori de pe scenele naționale și internaționale, momentele coregrafice realizate de elevii Liceului „Floria Capsali” au încântat prin grația, dinamismul, emoția transmisă și stilistica variată atât din punct de vedere muzical cât și al dansului. Spre exemplu, dacă micii elevi ai claselor a

V-a coordonați de profesoarele Ana Zidaru și Ana Mihai au impresionat prin eleganța și nostalgia imprimate *Valsului Gramophon* de Eugen Doga prezentant în pași de dans clasic, așa cum au încântat și cei din clasele a VI-a și a VII-a, pregătiți de doamnele profesoare Mădălina Mechenici și Raluca Adomnicăi, în partitura lui Joseph Strauss, *Polka fierarului*, elevii claselor a IX-a, coordonați de profesoara Olimpia Cheța alături de Ionuț Colibășanu au

ne-a amintit și de vivacitatea jocurilor populare maghiare prin intermediul *Dansurilor ungare nr. 5 și 6* de Johannes Brahms și de sonoritatea aparte a muzicii franceze în *Farandola* din *Suita a II-a*, „*Arleziana*” de G. Bizet. Momentele simfonice au fost completate de ceea ce poate fi considerată surpriza serii: apariția la pupitrul orchestrei a foarte tânărului Matei Neagu, elev în clasa a X-a la Colegiul Național de Arte „Dinu Lipatti”, care și-a dirijat propria lucrare, *Vals nr. 1*, o miniatură remarcabilă prin modul în care spiritul elegantului dans a fost adaptat unui discurs sonor cu o alură cinematografică.

Feeria muzical-coregrafică pe care am ascultat-o și am văzut-o pusă în scenă de elevii Colegiului Național de Arte „Dinu Lipatti” și ai Liceului de Coregrafie „Floria Capsali” ne-a reamintit de frumusețea simbiozei dintre sunet și mișcare și ne face să privim cu speranță spre viitor prin prisma talentului și pasiunii arătate de tinerii muzicieni și balerini, fiind de apreciat și de încurajat această inițiativă a colaborării între cele două arte la nivelul învățământului preuniversitar.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Enescu în memoria lui Laurence Rosenthal

Ajuns în apropierea venerabilei vârste de 100 de ani, Laurence Rosenthal (4.11.1926) este unul dintre cei mai renumiți compozitori americani de muzică de film. Cu o carieră de peste șase decenii, nominalizat la Oscar și câștigător a șapte premii Emmy, autor al unor cunoscute coloane sonore pentru filme și seriale TV: *Becket* (1964), *Clash of the Titans* (1981), *Michelangelo: The Last Giant* (1966), *The Young Indiana Jones Chronicles* (1992–1993), *Peter the Great*

utilă pentru obținerea unei burse de studii în Franța. Eram curioasă să aflu dacă acesta i-a răspuns, cunoscând zecile de recomandări scrise de Enescu. Din acest motiv, am conturat o mică schemă de interviu, pe care am trimis-o lui Jeff Kaufman. A fost redirectionat și, după doar câteva zile, am primit un e-mail direct de la Laurence Rosenthal. Deși mi l-aș fi dorit mult mai detaliat, răspunsul său succint m-a onorat și emoționat, venind din partea unui muzician renumit, care l-a cunoscut pe George Enescu. Iată, într-o traducere liberă din limba engleză, amintirile lui Laurence Rosenthal, așa cum mi-au parvenit, în urma solicitării de a le publica:

Stimată doamnă Nițu,

Vă mulțumesc pentru scrisoare. Contactul meu cu George Enescu a fost scurt, dar memorabil. A avut loc acum peste șapte zeci de ani, așa că puteți înțelege că amintirile sunt puțin cam estompate.

Am venit la Paris în 1948 pentru a studia cu Nadia Boulanger. Era o muziciană desăvârșită. Lecțiile sale de compoziție și muzică în general au avut un efect monumental asupra mea. Ea era nerăbdătoare să mă prezinte câtorva dintre marii

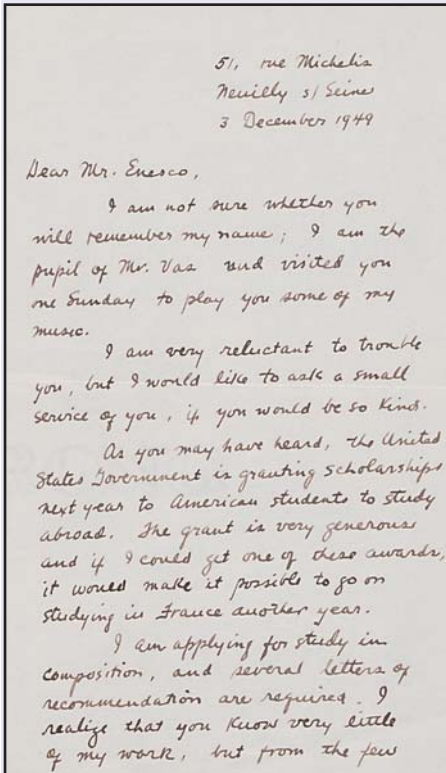
Interpretările sale au fost, într-adevăr, magnifice. La scurt timp după aceea, domnișoara Boulanger a aranjat să merg la casa lui de la țară și să petrec ziua cu el. A fost, desigur, amabil și cordial în toate privințele. Am văzut imediat pe pianul său doar partituri de Bach. Când am vorbit cu el despre asta, mi-a sugerat că, la momentul respectiv, Bach era aproape singura muzică pe care dorea să o studieze și să o audă. A vorbit fluent și frumos. Apoi m-a întrebat dacă am adus și eu muzică proprie. Aveam partitura unei sonate pentru pian la 4 mâini. A insistat să o asculte și să cânte o cu mine. Lectura lui la prima vedere a fost impecabilă și a fost entuziasmat de piesă.

Desigur, încă de mic copil, am fost complet fascinat de prima Rapsodie Română a lui Enescu. Poate că nu este cea mai importantă lucrare a sa, dar este irezistibilă. Orchestrație strălucitoare. Fluență armonică, o adevărată capodoperă. Mai târziu, când eram la conservator, am auzit ceea ce cred că a fost a treia sa sonată pentru vioară și pian. Profund etnică, mi-a inspirat gustul și dragostea pentru muzica românească. Într-un fel chiar mai profund decât prima Rapsodie. Deși contactul meu propriu-zis cu Enescu a durat doar o după-amiază, a rămas gravat în memoria mea toată viața.

Cu cele mai bune urări,
Laurence Rosenthal

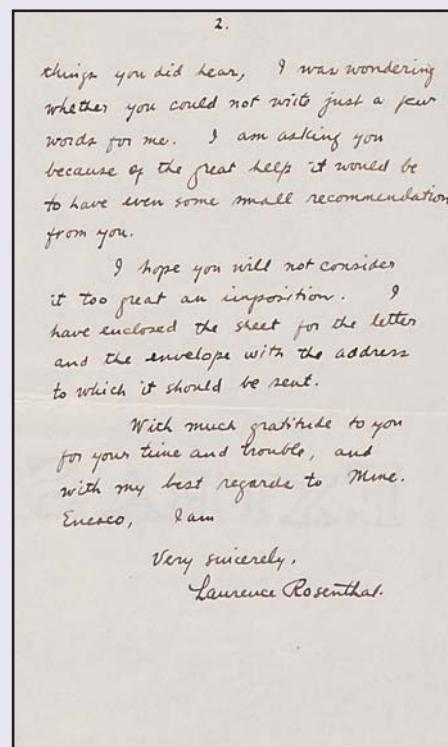
Aceste rânduri descriu trăsături bine cunoscute ale muzicianului român cu încărcătura unei *viziuni fugitive*... Întrebarea mea inițială a rămas fără răspuns, dar amintirile clare cu care Laurence Rosenthal a conturat tabloul acelei după-amiezi de duminică (n.a. - Detaliul este cuprins în scrisoarea sa către George Enescu, publicată de Irina Nițu (ed.), *George Enescu. Corespondență*, vol. II, Editura Muzicală, București, 2020, pp. 180-181.) în care l-a vizitat pe Enescu înlocuiesc incertitudinea mea cu alte certitudini, mai substanțiale - poate. Așadar, m-am bucurat să pot constata impactul muzicianului român aspra tânărului compozitor american, și modul în care este evocat *azi*, din perspectiva unuia dintre puținii muzicieni în viață care își mai pot depăna propriile amintiri despre maestrul român.

Irina NIȚU

Anastasia: The Mystery of Anna (1986) etc., Laurence Rosenthal l-a cunoscut personal pe George Enescu, a studiat cu Nadia Boulanger la Paris și cu pianistul Sandor Vas - prieteni și parteneri de scenă ai muzicianului român.

Retras în Elveția, am reușit să îl contactez prin intermediul impresarului său, Jeff Kaufman, a cărui solitudine mă grăbesc să o menționez în rândurile de față. Încercam să racordez un document din arhiva MNGE cu autorul acestuia - Laurence Rosenthal. În cadrul a două pagini olografe, redactate la 3 decembrie 1949, tânărul compozitor american i se adresa lui George Enescu, amintindu-i contextul în care s-au cunoscut, cu rugămintea de a-i redacta o recomandare ce i-ar fi fost

muzicieni pe care îi cunoștea foarte bine. George Enescu a fost unul dintre aceștia. L-am ascultat întâia oară într-un recital de lucrări pentru vioară de Bach, cu Nadia Boulanger la pian.

La traviata

Arena din Verona este unul dintre cele mai vechi locuri din lume care a găzduit spectacole, data construcției fiind aproximată undeva în primele decenii ale secolului 1, adică încă din timpul vieții lui Isus Hristos. Afectată în epoca medievală de inundații și cutremure devastatoare, arena a fost folosită și ca sursă de materiale de construcții, ori chiar ca loc în care au fost arși pe rug ereticii. În secolul XVIII s-au făcut lucrări de restaurare, tot de atunci datând și referiri asupra organizării de spectacole. În perioada napoleoniană împăratul a alocat fonduri pentru refacerea edificiului, după ce suveranul a asistat la lupte cu tauri. Chiar înaintea izbucnirii Primului Război Mondial arena a devenit gazda celebrului Festival de operă, fondat în 1913 (și inaugurat cu *Aida*), care continuă și în zilele noastre. Nu este destinată doar operei: au fost organizate aici și concerte de muzică ușoară sau evenimente sportive (Finișul Turului Italiei la Ciclism sau ceremonia de închidere a Jocurilor Olimpice de iarnă din 2026. Construită inițial cu 30.000 de locuri, astăzi capacitatea este de 22.000 de spectatori, diminuată însă la spectacolele de operă, din cauza necesității de spațiu pentru scenă.

Festivalul din acest an, stagiunea cu numărul 103 a debutat pe 12 iunie și va dura 3 luni. Programul propune 4 titluri principale: *Aida* în regia lui Stefano Poda (semnatarul producției Oedipe de la Opera Națională București), *Boema* în viziunea lui Alfonso Signorini (ambele spectacole recenzate în „Actualitatea muzicală” la vremea respectivelor premiere), *Nabucco* montat de același Stefano Poda și o premieră, *La traviata*, realizată de regizorul scoțian Paul Curran (cel care a realizat același titlu la ONB, cu ocazia redeschiderii teatrului după renovarea din 2014), la care se adaugă reprezentații cu *Aida* regizată de Franco Zeffirelli, o montare tradițională, istorică, reprezentativă pentru

Bogdan Taloș) a avut o evoluție foarte aplaudată, atât duetul cu Violetta din actul II cât și mai ales aria „Di provenza il mar, il suol” fiind puncte forte ale prestației sale artistice. Aria a beneficiat de o construcție atent desfășurată, de suprafețe dinamice diferențiate (forte/piano), de un legato impecabil și de o linie continuă care a pus în valoare frumusețea timbrului vocii sale și calitatea belcanto-ului. Fără să fie una dintre cele mai puternice voci ca volum, glasul lui Mihai Damian are o frumusețe aparte, iar

pregătirea sa muzicală, ca și experiența din concursuri, concerte și roluri au făcut ca prima sa evoluție pe una dintre cele mai cunoscute scene din lume să fie un succes. De altfel, compatriotul nostru a avut deja și a doua prezență în acest rol (27 iunie), după care urmează, tot aici, rolul Marcello din *Boema* (spectacol în care va evolua alături de

Alexander Roslavets, prezent pe scena Ateneului în 25&26 iunie, la închiderea stagiunii Filarmonicii „George Enescu” și fost concurent la Concursul Internațional „Le Grand Prix de l’Opera” de la ONB). De remarcat că toți baritonii distribuiți în rolul bătrânului Germont din *La traviata* sunt vedete mondiale de prim rang și că au primit, fiecare, câte 2 reprezentații: Amartuvshin Enkhbat, Youngjun Park, Ludovic Tézier și Luca Salsi. În ceea ce privește opera pucciniană, Mihai Damian (manageriat de compania MWA deținută de compatrioata noastră Maria Moș) va evolua în toate cele 4 reprezentații, după care în următoarele 12 luni va evolua pe scenele Metropolitan Opera New York, Operele din Londra, Berlin (Staatsoper), Zürich.

În rolul titular a cântat la fel de tânăra soprană Martina Russomanno (italiancă absolută a Young Artist Program al Operei din Paris), și ea aflată la debut, cu o evoluție ireproșabilă, atât în momentele de virtuozitate și strălucire a cadențelor cât și în cele de interiorizare și de intensă emoție, cum ar fi cele de la despărțirea de Giorgio Germont și de Alfredo în actul II ori sfâșietoarea arie „Addio del passato” din ultimul act, cântată cu ambele strofe (vă aduceți, poate, aminte, de această cerință a regizorului Paul Curran exprimată și la București). A propos de acel spectacol, succesul montării

măreția și clasicismul Arenei și cu *Turandot* al aceluiași regizor, calendarul acestui an fiind completat cu 3 reprezentații de balet și 3 concerte.

Am asistat în 20 iunie la spectacolul cu *La traviata*, alegându-mi această dată pentru a fi prezent la debutul în arenă al compatriotului nostru Mihai Damian (câștigător al Concursului „Operalia”). Tânărul bariton (30 de ani) originar din Zalău (ca și un alt cântăreț de operă de succes,

respective a fost atât de mare încât imediat două teatre importante au cerut să fie co-producători, preluându-l pe scenele lor: Opera din Philadelphia și Opera din Roma. Din cauza înlocuirii brutale a echipei conduse de Răzvan Ioan Dincă acest lucru nu s-a mai putut materializa, totuși spectacolul ajungând în S.U.A., acolo făcându-și debutul în Violetta faimoasa astăzi soprană Lisette Oropesa.

Cel de-al treilea protagonist a fost unul dintre favoriții Arenei, tenorul Yusuf Eyvazov, foarte des invitat în ultimii ani, interpret care a evoluat și pe scena bucureșteană. Este bine-cunoscută vocea sa amplă, cu acute metalice și îndelungi, cu salturi ferme și cu posibilități de accentuare dramatică a momentelor tensionate.

Dar aş spune că nu distribuția a fost cel mai formidabil câștig al serii ci montarea, Paul Curran (stabilit în Statele Unite, școlit în Australia, format inclusiv ca

muzician, având spectacole montate în cele mai mari teatre din întreaga lume, inclusiv MET, Covent Garden, La Scala, Mariinsky, La Fenice etc.) venind cu o idee pe cât de originală pe atât de spectaculoasă: acțiunea se petrece la Paris, dar într-o epocă ulterioară, când centrul entertainment-ului era scena de la Moulin Rouge, pe care evoluau tinere precum Violetta sau Flora. Scena este plină cu figuranți, nu lipsește faimosul elefant și atrage atenția de la început Moara roșie, amplasată în dreapta scenei. Este o lume pestriță, cu marinari americani care au bani pe care vor să-i cheltuie pe distracție „completă”, bărbați înstăriți de vârstă a doua care cumpără plăceri, personaje de circ, drag queens, tot ceea ce însemna și încă mai înseamnă astăzi această lume a nopților petrecute până în zori, singurul lucru care contează nefiind oamenii (umanismul) ci serviciile lor (distracția fără limite). Cele mai spectaculoase momente apar în petrecerea dată în cinstea Florei, unde se deschide cortina scenei de la Moulin Rouge pentru a face loc unor dansatoare-cântărețe îmbrăcate în costume fantastice, cu nelipsite pene pe capete („Noi siamo zingarelle”) și mai târziu unor bărbați în pantaloni cu bretele, cu joben pe cap, dar fără cămăși, înlocuite de corsete decoltate („Di Madrid noi siamo mattadori”). Pe cât de mirobolante au fost asemenea momente în actul I și în petrecerea Florei, pe atât de intimă a fost atmosfera în tabloul final, total eliberat de orice formă de bunăstare sau de legătură cu viața anterioară a eroinei. Asta în timp ce, în

deschiderea actului II, Violetta este așezată pe singurele obiecte de mobilier care îi mai rămân, camera fiind golită chiar în acele momente de creditorii care vând orice obiect în găseau acolo, inclusiv rachetele de tenis ale lui Alfredo, care încearcă să le smulgă din mâna portăreilor. Trebuie să remarc costumele și decorurile (inclusiv cele inițiale, cu rol de „cortină” (afișe Moulin Rouge făcute de Toulouse-Lautrec), realizate de Juan Guillermo Nova, respectiv Stefano Ciammitti. Un efect cu totul special a gândit Paul Curran pentru momentele în care, în preajma morții Violettei, se aude cum populația petrece, în stradă: corul și un număr mare de figuranți își face apariția undeva departe, foarte sus, în spatele scenei, în ultimele rânduri ale gradenei, alergând de la o intrare la alta, la mare înălțime, dispărând apoi la fel de neașteptat cum au venit, sunetul fiind, așa cum cere Verdi, distant. Efectul vizual este cu totul special, această trecere rapidă și veselă, susținută de un light design dedicat, contrastând ca tempo, ca intensitate a sunetului și a luminii, cu întunericul, singurătatea și sărăcia camerei în care eroina își trăiește ultimele momente.

Un alt mare plus a fost alegerea dirijorului Michele Spotti (la o parte dintre reprezentații), un șef de orchestră tânăr (33 de ani), energic, extrem de atent, la toate detaliile, care a imprimat din start un tempo cursiv, o dinamică larg arcuită între cele mai mici și cele mai puternice nuanțe, precizia sa impecabilă dând siguranță soliștilor și momentelor de ansamblu (nu e tocmai simplu să asiguri omogenitatea în condițiile în care scena are o deschidere cam triplă față de Opera bucureșteană, de exemplu. Deși încă foarte tânăr, deja înregistrează un traseu fantastic în carieră: MET, Deutsche Oper Berlin, Paris, San Carlo, Viena, Dresda, Roma, Zurich, Valencia, Toulouse, Marsilia, Geneva etc. S-a aflat în fruntea unei orchestre neobișnuit de ample (imposibil de amplasat într-un teatru), al cărui

compartiment de coarde pornește de la 10 contrabași, cu care a obținut un sunet foarte cărnos, bogat în armonice, ajutat discret și aproape insesizabil de sistemul de amplificare al Arenei (care, totuși, am avut impresia că la actul I nu a funcționat la parametrii optimi – în ceea ce privește captarea soliștilor).

Spectacolul s-a bucurat de o audiență extrem de numeroasă (ca de obicei la Verona), aproape toate locurile fiind vândute, cu prețuri de la 28 la 300 de euro.

Mihai COSMA

Innocence de Kaija Saariaho

În această primăvară, Metropolitan Opera a prezentat premiera, îndelung așteptată, a ultimei opere a Kaijei Saariaho, *Innocence* (*Înocență*), pe un libret atribuit lui Sofi Oksanen și Aleksii Barrière.

La început, acțiunea pare să se desfășoare la o obișnuită petrecere de nuntă. Există însă o tragedie petrecută cu zece ani mai devreme — un atac armat într-o școală internațională din Helsinki — de care o parte dintre invitați se vor dovedi legați în moduri încă nevănuite. Treptat, ceea ce rămăsese obscur începe să iasă la iveală. Libretul este construit ca un mecanism riguros controlat, care expune reverberațiile acelui act de violență, fără a le reduce la o explicație unică. Fragmentele trecutului se insinuează tot mai insistent în

prezent, iar momentul în care spectatorul începe să înțeleagă ce s-a întâmplat este mereu amânat.

Montarea lui Simon Stone, prezentată pentru prima dată în 2021 la Festivalul de la Aix-en-Provence și reluată de atunci pe numeroase alte scene, pornește de la imposibilitatea personajelor de a se distanța de trecut. Scenografa Chloe Lamford propune un cadru arhitectural rotativ, cu mai multe încăperi amplasate pe două niveluri, care permite trecutului și prezentului să coexiste fără să se confunde. Secvențele ritualului domestic, centrate în jurul mesei invitaților și în bucătăria adiacentă, se întrețes cu imaginile rememorate ale violenței din sălile de clasă și de pe coridoarele școlii. Personajele, îmbrăcate de Mel Page în costume care le ancorază într-o realitate socială recognoscibilă, se deplasează cu ușurință între aceste planuri temporale. Pe măsură ce scenele se întrepătrund, spectatorul are tot mai acut senzația că trecutul nu este nici îndepărtat, nici rezolvat, ci continuă să apese asupra prezentului. Idiomul vizual al lui Stone — minuțios, măsurat și în mare parte lipsit de gesturi teatralizante evidente, chiar și în reprezentarea cutremurătoare a evenimentului traumatic central — plasează opera într-o lume familiară, păstrând intacte întrebările legate de responsabilitatea individuală și colectivă.

În plan muzical, această suprapunere spațio-temporală se traduce printr-o țesătură sonoră în continuă transformare. Straturi de densitate variabilă, traversate de culori orchestrale care apar, se dizolvă și se reconfigurează, estompează continuu distincția dintre prim-plan și fundal. În interiorul acestei texturi, anumite linii melodice capătă inflexiuni aproape vocale, uneori stranii, ca ecouri sau umbre ale unor prezențe dispărute. Scriitura evită adesea punctele culminante convenționale, acumulând tensiune prin intensificări treptate, astfel încât momentele de expresivitate sporită par să facă perceptibil ceva deja latent. Vocile propriu-zise, adesea

suspendate în această materie sonoră, se mișcă între rostire și cânt, contururile lor fiind modelate de inflexiune și timbru cel puțin la fel de mult ca de direcția melodică. Muzica întruchipează memoria ca pe ceva ce nu poate fi fixat cu precizie, ci doar revizitat și rețrăit. Sub bagheta Susannei Mälkki, strâns asociată cu această lucrare încă de la primele reprezentații, Orchestra Operei Metropolitan a păstrat limpezimea construcției sonore fără a-i diminua ambiguitatea.

Perspectivile diferite ale personajelor asupra celor întâmplate se conturează treptat, odată cu dezvăluirea trecutului. În rolul Chelneriței, care se va dovedi mama uneia dintre victime, mezzo-soprana Joyce DiDonato a reliefat cu finețe tensiunea lăuntrică a personajului: susținută de o dicție precisă, vocea ei a pendulat între o intimitate aproape șoptită și un sunet amplu, rezonant. DiDonato a construit personajul cu reținere, fără să transforme durerea în gest teatral, iar tocmai această economie expresivă a dat prezenței sale o forță aparte în contextul unei partituri care evită descărcările emoționale prea directe.

În rolul Miresei, soprana Jacquelyn Stucker s-a impus printr-un lirism luminos și reținut, accentuând naivitatea și izolarea emoțională a tinerei de origine română pe măsură ce revelațiile se succed. Prin contrast, tenorul Miles Mykkanen a creionat, printr-o frazare plină de tensiune, un Mire crispat, frate al ucigașului și purtător al unei vinovății niciodată pe deplin asumate. În rolurile părinților, deși scriitura le oferă un spațiu limitat de desfășurare, Kathleen Kim i-a conferit Soacrei o prezență incisivă, cu un registru acut străbătut de o nervozitate tăioasă, în timp ce Socrul, interpretat de baritonul Rod Gilfry, a adus ansamblului familial o fermă gravitate vocală.

În alte roluri, Profesoara traumatizată a lui Lucy Shelton a avut intervenții abrupte și fragmentate, cu un profil vocal apropiat de *Sprechstimme*, în timp ce basul Stephen Milling a imprimat Preotului o culoare întunecată și pesimistă, potrivită unui personaj care și-a pierdut autoritatea morală.

Dintre elevi, Markéta, interpretată de Vilma Jää, s-a detașat net prin inflexiunile folclorice inspirate din tradițiile vocale finlandeze, care au străbătut țesătura sonoră cu o claritate aproape nepământească. Deopotrivă arhaice și tulburător de prezente, neobișnuitele ei intervenții au oferit rare momente în care reținerea emoțională a operei și-a pierdut strictețea.

Innocence se impune ca o lucrare profund racordată nelineștilor contemporane. Montarea, partitura și interpretarea converg spre un spațiu în care înțelegerea rămâne parțială, echivocă și provizorie. Întrebările despre ce alegem să ținem minte și despre responsabilitatea pentru faptele noastre rămân deschise, iar vina nu poate fi izolată, după cum iertarea nu este nici oferită, nici ușor de imaginat.

Edward SAVA

Tradiție și înnoire la Festivalul „Ioan D. Chirescu”, ediția XLV-a

În pragul verii, Cernavodă, orașul dintre ape, renaște și redefinește universul sonor prin prestigiosul Festival Internațional de interpretare corală „Ioan D. Chirescu”. În zilele de 20 și 21 iunie, 2026 s-a desfășurat în acest oraș, poartă a Dobrogei, unul dintre cele mai valoroase manifestări

Corul de cameră „I.D. Chirescu”

culturale naționale și internaționale. Omagiind memoria compozitorului și dirijorului Ion Pelearcă, această a 45-a ediție a certificat tradiția, prestanța și calitatea evenimentului ce s-a oglindit în valoarea artistică a formațiilor invitate, a juriului și a competentului comitet de organizare. În ani, comunitatea publică locală a ascensionat și a amplificat prestigiul cultural și datorită responsabilului comitet de organizare al manifestării: Constantin Grăjdeanu – directorul festivalului; Simona Presadă – șef serviciu Cultură-bibliotecă; Manuel Vasile Bălănică – dirijor al Corului de Cameră „Ioan D. Chirescu”; Vasilica Burcea – inspector.

Evenimentul artistic s-a desfășurat pe două secțiuni, prima impunând un repertoriu laic (20 iunie) și a doua unul religios (21 iunie). În ambele seri au urcat pe scenă ansambluri cunoscute sau aflate la început de drum, ce au etalat repertorii variate, evidențiind compozitori români și străini, incluzând și lucrări referențiale ale muzicianului Ioan D. Chirescu. Dirijorii formațiilor, cei ce au coordonat, inspirat și asigurat expresivitatea interpretărilor muzicale, au contribuit la înalta ținută a acestei ediții: Manuel Vasile Bălănică, Traian Broască, Silviu Deaconescu, Lidia Kuleva, Doru Emanuel Pantazi, Ruxandra Mirea, Virgil Iaru, Cristian Boldorea, Bulent Halvași și Iulian Dumitru.

Diversitatea valoroaselor formații corale a atras aplauzele și aprecierea publicului cernovădean și a juriului. Deopotrivă, performanța artistică a fiecăreia, a reconfirmat importanța unor principii fundamentale, activate atât prin prestația artistică cât și prin prezența elegantă: disciplină, perseverență, respect, unitate, cooperare, expresivitate, armonizare. Și de aceea, toate ansamblurile participante au urcat pe podiumul laureaților, demonstrând talentul și măiestria artistică: corul de copii „I. D. Chirescu junior” (Cernavodă), corul de cameră „I.D. Chirescu” (Cernavodă), corul „Callatis” (Mangalia), corul mixt „Pr. Ion Ionescu” (Topoloveni), corul mixt „Sedyanka” (Silistra, Bulgaria), corul mixt „Zări albastre” (Constanța), corul „Adormirea Maicii Domnului I” (Constanța), corul „Sf. Mare Mucenic Mina” (Slobozia), corul mixt „Axios” (Ploiești). Alte două coruri de prestigiu au fost invitate să susțină recitaluri, primul promovând patrimoniul muzical turcesc și universal-corul polifonic de tineret Marmara, al Facultății de Arte „Atatürk”, Istanbul, și, al doilea valorificând tradițiile muzicii sacre bizantine -corala bărbătească „Armonia”, a Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța.

Membrii juriului, ce au evaluat și apreciat unanim deosebita calitate a interpretărilor corale precum și autenticitatea repertoriului, au fost personalități artistice, experți cu pregătire doctorală în domeniu: Președintele Juriului – Grigore Cudalbu, Președintele ANC din România, conf.univ.dr. la UNMB, compozitor, membru UCMR; Î.P.S. Teodosie – Arhiepiscop al Tomisului; Theodor Vladimir Rădulescu – maestru de studii la Centrul Cultural Județean „Theodor T. Burada”, Constanța, dirijor și membru fondator al Festivalului Internațional de Interpretare Corală „Ioan D. Chirescu”; Bülent Halvași – interpret instrumentist, conf. univ. la Facultatea „Atatürk” din cadrul Universității „Marmara”, dirijor al Corului Polifonic de Tineret „Marmara” Istanbul, Turcia; Liliana Pispiris – fondator și secretar general al Fundației „Madrigal. Marin Constantin”; Roxana Daniela Gibescu – dr., muzicolog, membru UCMR, reprezentant al Casei de discuri „Electrecord”; Alina Pârvulescu – secretar general al Asociației Naționale Corale din România; Ruxandra Mirea - conf. univ. dr. la Facultatea de Arte din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța, muzicolog, membru UCMR.

Festivalul a fost o adevărată sărbătoare a artei corale!
Ars longa, vita breviss!

Ruxandra MIREA

A adula, adulație, adulare

Să lauzi fără măsură și pentru absolut orice fleac este firesc și, pare-se, folositor – atunci când ești părinte recent sau educator elementar, iar personajul răsfățat și încurajat prin acadelele vorbelor dulci e copil. Să primești măguliri când ești prunc și școlar e stimulat, sanogen, vorbele mari, îmbrățișările și pupăturile constituind modalități de încurajare și mobilizare, de ridicare a încrederii și ambiției întru avansare. Toți, dat fiind că nu mulți dintre semeni

trec prin etape de maturizare sensibile și drept urmare ajung adulți anatomic fără s-atingă grade consistente de maturizare psihică, problema e că plăcerea de a fi laudat rămâne obicei și temperament, dependență propriu-zisă. În cazul adulților, așadar, vorbim de un ce care înseamnă fixație caracterială, handicap, boală.

Rămâne de numit vria psihomentală a nevoii și pretenției de a fi adulat: adulopatie. Termen generalist sau generic, în realitate impunându-se versiuni terminologice care indică grade tot mai agravante ale fenomenului. Și-anume: (1) *adulopenie* (ceva mai treacă-

meargă, versiune pentru ușoara nevoie și satisfacție de formă atenuată, tolerabilă, amuzantă și acceptabilă pentru mediul familial și social); (2) *adulopatie* (pentru cazul în care „eroul” sau eroina casei își cere admirarea cu oarecare condiționări sau vicleșuguri, familia, prietenii și mediul socioprofesional începând să se simtă stânjeniți de așteptarea sau pretenția frecventă a personajului altminteri nemulțumit de sine, mediu, lume și viață); (3) *adulomanie* (căutarea obsesivă, directă și mai ales mascată în dosul celor mai inventive tertipuri, de apreciere, laude, măguliri cât mai grandomane); (4) *adulofrenie*

(atunci când „pacientul” e dinspre anxios până la terorist față de cei din jur, impunându-se statornic drept centrul atenției și al atențiilor, pretenția de a fi admirat, lăudat și premiat persistând cu oarecare violență).

Acesta ar fi tabloul clinic, simplificat, clar, al imaturității care abandonează individul, pe de o parte, în narcisismul și egolatria primitivă (cele proprii instinctului vital și impulsului nedrămuț pentru dominare), pe de altă parte abandonându-l pe lăudătorul de serviciu dependenței sale de adorare, lingușire, adulare și venerare în maniere sistematice, extravagante, exagerate. Cele zise validează în mare semnificația adulopatiei generale. Care se aplică și particularizează în fiecare din ariile culturii și practicilor sociale, printre toate adulopatia muzicală meritând o privire aparte.

„Iubitorii de muzică” sunt în realitate (mai puțin poetic și mai mult științific vorbind) muzicofani, iar apoi melofili ori muzicofili, adică admiratori și adoratori fie și doar pentru o perioadă din viață, a vreunui și/sau altui gen ori stil muzical. După sau dintre care se stratifică însă melomanii sau muzicomanii, adică intoxicații și dependenții (de-o muzică sau alta) pe viață. Ei se și pot recomanda/lăuda drept „nebuni după muzică”, nimeni ocolindu-i ori resimțind vreo frică. Așa ceva se consideră virtute mare, aleasă, ceva gen posesie ori elecțiune divină. (Cu toate că, la extremele a ce poate sălășlui într-un suflet debordând de estetică și estetism îl avem pe de-o parte pe marele Richard Wagner, geniu admirabil și absolut doar în muzică, pe de altă parte pe tristul Ludwig II al Bavariei, un extraterestru din toate punctele de vedere. Dar de care zeul/dumnezeul și mântuitorul respectivului rege, adică Wagner, a profitat cu maxim pragmatism și desăvârșită nesimțire. De-altminteri egofilia egolatră i-a fost marelui compozitor caracter dominant, nu puțini colegi și fani într-ale artelor, +/- propriile lor soții/mame/fiice, în urma lui ajungând să-și regrete admirația amoroasă și finanțele.)

În muzică (dar și-n critică, jurnalism sau muzicologie) nevoia de a admira adulator și mai ales de a fi admirat și complimentat cât mai nemăsurat fiind evident mai frecventă și mai cultivată decât în numeroase alte posturi și situații socioculturale. (Admițându-și friabilitatea și coruptibilitatea, capacitatea de a greși, virtuala eroare, politicienii mai înghit cât înghit contrazicerea, criticile, atacul, oprobriul. Oamenii de cultură însă... deloc.) Melomani și cronicari muzicali se iau la întrecere în a răpăi și, de-i posibil, scorni cât mai umflate expresii și adjective la adresa unor muzicieni, soliști, dirijori, emfaza părând aici nu doar „la ea acasă” ci chiar infecțioasă, obligatorie, unica firească. Numai dictatorii politici mai sunt proslăviți cu vorbe mai exagerate și pompoase decât divii și divele de operă, decât dirijorii de faimă, interpreții la Stradivarius ori de Scală milaneză. Faima și palmaresul concertelor și-al turneelor impune o submisivitate desăvârșită a audienței, o satisfacție automată, implicită, desăvârșită, o amintire a evenimentului pe cât de strict mentală, pe-atât de evanescentă și-n cele din urmă vană de conținut genuin. După o arie celebră, la operă, sau după o piesă din concert, ascultători de rând și (mult mai rău) melomani de profesie ori cunoscători „înrași” se întrec care să țipe, aplaude și scoale în picioare mai iute față de alții ca ei, care să urla primul encomiasmul cel mai admirativ și măgulitor, să repete adjectivul suprem, termenul sacru, sau să efectueze pleznitul palmar în cel mai forte-fortissimo, răpăitul bombastic ce să se impună, să domine, să oblige toată audiența să-l preia și susțină absolutist. În comparație cu marii dirijori, soliști și piese marciale, numai dictatorii sunt ovaționați și aplaudați mai frenetic (nici acest extaz fanatic nefiind doar jucat, artificial, căci și teroarea stimulează anxiogen cele mai puternice emoții lăuntrice). S-a bocit liber și public și în urma lui Stalin, se urlă, vaieră și plânge

mai histrionic și patetic ca-n teatrul antic și la morțile, doliile și înmormântările dictatorilor iubiți ai Coreei roșii.

Printre muzicieni, vedetele, starurile, divele și divii se află mereu sub tentația așteptării și a prelungirii aplauzelor. Euforia de a fi apreciat creează dependență, iar dependența e prin definiție însetată, nesătulă, așadar maladivă.

Pentru melomani sala de concert e spațiul în care îți poți desface larg baierile exprimării admirației, ale prestării de urale și zgomote care merg formal și intensiv dinspre decent până la fără măsură. Satisfacția, încântarea sau emoția urmate de strigăte, urlete, țipete (*bravooo, bravissimo, biiiiis!*...), entuziasmul sub forma aplauzelor furtunoase, nemiloase față de timpan, ciocan/ nicovală/ scăriță și cohlee (de nervii surexcitării nu mai vorbim), aplauzele sacadate, uneori în cadențele unanime care reflectă perfect amalgamarea gregarismul haotic în militarism-marcial (doar podurile și podețele se pot prăbuși, nu și clădirile pot intra-n rezonanțe care să ți le dărâme-n creștet?...), sunt totuși gesturi și comportamente primare, primitive, barbare. Propriul lor grotesc devine și mai grosier cu cât se asociază și-s simultane

„Concertul”, pictură de Aelbert Jansz. van der Schoor

cu paradoxalul și astfel ridicolul balet al plecăciunilor grațioase de pe scenă, al înșiruirii artiștilor și îmbrățișării gălăgioșilor spectatori cu priviri atotubitoare și recunoscătoare, cu grimasele zâmbetelor exagerate, cu revenirile lor la mantinelă și-n serii peste serii de gesticulații caremaidecare de elegante, studiate. Arta schimburilor de grații, adică recunoștința dansantă a artiștilor față de aprecierea publicului, vizavi de pseudoarta atât de antimuzicală, zgomotoasă, distrugătoare de orice emoții, proprie audienței care tot dintr-o recunoștință strâmbă (mai exact din spatele pretextului de recunoștință) urlă ca nebunii și bate din palme fiindcă n-are tobe, petarde, bombarde și tunuri. Competiție contrastantă, întrecere simultană de antinomii, cu care nu doar că ne-am obișnuit dar în care ne-ar fi rușine mare să nu ne integrăm, drept urmare ne integrăm cu nonșalanța, patima și euforia similară participării fiecărui soldat la vărsarea de sânge, în care nu ne resimțim deloc bizarii ce suntem, dincontră crezând și fudulindu-ne cum că așa-i normal, corect, bine, frumușel, adecvat.

(Cum acest text nu poate pica extrem de simpatice absolut tuturor, simt nevoia de-a cere permisiunea publică pentru finalizarea sa fericită c-un altul, în numărul viitor, denumit *Hedonismul simfonic*.)

Marin MARIAN

Adrian Iorgulescu – 75

Componistica românească se poate mândri cu personalități recunoscute valoric oriunde în lume iar acest lucru este deja tradiție perpetuată în prezent. Una dintre aceste personalități complexe și substanțiale este compozitorul Adrian Iorgulescu. Sarcina onorantă de a scrie despre acest model de om de cultură care împlinește anul acesta 75 de ani de viață poate fi copleșitoare. Fațetele aparent clare dar deosebit de complexe pe care le are personalitatea profesională a lui Adrian Iorgulescu se pot dezvălui rând pe rând dar e musai să menționez că ele nu există separat ci înglobate într-un echilibru extrem de interesant.

Adrian Iorgulescu este înainte de toate compozitor. Cu muzica a pornit la drum și din muzică au derivat toate celelalte aspecte ale vieții sale profesionale. A obținut titlul de doctor la Universitatea Națională de Muzică din București (îndrumător O. L. Cosma), prima recunoaștere de acest fel obținută în cadrul acestei instituții, în care astăzi, la rândul său, este îndrumător al generațiilor de tineri muzicieni deja de câteva decenii. Creația sa este vastă și se derulează pe parcursul a circa 50 de ani de activitate iar principiile sale creatoare sunt reflectate în șase simfonii absolut monumentale, concerte instrumentale și piese simfonice, șase cvartete de coarde și foarte multe piese de muzică de cameră, trei cicluri de lieduri (pe versuri de Lucian Blaga, Federico García Lorca dar și pe versuri proprii), două cantate, muzică de film și binecunoscuta operă *Revoluția* după I.L. Caragiale. Din punct de vedere stilistic, lucrările sale reliefează constante evidente, pline de originalitate în contextul muzicii românești și internaționale, el însuși fiind acel creator demiurg, „plăsmuitor de organisme vii” despre care vorbea într-o conferință recentă. Scrierile sale muzicologice sunt remarcabile, prin preocuparea sa constantă pentru timpul muzical dar și pentru alte subiecte de interes pentru creația artistică.

În ascensiunea sa, Adrian Iorgulescu a fost ales, în anul 1992, de întreaga breaslă a creatorilor și muzicologilor de la acel moment în funcția de președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, funcție pe care a deținut-o timp de 30 de ani, cu o întrerupere de patru ani, datorată misiunii sale de a duce la bun sfârșit mandatul de ministru al Culturii în perioada 2005-2008. În fruntea Uniunii a făcut permanent eforturi de susținere a fenomenului muzical prin organizarea de festivaluri, concursuri, concerte, simpozioane, decernare de premii anuale și de excelență, achiziționarea de lucrări muzicale de referință, a volumelor științifice teoretice însemnate, tipărirea miilor de cărți și partituri, înregistrarea și gravarea de discuri și CD-uri antologice, etc.

Încă din perioada când era vicepreședinte al Uniunii, a avut inițiativa înființării revistei în care scriem aceste rânduri, „Actualitatea muzicală”, un periodic lunar cu rol de radiografie a momentului, cu cronici de concert, interviuri, recenzii de carte și de disc - o prezență vie, imediată, cu impact, o alternativă la revista „Muzica” ce se adresează unui public specializat, de nișă. Acest moment este foarte important pentru breaslă, pentru că revista „Actualitatea muzicală” răspundea și răspunde tuturor nevoilor acestui organism, în sensul că materialele sale nu se referă doar la muzica simfonică, de operă etc., ci acoperă în egală măsură și sectoare de legătură puternică cu marele public, cum ar fi muzica de divertisment.

Foto: Alex Damian

Tot în această perioadă, neobosit, a gândit și strategia înființării unui organism de gestiune a drepturilor de autor, esențial pentru compozitorii români. UCMR-ADA, a fost înființat în baza legii nr. 8 din 1996, proiect la care Adrian Iorgulescu a lucrat nu doar pe vremea când a fost parlamentar dar și înainte, împreună cu Pascal Bentoiu, păstrând ideea predecesorilor lor – George Enescu, Paul Constantinescu, Mihail Jora, Constantin Brăiloiu, Ion Nonna Otescu – și adaptând totul la nevoile actuale ale breslei creatoare românești. În prezent, în calitate sa de Președinte al UCMR-ADA întreprinde continuu demersuri de îmbunătățire a acestei legi și nu numai, întrucât tot ce se întâmplă în prezent afectează tot mai mult interesele beneficiarilor și în egală măsură poziția pe care o ocupă organismele de gestiune colectivă, respectiv cele care reprezintă interesele autorilor.

În mandatul domniei sale de Ministru al Culturii a fost neobosit în proiectele sale, elaborând planul național de consolidare, reparare și restaurare a principalelor clădiri în care funcționează instituții culturale de importanță națională precum Biblioteca Națională, Muzeul Național de Artă, Teatrul Național din București, Opera Națională din București, Palatul Cantacuzino și multe altele, iar sub semnătura sa au fost înființate instituții moderne deosebit de utile unei societăți culturale europene precum Administrația Fondului Cultural Național sau Centrul Național al Cinematografiei.

Dovedind încă o dată complexitatea personalității sale, în anul 2000 publică impresionantul volum de politologie *Dreapta, principii și perspective*, un demers exhaustiv și temeinic argumentat în încercarea de a defini o noțiune, o ideologie politică aparent banală, cea a dreptei. Cu un ochi critic și riguros, Adrian Iorgulescu avansează ideea nevoii unei noi filosofii politice orientată spre progres, spre modernitate nu prin idei abstracte, discursuri fără rost ori măsuri fără sens ci prin asumare, prin muncă și seriozitate. Deși elita intelectuală este deseori ezitantă în chestiuni de implicare politică și socială, Adrian Iorgulescu a preferat implicarea, acțiunea, fără teamă și cu asumare, fapt ce l-a conturat într-un adevărat lider de opinie în zona politică.

Foarte important de menționat este faptul că în toată această perioadă în care a ocupat funcții politice și administrative, Adrian Iorgulescu și-a auto-suspendat activitatea de compozitor iar în cei patru ani de ministeriat a interzis să fie cântat în public, pentru a nu se discuta pe seama faptului că își impune spre audiție partiturile din poziția pe care o deține.

În anul 2026, Adrian Iorgulescu a fost ales membru titular al Academiei Române, cel mai înalt for academic național, cu puține reprezentări la nivel artistic-muzical. Îi amintim pe muzicologul Octavian Lazăr Cosma, dar și pe regretatul compozitor Cornel Țăranu printre membrii titulari ai acestui prestigios loc de consacrare și validare profesională în care valori practice și teoretice științifice, culturale și artistice se produc neîncetat.

Nu putem decât să fim recunoscători a fi contemporani cu Adrian Iorgulescu, cu a sa personalitate complexă. Inspirat în ideile sale, pornind de la cele muzicale până la cele de ordin administrativ și politic, riguros în organizarea timpului său și cu o forță copleșitoare în managerierea atâtor aspecte ale vieții sale, Adrian Iorgulescu ne reamintește, la această numărătoare a anilor ce s-au adunat, că valorile autentice depășesc timpul și spațiul.

La mulți ani, Maestre!

Andra-Mihaela APOSTU

Nicolae Gâscă – 50 de ani alături de „Cantores Amicitiae”

În acest anotimp, suntem martorii unei autentice pilde de împlinire umană, profesională și spirituală, întruchipată de o personalitate care a demonstrat, de-a lungul existenței sale, că talentul, perseverența și dăruirea pot transforma o viață într-un model pentru generații întregi.

Maestrul Nicolae Gâscă a creat o veritabilă școală de dirijat coral, reușind să transmită pasiunea pentru arta interpretativă generațiilor succesive de tineri muzicieni. Prin exemplul personal și prin tratatele sale de referință, a oferit repere solide tuturor celor care activează în domeniul muzical, în învățământul preuniversitar și universitar, precum și în programele de masterat și în cercetarea doctorală. Fiecare dirijor format sub influența sa și-a găsit propriul drum, având însă drept temelie valorile și exigențele cultivate de Domnia Sa.

Întreaga sa concepție artistică și pedagogică se regăsește în compozițiile, cursurile și tratatele elaborate cu o remarcabilă rigoare științifică și profesională. Titluri reprezentative: „Arta dirijorală”, „Tratat de teoria instrumentelor” (două volume), „Dirijorul de cor”, „Interpretarea muzicii corale”, „Unitate și diversitate în spiritualitatea creștină reflectate în muzica corală liturgică”, precum și numeroase studii, comunicări științifice și colecții corale.

Întreaga sa operă științifică și metodologică reprezintă rezultatul unei experiențe artistice și pedagogice excepționale, constituind un reper fundamental pentru formarea dirijorilor și profesorilor de muzică. Prin rigoarea

reprezentând nu doar o recunoaștere personală, ci și o confirmare a nivelului excepțional atins de școala corală românească pe care Maestrul Nicolae Gâscă a reprezentat-o cu onoare și demnitate.

Sub conducerea sa, corul a atins standarde artistice de nivel internațional, remarcându-se prin omogenitate, echilibru sonor, expresivitate, rafinament timbral și maturitate interpretativă, impunându-se drept una dintre emblemele artei corale românești și un model de excelență pentru mediul universitar național.

Fiecare apariție artistică a confirmat inspirația repertorială, exigența profesională și sensibilitatea unui dirijor care a știut să transforme muzica într-o experiență spirituală autentică.

Prestigiul artistic al Maestrului Nicolae Gâscă și al corului pe care l-a creat și modelat a fost recunoscut de-a lungul timpului de numeroase personalități ale vieții muzicale românești.

Printre cele mai relevante mărturii se numără aprecierea formulată de compozitorul și muzicologul Alexandru Pașcanu, care surprinde cu deosebită acuratețe esența artei interpretative cultivate de Maestru și de „Cantores Amicitiae”: „Din ce au venit frumusețile acestei serii? Din repertoriul plin de gingășie, candoare și puritate care înnobila cupola Ateneului. Din execuția care mi s-a părut exemplară, cu emisie de adevărat cor de cameră, cu frazare și dicție impecabile, cu

planuri sonore adecvate, dar mai ales cu o forță de comunicare rar întâlnită... Când am văzut că tineretul nostru cel mai bun a preluat tezaurul datinilor și că perlele veritabile străluceau sub asidua lor șlefuire, am oftat ușurat: viitorul este pe mâini bune”.

La împlinirea a 50 de ani de activitate artistică alături de „Cantores Amicitiae”, omagiem profesorul, dirijorul, muzicologul, compozitorul, rectorul și mentorul Nicolae Gâscă, care se înscrie între proeminentele personalități ale culturii muzicale românești.

Pentru tot ceea ce a realizat Maestrul Nicolae Gâscă – simbol al excelenței, al nobleței profesionale și al credinței neclintite în puterea formativă și spirituală a muzicii –, Asociația Corală „Appassionato” îi oferă, în semn de omagiu și prețuire, **Diploma de Excelență**.

Florin Emil Nicolae BADEA

academică, claritatea ideilor și profunzimea analizei, tratatele sale continuă să inspire și să călăuzească orientarea tinerilor în studiul muzicii.

Dirijorul, profesorul și compozitorul Nicolae Gâscă a susținut peste 1000 de concerte în țară și peste hotare – în Franța, Germania, Italia, Belgia și în multe alte state europene – promovând cu consecvență cultura muzicală românească, devenind un autentic ambasador al artei interpretative autohtone.

Premiile și distincțiile obținute la pupitrul prestigiosului cor de cameră „Cantores Amicitiae” constituie o binemeritată recunoaștere a valorii sale artistice și pedagogice. Importanța acestor performanțe este amplificată de faptul că ele au fost obținute în competiții dintre cele mai exigente la nivel mondial, în confruntări artistice la care au participat ansambluri corale de prestigiu din întreaga lume,

Centenar Theodor Grigoriu

„Lumea noastră mică, a fiecărei generații, își aduce prinosul de frumusețe în lumea vastă a istoriei unei culturi, care vine de departe și merge mai departe. E o datorie pe care o împlinim după puterile noastre, cu vocația și talentul fiecăruia dintre noi, dar cu credința – ce e mai presus de noi – că slujim un nobil ideal.”

(Theodor Grigoriu, preluat de pe www.bvau.ro).

În 25 iulie se împlinesc 100 de ani de la nașterea compozitorului Theodor Grigoriu, în 1926, la Galați. La șapte ani a fost admis la Conservatorul Regal de Muzică din București la clasa de copii talentați, unde a studiat alături de profesori ce i-au observat, apreciat și încurajat înclinația artistică. Tocmai de aceea, la zece ani i-a fost recomandat să se înscrie la Conservatorul „Pro Arte” din Capitală, unde a studiat încă patru ani, beneficiind de îndrumarea altor muzicieni mari ai vremii. După încheierea studiilor liceale, a absolvit Facultatea de Matematică și mai târziu a urmat cursurile Facultății de Arhitectură din București (pe care, din pricina unei probleme de sănătate nu le-a putut încheia și obține diploma). A plecat apoi din țară pentru a studia muzica la Conservatorul „Piotr Ilici Ceaikovski” din Moscova; acolo a absolvit cursurile sub îndrumarea unor nume importante ale istoriei muzicii internaționale.

A debutat la mai puțin de optsprezece ani la sala Dalles cu *Trioul „Muntele magic”*, lucrare camerală pentru vioară, violoncel și pian. Minte sa scilpitoare și cultura generală solidă l-au ajutat să se impună timpuriu în societatea intelectuală a vremii, devenind cunoscut colegilor muzicieni din Rusia până în Statele Unite ale Americii și de-a lungul întregii Europe. Din punct de vedere componistic, a continuat pe șirul filosofiei enesciene, însă în ce privește inovația în muzică a mers pe terenuri virgine, inventând sisteme de cartografiere muzicală și realizând prima muzică cu benzi magnetice din România pentru piesa de teatru „Macbeth”, montată la Teatrul Național din București. A semnat numeroase opusuri simfonice, muzică de cameră și muzică de film, dar a realizat și orchestrații ale unor partituri

camerale aparținând compozitorilor George Enescu, Ionel Perlea ș.a.a..

Theodor Grigoriu: „mi-au trebuit mai multe decenii ca să mă consacru realizării acestui proiect și mi-au trebuit câțiva ani ca să-l duc la bun sfârșit în anul 1988...” (...) „Cele patru anotimpuri dau glas unor experiențe trăite, dar ele nu se doresc pagini autobiografice, ci consemnează cele mai puternice impresii gravate în memorie, stârnite de anotimpuri.” (selecțiuni din prezentarea realizată de Grigore Constantinescu pentru albumul *Cele patru anotimpuri pentru vioară și orchestră* cu Sherban Lupu la vioară, Orchestra de Cameră Radio și Ludovic Bács la pupitrul dirijoral).

„Cu un remarcabil simț al economiei mijloacelor muzicale, cu un limbaj modern capabil să sugereze atmosfera istorică și cu meșteșugul unui simfonist care contrapuntează imaginea fără să o acopere sonor, Grigoriu are o semnătură inconfundabilă în cinematografia românească, alături de Tiberiu Olah, Richard Oschanitzky sau Adrian Enescu.” (Valentina Sandu-Dediu în revista *Vatra*, nr. 5-6/2026, pp. 12-13)

A fost profesor asociat la Universitatea Națională de Muzică din București și a susținut masterclass-uri la Universitatea de Teatru și Film. A susținut conferințe, comunicări și referate, colaborând cu publicații precum „Actualitatea Muzicală”, „Contem-poranul”, „Muzica”, „România literară”, ș.a.a..

Ca legatar testamentar, pe teritoriul României, al drepturilor de autor ale lui Ionel Perlea, a fost unul dintre membrii fondatori ai Festivalului și

Concursului Național de Interpretare a Liedului „Ionel Perlea”. De asemenea, a folosit parte din fondurile provenite pentru a edita și publica unele partituri ale muzicianului și a acordat premii tinerilor dirijori și compozitori.

Pentru realizările sale artistice i-au fost acordate: Premiul de Compoziție „George Enescu”, Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Premiul de Compoziție al Academiei Române, Premiul și Medalia de Aur ale Academiei Franceze „Art-Sciences-Lettres”. Theodor Grigoriu a trecut la cele sfinte în 21 mai 2014, la București.

Norela Liviana COSTEA

Aniversări, comemorări...

Constantin Romașcanu a venit pe lume la 8 iulie 1926, în Hâncești (Basarabia). Compozitor, dirijor, organist și profesor, a înființat și dirijat orchestra simfonică a studenților Facultății de Compoziție și Muzicologie a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, dar s-a remarcat și ca organist. A fost profesor în cadrul aceleiași instituții, unde a predat dirijat coral. A compus cu precădere muzică pentru ansambluri corale, partituri care au intrat în repertoriul coral autohton (printre cele

Constantin Romașcanu

mai cunoscute piese se numără Dor și iar dor și Sârba din câmpie) și miniaturi didactice instrumentale. A încetat din viață în 2015.

La 23 iulie 1911 venea pe lume, la București, **Adriana Sachelarie** – profesoară, folcloristă și muzicologă. Studiile muzicale le-a început la Ploiești și a continuat apoi la Academia de Muzică din München și a urmat, în cadrul Facultății de Filosofie - secția muzicologie de la Universitatea „Ludwig Maximilian” din același oraș. A început studiile pentru doctorat în muzicologie, însă nu l-a finalizat din cauza contextului politic. Pasionată de folclor, a fost cercetător la Arhiva fonogramică a Ministerului Artelor,

Arhiva de Folclor, șef al secției de documentare și cercetător științific principal la Institutul de Folclor din București. De asemenea a fost conferențiar la catedra de istoria muzicii din cadrul Conservatorului din București. A întreprins activități de culegere de folclor cu fonograful în mai multe zone rurale românești, a publicat studii și articole în mai multe reviste culturale, a elaborat lucrări didactice și a participat la întocmirea „Enciclopediei de folclor”, publicată în Statele Unite ale Americii. A susținut concerte-lecție, conferințe, comunicări științifice și emisiuni radiofonice. A trecut în eternitate la 9 februarie 2011.

Pe 3 iulie 1991, la Cluj, pleca dintre cei vii compozitorul și muzicologul **Sigismund Toduță**. S-a născut la Simeria, în ziua de 17 mai 1908, iar studiile muzicale superioare

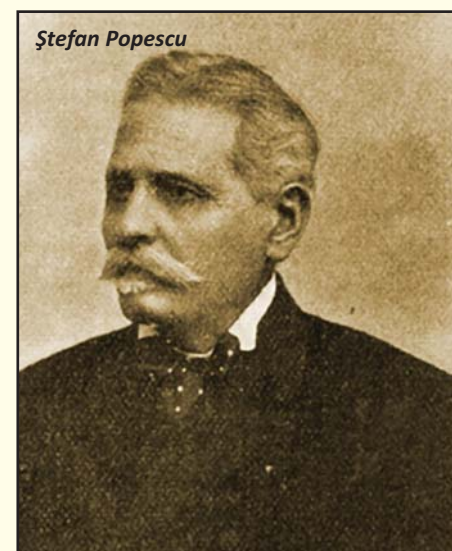
Sigismund Toduță

le-a efectuat la Conservatorul de muzică și artă dramatică din Cluj. Au urmat specializări în Italia, la Academia Santa Cecilia și, în paralel, la Pontificio Istituto di Musica Sacra,

unde a studiat compoziția religioasă și orgă. A condus Filarmonica de Stat din Cluj și a fost profesor (dar și rector) al Conservatorului „Gheorghe Dima” din Cluj. A obținut titlul de doctor în muzicologie la Institutul Pontifical pentru Muzică Sacră, fiind primul român ce a obținut acest titlu academic, astfel că a putut coordona obținerea doctoratului în cinci domenii ale muzicii. A fost membru al Academiei de științe sociale și politice și membru corespondent al Academiei Române. Activitatea sa creatoare a fost recompensată cu numeroase distincții, fiind îndeosebi atras de formele muzicale mari, simfonice, în care fuzionau stilurile folclorice autohtone cu melosul gregorian și bizantin, dar a semnat și miniaturi vocale, corale sau instrumentale.

9 iulie a fost ziua în care, la București, a trecut în lumea celor drepți **Ștefan Popescu**, compozitor și dirijor. El a venit pe lume în anul 1824 în orașul Cazalnic din Bulgaria. A rămas orfan la o vârstă fragedă, fiind luat în grijă de un unchi care l-a adus în Principate, ca să urmeze cursurile Școlii grecești din Brăila și apoi la București. Rămânând orfan de unchi, s-a atașat de Anton Pann, sub tutela căruia a deprins primele noțiuni de psaltichie. Activând în diverse așezăminte bisericești, a fost remarcat de principele Nicolae Ghica și trimis cu o bursă de studiu în Grecia, unde a studiat sistemele psaltice. În timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza a fost numit profesor de muzică bisericească la Seminarul Central din București. În calitate de compozitor, Ștefan Popescu a tradus și prelucrat cântări bisericești din limba greacă, dar a semnat și cântări pentru

rânduiala bisericească românească (*Prohodul Domnului*, mai multe *Culegeri*

Ștefan Popescu

de cântări bisericești și un *Manual de muzică bisericească*). După înființarea Conservatorului în 1864, când s-a încercat transpoziția în notație temperată, Ștefan Popescu a concluzionat că acest demers nu poate avea izbândă, motivând că nu există destule corespondențe între caracteristicile celor două tipuri de scriere muzicală.

Compozitorul și profesorul **Victor Gheorghiu** a părăsit această lume la 26 iulie 1951, la București. S-a născut pe 24 februarie 1888 în Brăila și a fost profesor la Conservatorul Regal de Muzică din București, formând numeroși muzicieni de seamă. A publicat lucrări didactice pentru studenții săi și, în compozițiile sale a căutat să valorifice melosul tradițional, creând piese miniaturale, lucrări simfonice de amploare, muzică vocal-simfonică, de cameră și vocală dar și opere (*Aleodor*, *Voievodul Spulber*).

Norela-Liviana COSTEA

Colonelul (r.) Ion Pelearcă, un trubadur printre amintiri

În anul 1980, când am intrat în Școala Militară de Muzică, am avut onoarea să-mi fie profesor de teoria muzicii. De-a lungul carierei mele am colaborat des, mai ales că împărtășeam o afinitate deosebită pentru muzica corală.

Ion I. Pelearcă, născut în Boțești, Muscel, Argeș, la 19 mai 1932, plecat din această lume la București, la 10 aprilie 2026, a fost ofițer (arma muzici militare) dirijor, profesor, compozitor, publicist, poet și...pictor.

În postura profesională pe care a parcurs-o, a avut marea șansă de a cunoaște, interacționa și dezvolta unele relații mai aparte cu o întreagă galerie de mari personalități artistice, culturale, literare și militare, relații care au avut

darul de a contribui, în mod esențial, la formarea și dezvoltarea profilului său uman și spiritual. Referindu-mă, de pildă, doar la domeniul muzical, în care a beneficiat de cunoașterea și relaționarea cu unii dintre cei mai de seamă muzicieni ai secolului trecut, începând cu cei dintâi profesori care i-au deschis orizonturile spre lumea mirifică a muzicii, în cadrul Școlii Militare de Muzică, somități precum: George Breazu, Sabin Drăgoi, Marțian Negrea, Viorel Cosma, Constantin A. Ionescu, Pavel Tornea ș.a. și continuând cu mari maeștri ai creației și pedagogiei muzicale, din cadrul Conservatorului „Ciprian Porumbescu”, precum: Alexandru Pașcanu, Ion Dumitrescu, Tiberiu Olah, Aurel Stroe, Anatol Vieru, Dragoș Alexandrescu, Ioan D. Chirescu, Viorel Cosma, Petre Brâncuși, Emilia Comișel etc.

A urmat cursurile Școlii Militare de Muzică, București, în perioada 1945-1955, absolvind în 1971

Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din Capitală. Continuă apoi la secția de ziaristică, din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu” în anul 1982. Șef de muzică militară la unități speciale din Timiș (1955-1958); îndrumător cultural artistic la Academia Militară, București (1958-1962), comandant de pluton și profesor la Școala Militară de Muzică, (1969-1975), șef de muzică la Academia Militară, București (1975-1976), ofițer cu controlul și îndrumarea muzicilor militare la Inspectoratul General al Muzicilor Militare, (1976-1980), profesor la Școala Militară de Muzică „Iacob Mureșianu” (1980-1985), redactor al revistei *Viața Militară* (1962-1969 și 1985-1990). În anul 1990 a fost trecut în rezervă cu gradul de colonel, după aproape 45 de ani petrecuți în cadrul armatei.

După trecerea în rezervă, și-a păstrat preocupările, cu precădere cele muzicale, care s-au axat pe mai multe domenii, cel practic, prin ținerea unui contact cu unele formații instrumentale, cu Fanfara din Lăpușnicul Mare și Orchestra de suflători „Armonia” din Botoșani, pe plan vocal, prin participarea în cadrul unor formații corale bucureștene, precum Corala „Nicolae Oancea”, corurile religioase de la bisericile Chițu, Sfântul Gheorghe Vechi, Domnița Bălașa, Cașin și cu deosebire Corala „Nicolae Lungu” a Patriarhiei Române. De asemenea a înființat și dirijat două coruri de copii și tineret, Corul cameral „Ion Pelearcă” în

Constanța și Corul „Îngerașul” în Boțești-Argeș.

Totuși, cel mai de suflet dar, rămâne opera sa muzicală și literară, un domeniu în care a fost extrem de prolific de-a lungul vieții: astfel a scris muzică simfonică, muzică vocal-sinfonică, muzică de fanfară (lucrări

ample de factură simfonică, de promenade, marșuri, orchestrații, aranjamente instrumentale), muzică de cameră, lucrări solistice camerale, muzică corală (pentru coruri bărbătești, de copii și mixte), cântări religioase, colinde tradiționale românești și străine orchestrate pentru fanfară, muzică ușoară, muzică populară, române. Creația literară: poezie, proză, articole de presă, muzicologie, folcloristică și artă plastică-pictură.

Doresc să amintesc de volumele sale memorialistice, scrise în ultima parte a vieții, grupate în ciclul „Destăinuiri vrednice de neuitare” – vol.1. „Întâmplări și momente din viața mea – înaintași, copilăria” – 2020, vol.2., „Trubadur printre amintiri – Școala Militară de Muzică „Iacob Mureșianu”” – 2021, vol.3. „Mărșăluind pe portativul vieții” – 2023, vol.4. „Aventura...ziaristică” – 2024, precum și volumele „Mărturisiri cu și despre muzicieni” – 2021 și „Prietenie ce nu se va stinge cred, niciodată...” – 2022.

Membru în Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și Uniunea Ziariștilor din România, a fost distins cu Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzico-logilor din România, în anul 2015, la categoria lucrări corale ample.

În anul 2008, i s-a acordat titlul de „Fiu al Argeșului”, iar în anul 2013 titlul de „Cetățean de onoare al comunei Boțești”, pentru prestigiul moral, profesional și civic.

Faptul că îl evocăm astăzi reprezintă cel mai frumos omagiu adus unui muzician de excepție, ale cărui merite deosebite au lăsat o amprentă de neșters în breasla muzicilor militare. Dumnezeu să-l odihnească în pace și să-i reverse în eternitate lumina și bucuria pe care Domnia sa, prin creație și noblețe sufletească, ni le-a dăruit tuturor!

Marius CRUCIANU

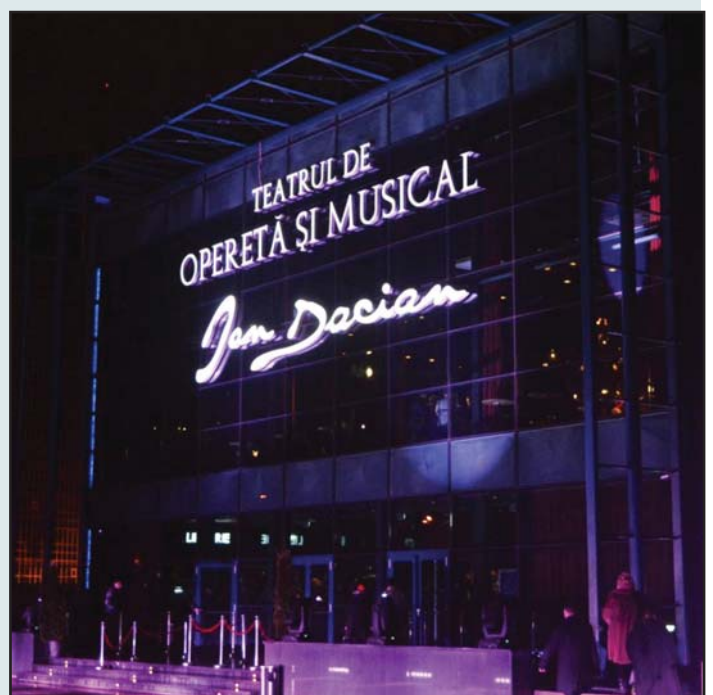
Convorbirile „A.M.”

Cu și despre operetă. Cu și despre *musical*. Interviu cu Alexandru Ilie

Norela-Liviana Costea: *Domnule Alexandru Ilie, sunteți, de curând, manager interimar al Teatrului de Operetă și Musical „Ion Dacian”. Care este situația pe care ați moștenit-o?*

Alexandru Ilie: În privința angajaților avem următoarea situație: o parte a personalului angajat cu contracte nedeterminate, o altă parte a colegilor angajați pe perioadă determinată (majoritatea având aceste contracte prelungite de fosta direcțiune până la 30 iunie 2027 – așadar continuăm în echipa cu care am pornit la drum) și mai sunt colaboratorii, pe care îmi doresc foarte mult să îi păstrăm (în toate departamentele), pentru că activitatea teatrului necesită un număr mai mare de persoane, mai ales în compartimentul artiștilor – fie ei coriști, membri ai orchestrei sau ai corpului de balet, aceștia sunt esențiali pentru menținerea activității la un nivel cât mai înalt..

N.L.C: *Ce alte provocări ați întâmpinat la preluarea mandatului, pe care doriți să le rezolvați cât mai curând?*

A.I.: Desigur, există probleme administrative care necesită o aplecare specială și pe care încerc să le rezolv. După cum știm, situația clădirii nu este una îmbucurătoare – aceasta funcționând fără proces verbal de recepție și fără avizele necesare. În acest moment căutăm să aducem la zi documentația pentru a ne pune în legalitate. Neavând recepția, nu putem face investiții pentru reparații, renovări și îmbunătățiri care sunt necesare în acest moment pentru a funcționa în perfectă stare. Îmi doresc să rezolvăm aceste aspecte într-un timp cât mai scurt. De asemenea, de ceva timp a apărut și problema lipsei scenei mobile, care este una dintre cele mai mari scene (poate chiar cea mai mare din țară) și care nu a mai fost folosită din 2018, dacă nu mă înșel. În acest moment nu cunoaștem situația concretă: am aflat că ea se află într-un depozit, iar o inventariere corectă nu se poate face decât prin amplasarea și ridicarea ei într-un spațiu desfășurat, liber; trebuie să montăm această scenă și abia apoi putem să inventariem în mod corect și să evaluăm starea în care se află. Am intrat deja în legătură cu parteneri și cu primăria (în depozitul căreia se află momentan această scenă) și avem câteva soluții pentru spațiul despre care vorbeam. După amplasare, avem în plan chiar folosirea ei. În acest moment nu am o documentație completă, este adevărat, însă am solicitat realizarea unui dosar care să conțină toate detaliile scriptice, de la achiziție până în prezent, pentru a vedea exact șirul evenimentelor și starea actuală, conform documentelor.

N.L.C.: *Ne puteți spune câte ceva despre stagiunea 2026-2027?*

A.I.: Până în luna decembrie nu am planificat nicio premieră, pentru că sunt destul de multe datorii și trebuie să echilibrăm bugetul, dar în a doua parte a stagiunii (dacă voi mai fi în această poziție) doresc să avem o premieră; sunt pe rol câteva discuții și vom vedea în ce direcție ne vom apleca. Să revin însă la prima parte a stagiunii: ne vom axa pe diversitatea ofertei culturale, pentru că sunt multe spectacole foarte apreciate care nu au mai fost prezentate publicului. De aceea, vreau să schimb puțin ideea spectacolelor în serie, pe care s-a mers până acum, pentru că datele financiare (vânzările de bilete) nu au stat mereu foarte bine. Prin urmare nu vom mai planifica același spectacol de patru ori (de joi până duminică), în schimb vom planifica cel puțin două spectacole diferite pentru fiecare săptămână, în mai multe reprezentații. Astfel, vom putea relua multe producțiile care nu au mai avut loc în stagiune: *Sânge vienez*, *Victoria și-al ei Husar...* În jurul datei de 1 decembrie vom relua proiectul *Lăsați-mă să cânt!*, un spectacol-concert necesar, o producție de autor român pe care este numai normal ca noi, ca teatru național de operetă, să o avem în repertoriu. Dar vom continua și proiectele de rock simfonic, producții care au foarte mare succes la public, generând încasări mari. De pildă, vom continua colaborarea cu Josef Kappl (primul proiect, *Meșterul Manole* pe care îl cunoaște foarte mult public, va continua la braț cu noul proiect *CantaFabule*: spectacolul cu muzica de pe albumul omonim ce a avut o foarte mare priză la public. Am avut primele două spectacole sold-out, prima mea decizie managerială fiind să suplimentez cu un al treilea spectacol, care s-a

vândut de asemenea foarte repede, iar o a patra reprezentație, planificată pentru octombrie, deja mai are foarte puține bilete disponibile.) În concluzie, urmăresc un echilibru între ceea ce este necesar a fi abordat de un teatru cu specificul nostru, și ceea ce „vinde”, are deschidere către publicul larg. Ne dorim, cum spuneam, ca oferta noastră culturală să fie cât mai diversă.

N.L.C.: *Aș dori să vorbim un pic despre accesul gratuit la spectacole pentru studenții și elevii din cadrul unităților de învățământ de specialitate: de ce nu s-a mai putut asigura această facilitare și care ar fi soluțiile pentru ca aceștia să poată vedea, la fel ca la celelalte instituții muzicale, proiectele puse în scenă de, posibil, viitorii lor colegi?*

A.I.: Sunt câteva aspecte: având în vedere situația despre care vorbeam mai sus, privind avizele de funcționare, în cazul unor spectacole sold-out nu putem depăși nici măcar cu un om numărul de scaune. În cazul

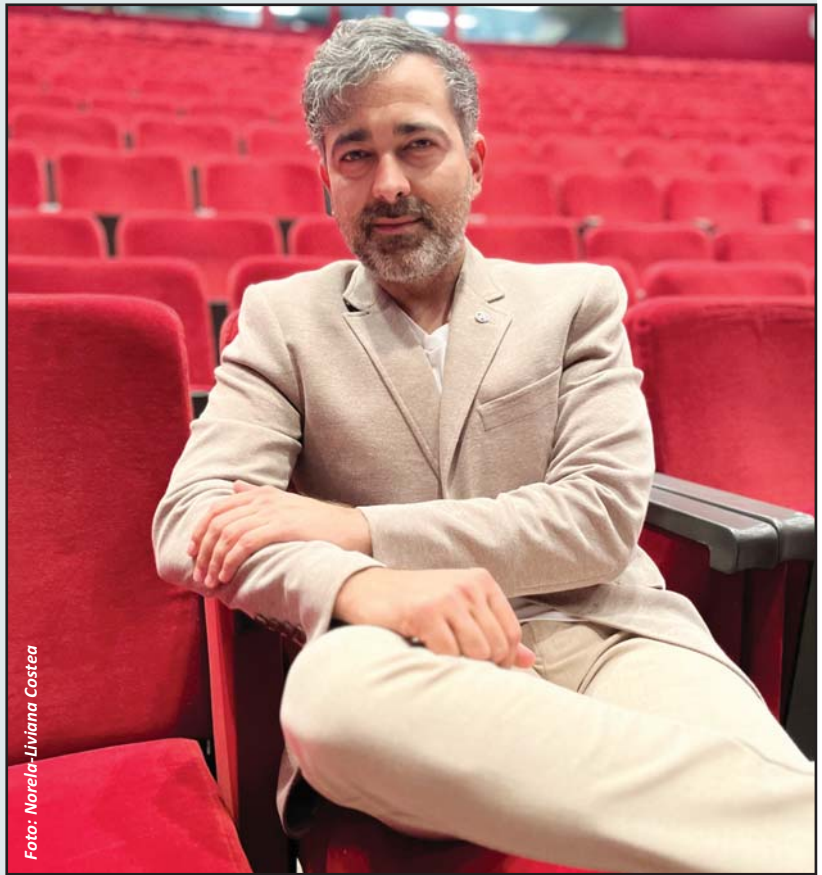

Foto: Norela-Liviana Costea

spectacolelor unde mai există locuri în sală, avem locuri la prețuri preferențiale pentru elevi și studenți. Chiar invit elevii și studenții să consulte site-ul www.opereta.ro și să acceseze link-urile de vânzare a билетelor, unde vor găsi o rubrică specială pentru ei. Mai mult, această categorie este destinată tuturor elevilor și studenților, nu doar celor de la licee și universitățile de profil. De asemenea, am avut câteva proiecte, pe care îmi doresc să le continuăm, unde accesul pentru toți doritorii este la un preț simbolic: repetițiile generale cu public. Acestea vor fi anunțate de fiecare dată, acolo fiind bineveniți toți elevii și studenții: ultima reprezentație de acest fel a fost pentru premiera spectacolului *Silvia*, unde prezența a fost considerabilă, majoritatea spectatorilor fiind tineri.

N.L.C.: *Vă mulțumesc pentru timpul acordat și vă doresc succes!*

A.I.: Mulțumesc și eu!

Norela-Liviana COSTEA

Jazz contemporan

În seria de concerte cu temă impusă oferite în ultimii ani de Big band-ul Radiodifuziunii Române sub bagheta Simonei Strungaru – precum „The Magic of Chick Corea”, „...of Thad Jones, ...of Duke Ellington, ...of Buddy Rich, ...of Peter Herbolzheimer ca și compilația „The Magic of Jazz Giants” – întâlnirea cu publicul din seara de 21 mai a. c. derulată sub amprenta deplinei reușite, s-a raportat exclusiv la jazzul contemporan cu o pronunțată tentă de modernitate și la un repertoriu componistic exclusiv românesc.

Distribuția scenică s-a remodelat la fiecare dintre cele treisprezece piese, prima rundă a concertului dorindu-se un pios omagiu închinat memoriei aceluia care a fost multi-artistul cu majusculă Mircea Tiberian, trecut prematur în neființă la vârsta de numai șaptezeci de ani. A fost o

condescendentă intenție a lui Nicolas Simion și Nadia Trohin de a actualiza prețioase creații ale marelui dispărut în benefic parteneriat cu Big band-ul Radio.

O primă compoziție marca Tiberian, „The Touch of Coltrane” a parvenit spectatorilor în orchestrarea densă semnată recent pentru big band de Nicolas Simion, el și talentatul pianist Johnny Bica susținând fiecare solistici inspirate. Apoi s-a recurs la formula de combo, cu Nicolas – saxofon tenor, Johnny Bica – pian, Alex Mike – contrabas, Laurențiu Zmău – baterie; ei s-au implicat în tălmăcirea cu patos a compozițiilor tiberiene „Mediterranean Gospel” și „Janus” – cu improvizații pline de miez ale virtuozului pianist și ale energicului saxofonist lider. A urcat apoi pe scenă și prodigioasa vocalistă Nadia Trohin (care, după cum se știe, a evoluat live în duo cu pianistul Mircea Tiberian mai bine de un deceniu); cu glas pregnant, timbru impetuos și participare afectivă intensă, pasionata vocalistă (doctor în muzică, profesoară universitară) a captivat publicul generator de entuziaste aplauze, în interpretarea compozițiilor lui Mircea Tiberian numite „Sphere”, „Like a Thief in the Night” și „Tango Blues”, cele trei piese reputând un plus de expresivitate grație sensibilelor versuri create anume de Nadia Trohin. În continuare, Nicolas Simion și Paolo Profeti la două saxofoane, sopran și alto, însoțiți de înainte menționatul combo, au dat sens

creativ temei-dedicație a saxofonistului lider „One for Mircea”. Și tot o compoziție a lui Nicolas Simion, „No Name Funk” în aranjamentul lui Michael Abene, încredințată de astă dată Big band-ului Radio dirijat de Simona Strungaru, a beneficiat de inventivitatea improvizatorică a instrumentiștilor Nicolas Simion – agresiv la saxofon, Silviu Groaza – veloce la trompetă, Laurențiu Zmău – dezlănțuit la ansamblul de instrumente ritmice numit baterie.

După o pauză în care fanii și-au putut procura în foaier albume discografice cu Mircea Tiberian, am urmărit a doua rundă a concertului, conținând cinci momente muzicale datorate unor autori autohtoni. Prefațată de o introducere a ghitarei bas mânuite de Alex Mike, creația lui Paolo Profeti „Silent Shouting” în aranjamentul lui Tobias Hofmann a fost expusă de autor împreună cu Big band-ul Radio, prelucrată improvizatoric solo cu gust de saxofonistul Paolo Profeti, de Cosmin Stanciu la clarinet bas, de Cătălin Milea la flaut alto și flaut în do. Cea mai amplă și mai complexă secvență din tot concertul – o putem defini ca o incursiune în straniu – a fost aceea semnată de tânărul muzician ieșean Robert Cozma (i-a aparținut și excelenta orchestrație a lucrării) sub titlul „Spiralele timpului”, din big band revelându-se prin solouri de ținută Cătălin Milea – saxofon tenor, Ciprian Partenie – trombon, Silviu Groaza – trompetă, din nou Cătălin Milea, de astă dată la flaut, Laurențiu Moise – trompetă. Neobositul Cătălin Milea s-a impus apoi ca autor, dar și solist la instrumentul de suflat duduk a piesei „Pilgrimage”, cu aportul violonistei Ioana Pavel și al Simonei Strungaru care a dirijat big band-ul cântând și pe claviatura celestei. O îmbietoare surpriză a fost adusă cu sine de foarte tânără dar apreciabil de talentată Maia Sophie Burneci care a interpretat cu glasul-i suplu, apt și în registrul acut creația tatălui său, trompetistul Sebastian Burneci „Stelele-n cer” pe versuri de Mihai Eminescu, din combo-ul ce a acompaniat-o intervenind solistic Johnny Bica la pian și Eugen Mamot la saxofon alto. Epilogul programului a readus în auz o secvență dintr-un concert anterior semnată de ghitaristul compozitor Nicu Patoș, „Aquarius Universe” (aranjament Simona Strungaru), pentru tălmăcirea interpretativă a căreia li s-au alăturat Big band-ului Radio atât autorul ghitarist, cât și Adrian Ciuplea – ghitară bas și bateristul Răzvan Lapi Lupu; aplauze – meritate de intervențiile solistice marcate de basist, de ghiaristul autor, de trompetistul (cu surdină) Sebastian Burneci și de saxofonistul Paolo Profeti.

Nu putem încheia această cronică sincer laudativă a concertului „Contemporan în România” fără a-i numi pe valoroșii componenți ai Big band-ului Radio, ansamblu instrumental de elită al jazzului românesc: trompete – Sebastian Burneci, Silviu Groaza, Laurențiu Moise, Silviu Albei, tromboane – Ciprian Partenie, Adrian Cojocaru, Andrei Bolbocean, Alex Bucșe (trombon bas), saxofoane alto – Paolo Profeti (și flaut), Eugen Mamot, saxofoane tenor – Diana Suciou Bouroșu, Cătălin Milea (și flaut, flaut alto, duduk), saxofon bariton – Cosmin Stanciu (și clarinet bas), pian – Johnny Bica, contrabas – Alex Mike (și ghitară bas), baterie – Laurențiu Zmău, conducere de la pupitrul dirijoral – Simona Strungaru (și celestă).

Concluziv: un concert de zile mari, cum nu auzi în fiecare zi! (Foto: George Zaroschi)

Florian LUNGU

Gărâna, Gărâna, slăbiciunea mea (I)

Înnegresc aceste rânduri de evocare cu nouă zile înainte de gongul inaugural al ediției a XXX-a aniversară a Festivalului Internațional de Jazz „Gărâna 2026”.

Totul a început atunci când câțiva notorii muzicieni timișoreni (unii din diaspora) au cumpărat case de vacanță la munte, în localitatea Brebu Gărâna din județul Caraș Severin, situată pe muntele Semenici, la 1000 metri altitudine. Era prin 1997 când Paul Weiner, Puba Hromadka, Kamocsa Béla, Johnny Bota, Liviu Butoi și alții asemenea se întâlneau în șura casei lui Puba Hromadka unde cântau împreună pentru plăcerea lor. A prins însă de veste Gigi Tăuș, patronul hanului „La Răscruce” din apropiere; fiind și meloman, le-a zis să vină la el în curtea hanului unde este loc berechet și în care se pot instala spectatori, construind special un chioșc cu o destinație precisă: scena... Zis și făcut!

Muzicienii timișoreni au venit la han în vara lui 1997, pe lângă cei menționați fiind prezenți și Mircea Tiberian, Eugen Gondi, Mirela Butoi, Marta Hristea, marcând live debutul în zilele de 8 și 9 august al Festivalului de Jazz Brebu Gărâna, a cărui siglă apărea desenată ca o vacă stilizată. Și astfel, vară de vară, în luna august, s-au succedat în anii 1998, 1999 (de când am apărut și eu ca prezentator), 2000, 2001, 2002, 2003, șapte ediții festivaliere cu tot mai mulți spectatori ocupând și partea de șosea din dreptul hanului.

Fiindcă devenise faimos, fiind solicitat de numeroși fani, s-a luat decizia ca Festivalul să fie mutat într-o locație mai spațioasă. A intervenit atunci Fundația Culturală Jazz Banat, în frunte cu familia Giura – Marius Giura – director artistic, Simona Bebe Giura – director (care între edițiile gărăne a organizat, ulterior, și un Festival de Jazz la Oradea), Gabriela Giura (soția lui Marius) care un timp a scris programele de sală, ceilalți fii Cristina Kitty Giura, Caius Ștefan Uțu Giura. Locul ales, la vreun kilometru și jumătate de hanul „La Răscruce”, a fost Poiana Lupului unde inginerul Marius Giura a instalat, cu contribuția colegilor de la uzina la care a lucrat, o amplă scenă metalică, având acordul proprietarilor locului, Rudi Körtvélyesi și Lora Körtvélyesi. De acum cinci ani Marius Giura este actualul proprietar la Gărâna.

În noul perimetru în care s-a mutat Festivalul de Jazz Gărâna începând cu răstimpul 13-15 august 2004, s-au dezvoltat curând mulțime de anexe. Dacă ar fi să stai strâmb și să judeci drept, sunt tot mai încredințat că acest veritabil complex spectacular din Poiana gărăneană a Lupului te îmbie cu toate tipurile de satisfacții pe care ți le poți dori și închipui: astfel, înainte de toate ți se acordă acces direct la jazz pe săturate, jazz exfoliat multiplu în petale stilistice policrome, eclatante. Pe lateralele poienii se înșiră tarabe doldora de materiale informative (discuri, cărți, afișe, maiouri inscripționate etc., etc., etc.) plus suveniruri – cât cuprinde. Ai deplină libertate de mișcare în amplul spațiu festivalier printre buștenii orizontali (cu valoare de fotolii de orchestră!), în timp ce în fundalul acestei zone atribuite publicului se diversifică un evantai gastronomic incredibil de darnic & felurit – totul ambientat de aerul ozonat cu o puritate accentuată, sub generoasa boltă din înalt, ramplisată cu miriade de leduri stelare pulsatorii... și câte și mai câte... Am exagerat oare cu ceva? Firește că nu. Să te mai miri că, iulie de iulie, drumurile jazzului urcă vertiginos pe cărări de Semenici? Cum că

ademenirea împlinirilor afectiv-estetice te recheamă imperios în fiecare an cu tentacolele ei vrăjite spre tărâmul mirific al jazzului cu majusculă? Ei bine, în atare circumstanțe favorizante, foarte amenințătorul avertisment al organizatorilor – „Patru zile de jazz care vă vor tăia răsuflarea, într-un loc spectaculos. Crează dependență!” îmi apare a-toate-plauzibil, firesc, legitim!

Cum spuneam, ca în fiecare an, sub caritabila umbrelă a amplului Festival, a înflorit un shopping divers și apt a întruni o cuprinzătoare gamă de cerințe, gusturi, preferințe – în ceea ce ne privește, am apreciat îndeosebi magazinul de discuri Andante, „păstorit” de Paul Tutungiu (mai ales că label-ul ECM a aniversat o jumătate de secol de la înființare), dar și standurile de cărți, afișe, programe de sală, tricouri inscripționate și alte suveniruri. Iar ca atracții conexe, au fost lansate între altele volumul lui Johnny Bota „Nostimade muzicale” și discul aniversar dublu vinil „Bega Blues Band 40”, au putut fi vizionate expoziții de fotografii și de artă plastică. Natura însăși s-a arătat adesea conciliantă din punctul de vedere al amenințărilor pluviometrice... Gestionat de aceeași echipă profesionistă dirijată cu mână sigură de Dejan Feniăț și acordul de pian Remus Turcu, sunetul și

imaginile Festivalului au împlinit așteptările. Deosebit de activă, de eficientă, echipa organizatorilor (cuprinzând și întreaga familie Giura) a fost secondată benefic de un numeros grup de voluntari, aici enumerând serviciile de amfitrion-traducător ale inimoasei cântărețe de jazz și blues Mirela Iacob. În ultimii ani noul șef al echipei de sunet este Laur Morun.

Desigur, au fost necesare și alte amenajări, precum domeniul pentru parcarile auto, nevoia de mai mult curent electric (cel produs de centrala din subsolul clădirii lui Rudi Körtvélyesi nefiind suficient), crearea unor grupuri sociale imperios trebuincioase celor prezenți. S-au rezolvat toate, sporind confortul general. Marius Giura și ai săi și-au asumat deloc facilele, dimpotrivă, complexe meniri de identificare a potențialilor sponsori și sprijinitori materiali în general, de selecție a artiștilor români și străini invitați să se producă pe amplasamentul scenic, de largă promoție media a evenimentului, de conceperea și de editarea caietului-program, de punerea la îndemâna publicului a tricourilor colorate, inscripționate cu programul galelor, diferite de la un an la altul, de rezolvare a chestiunilor legate de transport (inclusiv traficului internațional) și cazare ale artiștilor și echipelor tehnice... de alte innumbrabile solicitări organizatorice de detaliu. (Va urma)

Florian LUNGU

Luna muzicii

Nici o lună din an nu este atât de bogată – nu mai puțin de zece vedete ale muzicii (m-am inclus și eu, ca să fie cifra rotundă!) s-au născut în luna lui Cuptor. Acum, după cum se știe, toată lumea ține seama de zodii, bună parte din această lună face parte din zodia Racului, dar chiar că nu am ținut seama de acest aspect. Bietul rac, de care toată lumea râde fiindcă merge înapoi, o avea ureche muzicală, se dedă la niscăi triluri acolo sub apă? Cert este că patru din cele mai mari vedete feminine ale muzicii noastre ușoare se

Margareta Pâslaru, Marina Voica

sărbătoresc în această lună – mai mult, Margareta Pâslaru, Mirabela Dauer și Angela Similea s-au născut în aceeași zi, 9 iulie! Cineva să mai zică, dacă o avea curaj, că e ceva întâmplător pe lumea asta... Cea de-a patra mare vedetă la care mă refer este Marina Voica, sărbătorindu-și onomastica de Sfânta Marina. Cum ea locuiește la Breaza, iar Marina Florea la Cornu, n-ar fi de mirare să tragă un mic chef împreună, că doar trec șoseaua, poate vine de la Câmpina și Romeo Negoiasă de la Alesis, a cărui mamă dacă mai aștepta câteva zile îl introduceam și pe el în clubul select al „iuliștilor/cuptoriștilor”. În cazul doamnelor nu se spune vârsta, dar cum artiștii au biografii publice nu mai este un secret, însă nu la asta mă voi referi, nu e important, ci la aportul uriaș al acestor patru mari Doamne ale cântecului la edificarea monumentului actual al muzicii ușoare românești. În deceniile scurse de la lansarea lor ne-au înfrumusețat existența cu darurile pe care ni le-au făcut – zeci de șlagăre de neuitat, pe care le-am purtat mereu cu noi, în memoria afectivă și în suflet, fredonându-le în clipele de restriște. Să ridice mâna cine nu cunoaște „Lasă-mi, toamnă, pomii verzi!”, „Să mori de dragoste rănită”, „Te-aștept să vii (Fotoliul din odaie)”, „Într-un colț de cafenea (Și afară, plouă, plouă...)”, ca să mă opresc doar la câte un singur titlu din colecția unică de șlagăre a fiecăreia din cele patru artiste. Margareta Pâslaru și Marina Voica s-au lansat cam în aceeași perioadă (Margareta a fost o revelație adolescentină, la 16 ani cocheta deja cu succesul),

și-au unit vocile atât pe micul ecran, în emisiunile lui Titus Munteanu, cât și, mai ales, la festivalul de la Mamaia, în superba „Baladă” compusă de Radu Șerban. Ambele au devenit și compozitoare. Margareta Pâslaru a jucat, cu aprecieri superlative, în teatru și în filme, a publicat deja două cărți despre cariera ei, filmul jalonând și cariera Marinei Voica între perioada debutului, cu rolul principal din filmul „Țărnuț n-are sfârșit”, și anii din urmă, când a jucat în două filme. Despre Angela Similea vă oferim în continuare un articol separat, la aniversarea unei cifre incredibile, 80: pe care refuz s-o cred, bănuiesc că i-au greșit cu cel puțin zece ani actul de naștere! Iar Mirabela Dauer își încarcă bateriile în noua ei căsuță din comuna Chiajna, dovadă că este în mare formă, colindând țara în turnee alături de Cătălin Crișan și de Gheorghe Gheorghiu, concertele având mereu la intrare plăcuța pe care scrie „Nu mai sunt bilete”. Tot în luna iulie s-a născut Ileana Șipoteanu, grația de la malul mării, val de mare pus în pagină atât de frumos de regretatul ei soț, compozitorul Dumitru Lupu („Ce mult te-am iubit”...), cel care i-a dăruit lui Daniel Iordăchioae, alt nativ al lunii iulie, marele șlagăr „Mă-ntorc la tine, mare albastră”. „Elvis”-ianul venit la Mamaia (laureat în 1987) de la Pașcani a devenit la rândul lui un nume apreciat, compune, scrie texte pentru cântece premiate și a terminat facultatea de Regie, ca și Dumitrana, fiica Ilenei Șipoteanu și a lui Dumitru Lupu. O altă artistă

Anastasia Lazariuc

frumoasă și talentată născută în luna iulie este Anastasia Lazariuc. Artistă a poporului în Republica Moldova, ea își împarte cariera între România și Basarabia natală, dar locuiește la București și, din păcate, asemeni multor colegi din această generație de aur, este mult prea discretă în apariții publice. Nu este cazul Mariei Dragomiroiu, cu imaginea atât de prezentă în reclamele Catena alături de Nico și de Adrian Enache: pe lângă recitalurile la evenimente diverse din țară, ea este protagonista unor lungi turnee peste hotare organizate de soțul ei, cunoscutul impresar Alexandru „Bebe” Mihai, în care cântă și piese de muzică ușoară scrise pentru ea de compozitorul Temistocle Popa, care i-a dedicat un întreg album. Alți doi aniversați în luna iulie vin din zone muzicale diferite. Vasile Șeicar, care a fugit și el de poluarea și de zgomotul Capitalei, mutându-se la Buftea, este una din cele mai mari și mai active vedete ale genului folk. Cântecele lui sunt prezente în „patrimoniul

Mirabela Dauer

afectiv” al generației „Cenacului Flacăra”, dar nu numai, dovadă tinerii de la concertele lui, desfășurate atât în țară, cât și peste hotare (în Belgia, Franța, Germania), așa cum am relatat în paginile revistei noastre. Închei omagierea celor veniți pe lume în iulie cu tizul meu, tenorul Octavian Dobrotă. Publicul îl cunoaște bine din spectacolele susținute alături de soția sa, soprana Iana Novac, ambii fiind pionieri ai genului pop-opera la noi, dar și în postura de lider al trioului vocal masculin Distinto (a cărui versiune a piesei „Copacul” de Jolt Kerestely este remarcabilă). Și dacă tot am amintit de decanul de vârstă al compozitorilor noștri, care ne-a părăsit anul acesta, să subliniem ceea ce interpreții înșiși declară în fiecare interviu: dincolo de înzestrările lor

artistice excepționale, ei n-ar fi reușit să ajungă la performanțele cunoscute fără șlagărele ce le-au fost încredințate de compozitori și de textieri de mare valoare.

Vasile Șeicaru

Așa încât, aniversându-i pe acești artiști minunați se cuvine să-i omagiem și pe Ion Cristinoiu, Marius Țicu, Jolt Kerestely, Marcel Dragomir, Ionel Tudor, Andreea Andrei, Eugen Rotaru, Dumitru Lupu, Temistocle Popa și pe toți corifeii muzicii ușoare românești. Există cineva născut tot în iulie care nu le-a cântat decât pe ascuns creațiile, să nu-l audă colegii muzicologi, dar care n-ar fi ajuns să fie redactor la această publicație prestigioasă dacă toți cei de mai sus, cărora le mulțumește, nu i-ar fi oferit ocazia să scrie despre ei – și anume cel care semnează aceste pagini.

Angela Similea

Sunt convins că Aurelian Temișan va realiza în toamnă un concert minunat, așa cum a făcut-o pentru Aurelian Andreescu, Marius Țicu sau Horia Moculescu (pentru unul viitor i-aș recomanda zestrea uriașă de șlagăre a lui Ion Cristinoiu), când sigur va profita că se mai află printre noi câțiva dintre cei care i-au compus melodii de neuitat Angelei Similea – Marius Țicu, în primul rând, dar și Marian Nistor sau Ovidiu Komorniyk. Aș spune că el s-a „specializat” în asemenea spectacole omagiale, pe care le gândește perfect în cele mai mici detalii împreună cu soția sa, actrița Monica Davidescu. Evenimentele de acest gen nu presupun neapărat apariția pe scenă a celor sărbătoriți, ci în primul rând cinstirea marilor valori care apar pe afiș. În ce o privește pe Angela Similea, ea s-a aflat în sală la toate concertele pe care le-am amintit aici. A fost ovaționată când i s-a anunțat numele, a salutat publicul, a dat autografe, a

făcut fotografii, a avut cu siguranță amintiri și emoții când s-au interpretat șlagărele lansate de ea.

Dar atât, pentru că a anunțat elegant, dar ferm în urmă cu câțiva ani că nu va mai apărea în spectacole. Nu contează că este la fel de frumoasă, de distinsă, este decizia ei și se cuvine s-o respectăm fără a o mai deranja mereu cu întrebări, insistențe, curiozități. De-a lungul deceniilor ne-a dăruit clipe unice de bucurie prin aparițiile sale TV, recitalurile scenice, șlagărele sale gravate pe discuri și difuzate la radio, dar într-o bună zi s-a decis să pună punct, parafrazând un film binecunoscut: „Angela NU merge mai departe!”.

Cu siguranță vocea i-a rămas impecabilă, dovadă mărturisirea făcută în urmă cu câțiva ani la magazinul „Muzica”, la lansarea unor

CD-uri cu muzica lui Marius Țicu editate de casa de discuri Eurostar, când ne-a dat speranțe spunând că

POATE va reveni în studioul de înregistrare. Nu s-a întâmplat asta, ceea ce nu ne împiedică s-o iubim în continuare și să-i fredonăm refrenele celebre. De Sf. Petru și Pavel, un alt artist din „Generația de aur”, Petre Geambașu, ne-a invitat să-i fim alături la sărbătorirea onomasticii – membri ai formației sale, colaboratori, prieteni. Am stat la masă cu Angela Similea și cu Doina Spătaru, iar ceea ce voi scrie acum se potrivește perfect subiectului de față. Erau acolo în sală trei monștri sacri, trei corifei ai muzicii ușoare românești, cu cariere incredibile în spate, de peste cinci decenii. Ei bine, Doina Spătaru a anunțat în urmă cu 2 ani că nu va mai apărea pe scenă, iar Petre Geambașu (82 de ani), cu puțin timp în urmă, printr-un emoționant comunicat, a făcut la fel, deși amândoi, am constatat-o, și-au păstrat forma vocală remarcabilă. Mii de turnee, deplasări, avioane, autobuze, trenuri, nopți nedormite, concerte în condiții tehnice mai grele, cu sonorizare aproximativă – toate acestea uzează, erodează, obosesc... Noi îi iubim, i-am vrea veșnic tineri și ferice, să ne cânte până la adânci bătrâneți, dar „vine o vreme...”, cum sună un vers de cântec, când trebuie să acceptăm ideea că, la urma urmei, ei își aparțin în primul rând lor și familiilor lor și abia apoi nouă, chiar dacă suntem uneori mai tiranici, mai posesivi. Marii artiști ni s-au dăruit întreaga lor viață, au și ei dreptul să-și mai tragă puțin sufletul...

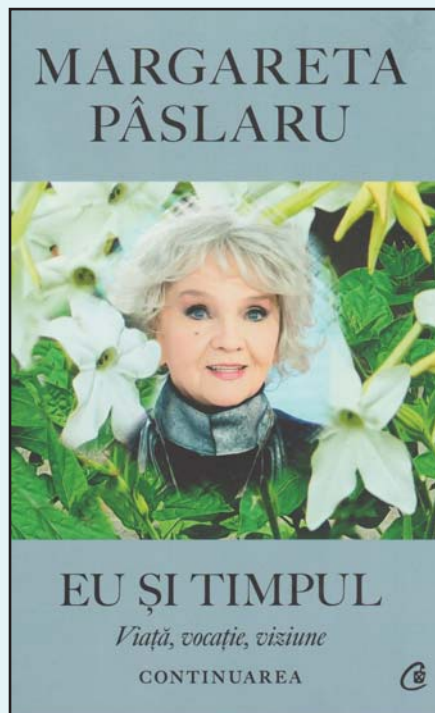
Am discutat mult cu Angela (nu ne mai văzusem de multă vreme), am rememorat turneele legendare cu formația Savoy (uneori chiar cu 3 concerte în aceeași zi într-o localitate, altminteri fanii spărgeau geamurile!), recitalurile alături de Ovidiu Komorniyk și de formația sa la Reșița, în Sala Sporturilor, de la Chiajna sau de la Festivalul internațional „George Grigoriu” de la Brăila, festivalurile de la Sopot

(Polonia) și „Orfeul de aur” (Bulgaria), concertul aniversar al lui Petre Geambașu la împlinirea a 20 de ani de la înființarea formației sale „Star 2000”, în care Doina Spătaru era vedeta... I-am adus aminte și ne-am amuzat amândoi copios că am publicat primul ei mare interviu, în revista de mare tiraj „Femeia” (color, pe vremea aceea!), înaintea Festivalului internațional „Cerbul de aur” de la Brașov. Era primăvara lui 1970, iar reprezentanții noștri erau pregătiți într-un fel de cantonament găzduit de Centrul de perfecționare a cadrelor, aparținând Consiliului culturii, care era pe Dorobanți, într-un bloc vizavi de Perla. Eram foarte tânăr, dar deja scriam la numeroase publicații, așa încât cei responsabili i-au spus Angelei că o aștept și că trebuie neapărat să-mi dea un interviu. Am zăbovit multe ore în „laboratorul” „Cerbului de aur” și am avut mână bună, fiindcă Angela avea să cucerească „Cerbul de argint”, iar Doina Spătaru – prima Mențiune a juriului. DJ-ul aniversării a proiectat pe ecran secvențe cu ele cântând pe scena de la Brașov, Angela cu o piesă de Aurel Giroveanu, Doina cu o creație de Alexandru Mandy - vă dați seama ce emoții și ce nostalgii... Am regăsit-o pe Angela Similea așa cum o știu dintotdeauna – prietenoasă (a făcut poze cu toți cei prezenți), plină de umor, nemaivorbind de eleganța vestimentară. N-a ascuns faptul că peste puține zile urma să împlinească, de necrezut, 80 de ani, și că este fericită că îi vine din SUA întreaga familie – fiul, nora, cei doi nepoți, prietena unuia dintre ei... Am stabilit să ne urăm, cu cântări vesele, reciproc, „La mulți ani!” în ziua fiecăruia de naștere, fiind și eu un mândru „Rac”, ca Angela și ca mulți alți reprezentanți ai muzicii, ceea ce nu mă împiedică să-i urez prin aceste rânduri fericire, bucurii, sănătate, viață lungă alături de frumoasa ei familie!

Margareta Pâslaru: „Eu și Timpul” – Continuarea

Subintitulată „Viață, vocație, viziune”, această carte absolut remarcabilă reprezintă, într-un fel, continuarea celei anterioare, apărute în 2012 tot la editura Curtea Veche. Dacă în acel prim volum detaliile biografice, multe povestite chiar de protagonistă, ocupau un spațiu important, de această dată îndrăgita artistă ține cont de sfatul bunicii: „Mam’ dragă, lasă-i pe alții să vorbească despre tine”. Așa încât pe parcursul a peste 150 de pagini care se parcurg cu încântare avem ocazia să facem cunoștință cu relatări, opinii, amintiri, păreri, aprecieri ale unor personalități care o cunosc sau care au asistat la unul din evenimentele unde Margareta Pâslaru a fost protagonistă – și, slavă Domnului, nu au fost deloc puține – nemaivorbind de interviuri consistente din presa scrisă, radio sau televiziune. Margareta este neobosită, compune (Editura Muzicală i-a tipărit compozițiile în câteva caiete remarcabile – a semnat circa 120 de cântece în

68 de ani de carieră), scrie versuri, participă la lansări de discuri, de carte, la festivaluri de teatru și muzicale, acordă premii, încurajând tineri talentați. Dar mai ales primește ea însăși diverse distincții importante, onorând o activitate fără egal și mai ales o generozitate ieșită din comun.

Așa cum sună propria ei mărturisire, căreia i-a subsumat întreaga carieră: „În tinerețe ne străduim să ne facem un nume, la maturitate trebuie să folosim numele spre binele altora”. Ca și în cazul numeroaselor apariții discografice, și în acest caz protagonista cedează în întregime drepturile ce i s-ar cuveni programului „Banca de alimente” al Crucii Roșii. Cartea se deschide cu mulțumiri adresate zecilor de colaboratori din intervalul 2006-2025, activitatea sa dintre 2006-2010 fiind marcată punctual, de asemenea fiind incluse sub genericul „Platina valorii” relatări dintre 1968 și 2006. O parte din discurile conținând compoziții proprii sunt evocate la finalul cărții, cu versurile tuturor cântecelor, așa cum o impresionantă galerie foto, ce face cu siguranță deliciul colecționarilor, ne readuce în memorie secvențe de neuit dintr-o carieră artistică unică. Cum Margareta Pâslaru ne uimește zi de zi cu noi proiecte, așteptăm cu nerăbdare volumul al treilea, cu... continuarea la continuare!

Pagini de
Octavian URSULESCU

Albumul cu amintiri

* O legitimație rară, datând din august 1946 (după cum se vede se utiliza deja apelativul „tovarăș” ...), eliberată lui Aurel Giroveanu de „Uniunea sindicatelor de artiști, scriitori, ziariști” aparținând de C. G. M. (să fie

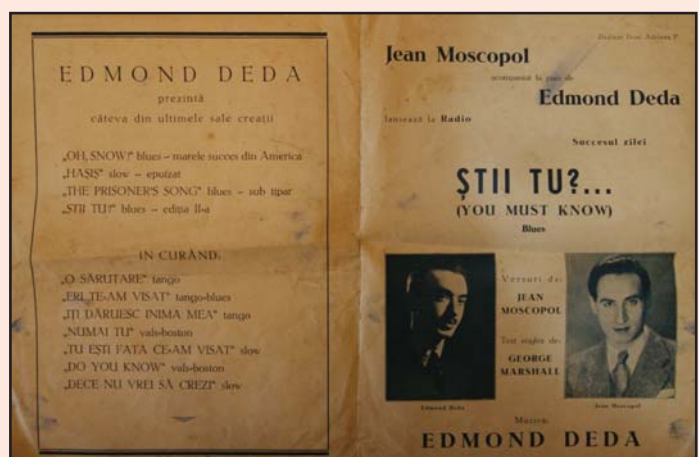
Confederația Generală a Muncii?). Reputatul muzician era încadrat în „Resortul Instrumentiști, compozitori”.

* Mulți se vor fi întrebat de unde provenea numele Savoy, cum se numește și astăzi sala din Calea Victoriei a Teatrului de revistă „Constantin Tănase”. Nu putea fi o simplă coincidență: în 1946 se prezenta cu mare succes la Teatrul „Savoy” „cel mai mare eveniment teatral al anului”, cum anunța afișul – opereta „Bal la Savoy” de Paul

Abraham. Teatrul era condus de compozitorul Ion Vasilescu și de Ion Golea, primul soț al actriței de music-hall Cornelia Teodosiu, căsătorită apoi cu compozitorul Temistocle Popa. În prim-planul distribuției figurau „celebrele vedete ale filmului mondial” Rozsy Barsony și Oskar Deneș, actori maghiari exilați la Londra, care au cântat și au jucat în limba română. Din distribuție au mai făcut parte Silly Popescu, Cornelia Teodosiu, Geo Barton, Nicolae Gărdescu și Bimbo Mărculescu. Ceea ce uimește azi este dimensiunea trupei de balet: 48 de dansatoare și 20 de dansatori!

* În anul 1943 Edmond Deda era deja un tânăr compozitor (născut în 1920) cu câteva melodii de succes la activ, multe din ele cântate în limba engleză – după cum se știe reputatul muzician a fost un promotor al jazz-ului la

noi. Este anul în care cunoscutul interpret Jean Moscopol, autor și al versurilor, lansa la Radio, în acompaniamentul compozitorului, piesa „Știi tu”, cu textul în limba engleză, „You must know”, semnat de George Marshall.

* După cum se știe, Pompilia Stoian a făcut parte din grupul de tineri soliști de muzică ușoară de la Casa de cultură a studenților „Grigore Preoteasa” din București, alături de ea lansându-se la mijlocul anilor 60 Dan Spătaru, Anca Agemolu, Petre Geambașu, Lili Bulaesi – cei mai mulți dintre ei elevi ai compozitoarei Camelia Dăscălescu.

Cum pe lângă melodiile încredințate ei de compozitorii noștri ea aborda multe piese din repertoriul internațional (în concerte acest lucru era permis, la fel și pe discuri), fiind studentă la facultatea de limba engleză, era inevitabil să se întâlnească pe scenă cu Cornel Fugaru și cu formația Sincron, în mare vogă.

Colecția **Mihnea BADEA**

Metallica – 5

Concertul Metallica de la București a însemnat mai mult decât o simplă oprire a formației pe harta încărcată a turneului „M72 World Tour”. Cu un stadion plin pe Arena Națională, cu o scenografie modernă, ecrane uriașe, lumini, efecte speciale și o scenă circulară care a așezat protagoniștii în centru, concertul s-a desfășurat într-o atmosferă de gală, când electrizantă, când intimă, un eveniment în care publicul și formația au format o adevărată familie, așa cum a subliniat și solistul James Hetfield.

La București, într-un concert despre care pagina oficială Metallica notează că a stabilit un record de audiență

pe Arena Națională, zeci de mii de oameni, de toate vârstele, au venit să vadă trupa *live*. În public s-au întâlnit generații care au descoperit Metallica în urmă cu zeci de ani, dar și tineri fani care așteptau să vadă formația în premieră. O parte dintre spectatori se aflau în zona stadionului încă de la ora 12:00, deși accesul era permis abia în jurul orei 16:00, iar programul oficial de deschidere începea, conform orarului, la 18:00. Toate acestea anunțau un moment special pe Arena Națională, care găzduia iubitori ai muzicii rock și ai muzicii celor de la Metallica în special, nerăbdători, nostalgici sau care doreau pur și simplu ca ziua de 13 mai să se întindă cât mai mult posibil.

Publicul a intrat, apoi formațiile care au deschis concertul au urcat pe scenă. Mai întâi Knocked Loose, apoi Gojira. Stadionul le-a primit cu entuziasm și, deși oamenii au fost nerăbdători să îi vadă pe James Hetfield, Lars Ulrich, Kirk Hammett și Robert Trujillo, aceștia au trăit momentele de deschidere alături de artiștii din începutul serii.

În jurul orei 20:30, Metallica și-a făcut apariția, iar mulțimea a explodat în urale, iar seara din acest an s-a așezat firesc printre marile apariții ale trupei în România.

Unul dintre lucrurile care au dat serii greutate a fost felul în care concertul a funcționat ca spectacol total, nu doar ca o simplă succesiune de hituri. Scena amplasată în centrul stadionului a schimbat raportul obișnuit dintre trupă și public: Metallica nu era izolată în fața mulțimii, ci înconjurată de ea. De pe gazon până în tribune, fiecare

sector avea impresia că participă direct la eveniment. Ecranele, luminile, efectele de foc și deplasarea membrilor trupei pe toate laturile scenei au transformat Arena Națională într-un spațiu viu, în care atenția se muta continuu. De aceea, momentele hard rock, piese precum „Sad But True” sau „One”, au avut o forță deosebită, în timp ce piesele mai lente au putut păstra o neașteptată apropiere emoțională. Ideea concertului a mers tocmai pe această alternanță dintre forță, memorie și comuniune.

Metallica are deja o istorie importantă în România, construită prin mari reveniri, la distanțe suficient de lungi încât fiecare concert să capete greutatea unui eveniment. Prima apariție a avut loc în 1999, pe vechiul stadion Lia

Manoliu, într-un moment în care venirea unei trupe de asemenea anvergură avea aproape aerul inaugurării unei noi ere pentru publicul românesc, amator de muzică rock, de după anii '90. A urmat concertul din 2008, pe Stadionul Cotroceni, rămas în memoria fanilor ca o revenire așteptată, cu o prezență numeroasă, vreme dificilă și atmosfera rece, dar electrizantă. În 2010, Metallica s-a întors la București în cadrul Sonisphere, la Romexpo, într-un context special: ziua marcată de prezența marilor nume „Big Four” (Metallica, Slayer, Megadeth, Anthrax), ceea ce a însemnat un moment de reper pentru scena metal de la noi. Apoi, în 2019, trupa a cântat pe Arena Națională, într-un show modern, masiv, cu producție amplă și cu senzația clară că Metallica nu mai venea doar ca trupă legendară, ci, mai mult, ca un brand global.

Concertul din 13 mai 2026 a continuat această linie, devenind al cincilea capitol al unei relații deja apropiate între Metallica și publicul românesc, iar în această primăvară s-a creat cu adevărat ideea unei comunități.

Setlistul oficial a cuprins piesele „Creeping Death”, „For Whom the Bell Tolls”, „Holier Than Thou”, „Harvester of Sorrow”, „Lux Æterna”, „The Unforgiven”, „Fuel”, „Fade to Black”, „Wherever I May Roam”, „Nothing Else Matters”, „Sad But True”, „One”, „Seek & Destroy”, „Master of Puppets”, „Enter Sandman”, însă în

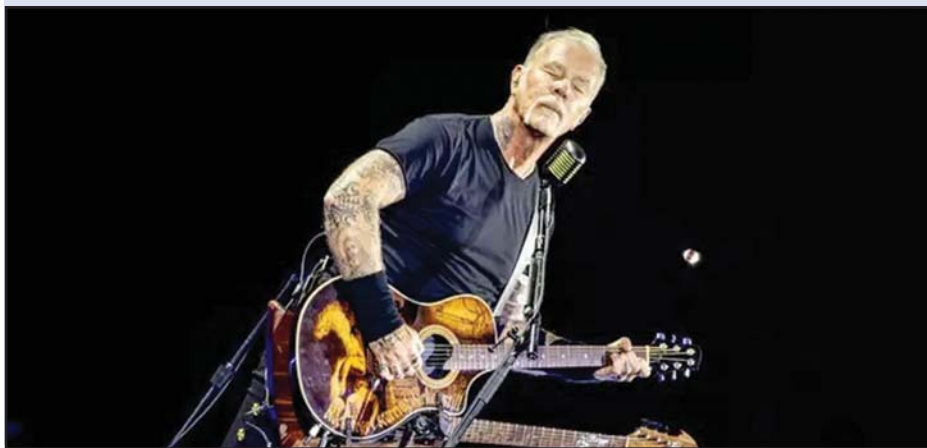
spectacolul de pe Arena Națională au apărut și surprize foarte apreciate de publicul de la București.

Într-un setlist dominat de piese consacrate, melodia „Lux Æterna” a fost puntea spre Metallica de astăzi, fiind piesa de pe ultimul album, „72 Seasons”.

James Hetfield a vorbit în permanență cu spectatorii în pauzele dintre cântece, a avut un scurt dialog cu un adolescent și l-a încurajat să continue să cânte la tobe și a prezentat momentul în care Kirk Hammett și

Robert Trujillo au cântat în limba română „Cine ești tu, oare?” de la Compact.

„Fade to Black” a schimbat temperatura concertului, iar „Nothing Else Matters”, balada inevitabilă, a fost momentul emoționant al serii. Pe piesa „Seek & Destroy”, baloane uriașe au invadat stadionul, iar concertul a fost închis de „Master of Puppets” și „Enter Sandman”.

Lars Ulrich a anunțat o inevitabilă revenire, iar mărturisirea de dragoste și respect pentru fanii din România a lui James Hetfield a fost însoțită de pene de chitară și bețe de tobe oferite publicului de către trupă.

Dincolo de producție, de forța pieselor și de dimensiunea spectacolului, seara a rămas memorabilă prin permanenta senzație a unei întâlniri mult așteptate. Pentru mulți, Metallica nu a fost doar trupa de pe scenă, ci coloana sonoră a unor ani întregi, a adolescenței, a numeroase drumuri, prietenii și amintiri personale.

Astfel s-a încheiat concertul Metallica de la București, care nu a fost doar o oprire într-un turneu mondial, ci un nou capitol dintr-o relație veche, zgomotoasă și profundă între una dintre cele mai mari trupe rock ale lumii și publicul românesc, iar finalul nu a avut aerul unui sfârșit, ci al unei promisiuni că această legătură va continua.

Engelbert Humperdinck la 90 de ani

Engelbert Humperdinck, artistul care a adus stilul croonerului în Marea Britanie într-o epocă dominată de Beatles, rock'n'roll și rock psihedelic, a împlinit 90 de ani.

Născut pe 2 mai 1936 la Madras (India Britanică), Arnold George Dorsey, inspirat de Nat King Cole, Sam Cooke și Elvis Presley, și-a construit propriul drum în lumea muzicală din Regatul Unit, cântând mai întâi sub numele de Gerry Dorsey (adaptare a numelui sau după cel al marelui actor și comediant american Jerry Lewis), apoi cunoscând succesul internațional sub numele de Engelbert Humperdinck, preluat de la compozitorul german al operei „Hänsel und Gretel”.

Marea explozie internațională a venit în 1967 cu „Release Me”. Piesa a stat 6 săptămâni pe primul loc în UK Singles Chart și a ținut The Beatles pe locul 2 cu single-ul „Penny Lane / Strawberry Fields Forever”. A rămas în clasament 56 de săptămâni – un record britanic la acea vreme.

Engelbert Humperdinck a vândut peste 140 de milioane de discuri în întreaga lume. În topurile britanice a avut două single-uri pe primul loc – „Release Me” (1967) și „The Last Waltz” (1967) – și opt single-uri în Top 10. Printre acestea se numără „There Goes My Everything” (1967), „Am I That Easy to Forget” (1968), „A Man Without Love” (1968), „Les Bicyclettes de Belsize” (1968), „The Way It Used to Be” (1969) și „Winter World of Love” (1969).

A avut nouă albume în Top 10 britanic („Release Me” (1967), „The Last Waltz” (1967), „A Man Without Love” (1968), „Engelbert” (1969), „Engelbert Humperdinck” (1969), „Engelbert Humperdinck – His Greatest Hits” (1974), „At His Very Best” (2000), „His Greatest Love Songs” (2004), iar în 2017 albumul intitulat „50”). „His Greatest Hits” (1974) a ajuns pe primul loc.

Are în palmares două nominalizări la Grammy, o stea pe Hollywood Walk of Fame, titlul onorific de Honorary Doctor of Music de la University of Leicester și, în 2021, a

fost numit MBE (Member of the Order of the British Empire) pentru serviciile aduse muzicii.

În 2012 a reprezentat Regatul Unit la Eurovision cu piesa „Love Will Set You Free”. Pe albumul de duete Engelbert Calling (2014), a colaborat cu artiști de talie mondială precum Elton John, Cliff Richard, Olivia Newton-John, Il Divo, Willie Nelson, Kenny Rogers, Dionne

Warwick, Charles Aznavour, Luis Fonsi, Johnny Mathis, Neil Sedaka și mulți alții.

A susținut primul concert în România pe 3 decembrie 2011, la Sala Palatului, în cadrul turneului World Tour 2011, iar publicul de la București a putut asculta live hituri precum „Release Me”, „Quando, Quando”, „Spanish Eyes”, „After the Lovin’” și „The Last Waltz”.

Engelbert Humperdinck a creat o punte între tradiția baladelor clasice și piața pop modernă, deschizând drumul genului „adult contemporary”, pe care l-au dus mai departe artiști ca Céline Dion, Cher sau Ricky Martin.

Pagini de David LAPADAT

Vedetele în vacanță...

... dar nu pe litoralul românesc, dovadă că la cea de-a 23-a ediție a festivalului de la Mamaia (28-31 iulie 1994, deci tot în plin sezon turistic), desfășurat pe scena Teatrului de vară, au absentat cam multe dintre ele. La „pupitrul” manifestării, cu un text de prezentare scris de Eugen Rotaru, s-au regăsit din nou Alina Chivulescu și Aurelian Temișan, care ulterior vor deveni și actori consacrați. Ca de obicei, organizatori au fost constanțenii – Consiliul județean, Prefectura județului, Consiliul local al municipiului Constanța – prin Inspectoratul județean pentru cultură Constanța (Doina Păuleanu, consilier-șef, a fost din nou directoarea festivalului), în colaborare cu UCMR, Televiziunea Română, Ministerul Culturii; co-organizator Edgar Surin Music Production, co-producător Valrom International Tour. Interesant este că a existat și o Comisie de jurizare (pesemne cu rol tehnic), alcătuită din Doina Păuleanu (președinte), Cristina Andrei, Eugen Coja și Traian Miricioiu. Juriul propriu-zis, foarte numeros, a

sută de gazetari, deci interes maxim în acea vreme) a distribuit și un formular ținând de îmbunătățirea activității sale, ceea ce nu e rău deloc, dar înainte de toate s-ar fi convenit redactarea unui regulament de comportare obligatorie a jurnaliștilor și a fotoreporterilor, care mișunau nestingheriți prin culise și chiar prin cabinele unde se îmbrăcau artiștii (ei fiind atrași, firește, de... artiste), în lipsa oricărui serviciu de ordine, de neînțeles la zecile de sponsori implicați. De aici nervozitatea de care a dat dovadă, de pildă, pe drept cuvânt, Monica Anghel. Reprezentanții mass-media trebuie să-și facă treaba din

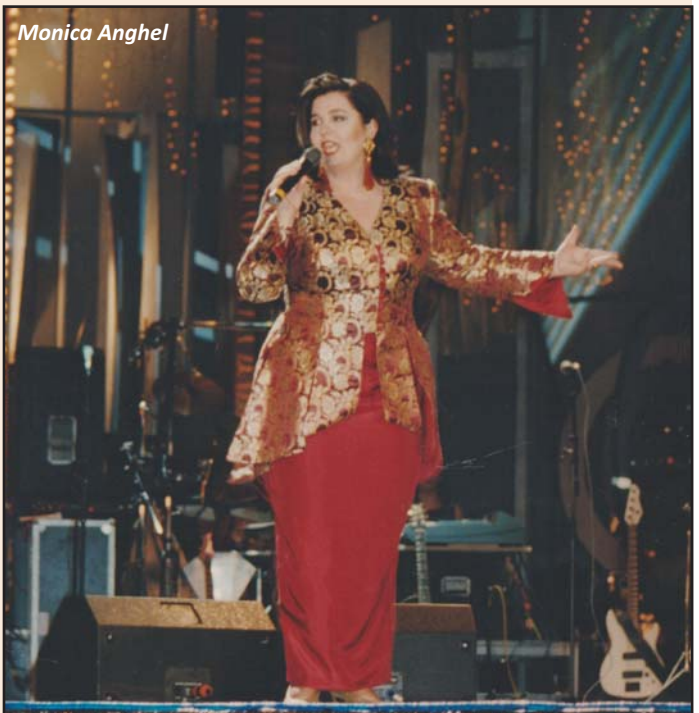
Ion Cristinoiu

sală, dar dacă ne gândim bine câți erau jurnaliști de specialitate și câți veniți într-un frumos sejur la mare, alergând după bârfe și mondenități... La festivalul de la Sanremo, de pildă, există un spațiu special, Sala Stampa (unde stă alături de colegi și corespondenta noastră Ileana Popovici), dotată cu monitoare și aparatură specifică, ziariștii dând ochi cu vedetele doar dacă vreuna din acestea le face o vizită. La noi însă în culise e ca pe bulevard...

Și în acest an am urmărit cu mare atenție schimbarea de optică (în ideea că a existat același juriu) între faza de

Monica Anghel

Cornel Fugaru

inclus pe Anton Șuteu (președinte), Ion Cristinoiu, Horia Moculescu, Dan Ștefănică, Dumitru Lupu, Titus Munteanu, Paul Enigărescu, Titus Andrei, Gabriel Cotabiță, Eugen Rotaru, Mariana Șoitu (din partea TVR), Mihai Sorin Vasilescu (director al Teatrului „Fantasio” din Constanța), Rodica Șerbănescu (Radio Constanța-Radio Vacanța), critici îndreptățite venind din partea presei legat de faptul că unii dintre membrii juriului au și concurat, aspect ce putea fi foarte ușor de evitat prin convocarea altor specialiști. Echipa de realizatori a fost una redutabilă și ea, avându-l în frunte pe experimentatul Titus Munteanu, care i-a avut alături pe Tania Leu (scenografie), Valentin Potea (regie), Liana Elekeș (regia muzicală), Roxana Vanicek (șef producție TV), Caloianu Anca, fiica apreciatului compozitor Paul Urmuzescu (directoare de imagine), Doina Levintza și Casa de modă „Venus” (costume). A existat un harnic birou de presă, condus de Ștefan Lăpușan, care anunța însă, greșit, cum că în anul 1995 urma o ediție jubiliară – una la mână că era vorba doar de ediția a 24-a și oricum 25 nu înseamnă jubileu, ci eventual o cifră frumoasă, festivă. Biroul de presă (au fost acreditați peste o

Cei mai frumoși ani

preselecție și rezultatele finale din concurs. Iată de pildă secțiunea de Creație – Melodii în primă auditiție. S-a anunțat că Trofeul nu se acordă, nici premiul I, palmaresul începând cu premiul II, acordat melodiei „Ne vom iubi” de Cornel Fugaru, pe versuri de Mirela Fugaru, solistă Monica Anghel, care a totalizat 16 puncte. Premiul II, cu 14,92 puncte, a revenit absolut surprinzător piesei „Amintirile vorbesc”, muzică și versuri Marius Mateescu, solist Marius Teodorescu. Cele două Mențiuni speciale au fost câștigate de „Nu ești chiar un înger” de Șerban Georgescu, text Aurel

Anton Șuteu

Felea, solistă Mădălina Manole (14,62 p.) și de „Te-am uitat” de Gheorghe Rădulescu, versuri Aurel Storin, solist Marius Manea (14,08 p.). Pesemne interpretările „live” și reacția spectatorilor au jucat un rol decisiv, dacă avem în vedere

Cristina Tsouris

punctajele cu care au intrat în finală cele 15 cântece, pentru că s-au anunțat și acestea preselei. În ordinea notelor, ierarhia după preselecție a reținut pe primele două poziții piesele „Numai tu”, muzică și text Adrian Ordean, solistă Daniela Györfi (însă doar locul 5 în finală!) și „Vis romantic” de

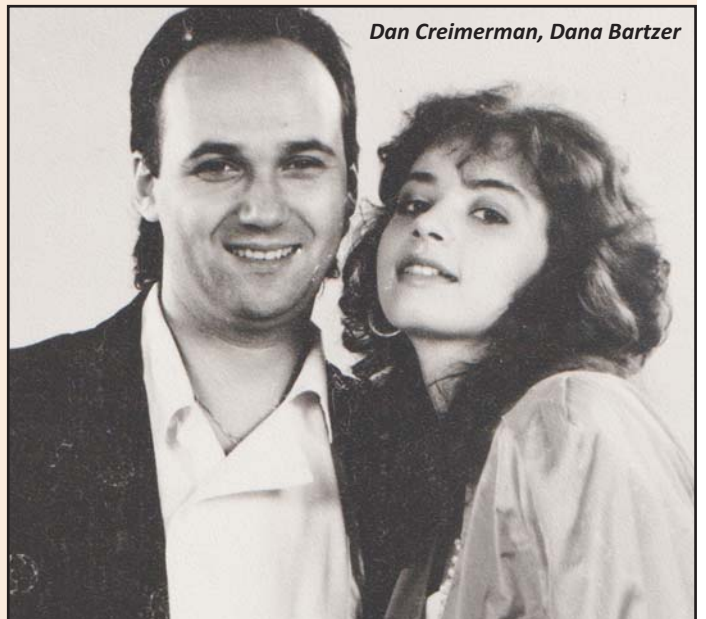
Dinu Giurgiu, text Ovidiu Dumitru, cu Sanda Ladoși (6 în finală). Iar cele patru melodii premiate au fost clasate pe următoarele poziții după preselecție: 3 (Cornel Fugaru), 8

Daniel Robu

(Marius Mateescu), 6 (Șerban Georgescu) și 9 (Gheorghe Rădulescu). Mai înțelege ceva, dacă poți... Evident cei mai frustrați au fost compozitorii mai bine clasați în faza de preselecție, cum ar fi Raymond Vancu (4), Toni Neamțu (5, dar... 14 în finală!), Laurențiu Duță (7), Cristian Faur (10), așa cum creații interesante au fost și cele scrise de Adrian

Dan Creimerman, Dana Bartzter

Romcescu (debut la Mamaia), Bogdan Cristinoiu, Cristina Tsouris sau Eugen Mihăescu (acesta mizând pe talentul unei tinere soliste promițătoare, Ramona Ionică). Să fi jucat oare interpreții un rol atât de important încât ierarhiile să fie răsturnate atât de spectaculos? În afara celor deja amintiți au dat viață pieselor la această secțiune, de la care, ca de obicei, așteptam cel mai mult: Aurelian Temișan, Laurențiu Duță, Cristian Faur sau Alina Coman.

O secțiune absolut absurdă, la nivel de competiție, așa cum nu o dată am scris, este cea intitulată „Creație-Șlagăre”. Păi dacă sunt șlagăre înseamnă că au fost deja „votate”, „punctate” de marele public și ce rost mai are ca

un juriu, oricare ar fi el, să vină să le ierarhizeze? În regulament descoperim cum că „jurizarea se va efectua de către public, prin tragere la sorți (!), de către mascota festivalului”!! Cred că au cugetat multe nopți pentru a da la iveală asemenea absurdități: parcă vedem mascota alergând printre cei 1400 de spectatori (între care și toți concurenții cu familiile lor!) și trăgând la sorți ceva, nu știm ce... Iar anunțul din presă suna și mai bizar, cum că ar fi fost... „înscrise” 28 de piese. Cine le-a înscris, autorii,

Horia Moculescu

interpreții? Pe ce criterii au fost alese, având în vedere că de unele din ele nu prea auzise nimeni, că șlagăre nu erau în nici un caz? Din cele 28, ni se spune, juriul a selecționat

Marius Teicu

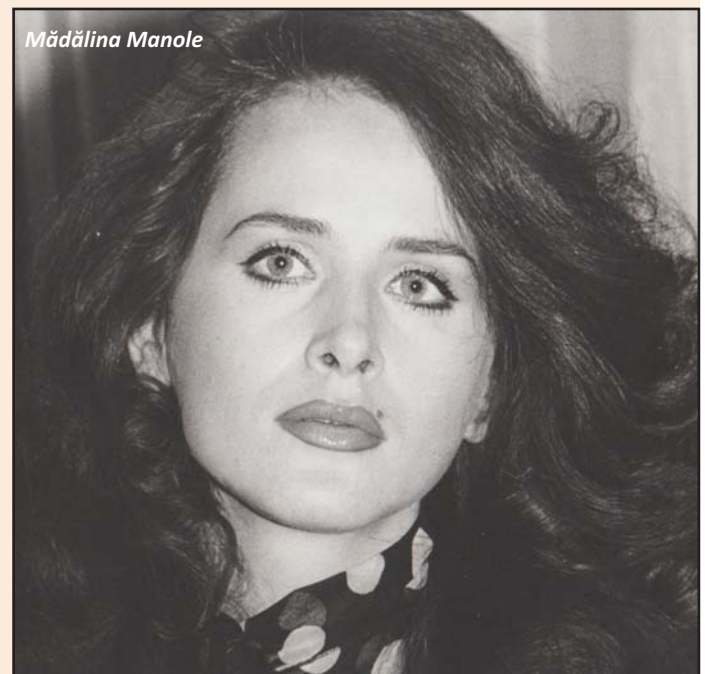
15 titluri, doar că dintre acestea a dispărut „Cine știe?” (Mihai Constantinescu) și au apărut alte trei cântece, doar unul din ele figurând în lista de rezerve anunțată de organizatori, ajungându-se deci la o finală cu 17 titluri. În aceste condiții s-au detașat ușor piesele într-adevăr cunoscute și fredonate de melomani. Pe prima poziție s-a

clasat detașat „Dau viața mea pentru o iubire” de Marius Teicu, versuri Eugen Rotaru, solistă Monica Anghel, melodie cu o remarcabilă carieră ulterioară, inclusiv internațională. Delicatul compozitor Dan Iagnov a mizat

Laura Stoica

din nou pe inefabilul cuplu Sanda Ladoși – Ștefan Iordache, încântători în dialogul muzical din piesa „... Și între noi mai e un pas”, versuri Andreea Andrei, distinsă cu premiul II. În fine, Șerban Georgescu a intrat în palmares și la această secțiune, cu premiul III pentru autenticul șlagăr „Vreau să te uit”, pe versuri de Roxana Popescu, solistă Mădălina

Mădălina Manole

Manole. Foarte bine s-au clasat în ierarhia finală mai tinerii compozitori Vladi Cnejevici („Doar tu”, cu Laura Stoica), Eugen Mihăescu („Mi-e dor să te văd” – Sanda Ladoși), Dragoș Docan („Nu te pot uita” – Marina Florea). Iar Dumitru Lupu (cu Ileana Șipoteanu), Mircea Drăgan (cu Monica Anghel), Cornel Fugaru (cu Mirabela Dauer), Ion Cristinoiu (cu Daniela Györfi) ne-au reamintit melodii frumoase, în care au mizat pe voci feminine binecunoscute. Dan Creimerman a încredințat creația „Tu ești omul ideal”

Cei mai frumoși ani

soției sale Dana Bartzter, care, semnând și versurile, l-a privit dragăstos de la microfon pe bărbatul vieții ei... Un loc aparte merită acei compozitori care n-au ezitat să colaboreze cu soliste tinere, talentate, de viitor: George Natsis (Adina Rus, descoperirea textierului Angel Grigoriu), Adrian Ordean (Silvia Chifiriuc), Manuel Savu (Geanina Olaru, a cărei renunțare la muzica ușoară constituie o pierdere), Mihai Elekeș (George Cernat, devenită redactor la Radio România). Petre Gălușanu a

„locul”, cum se tot anunță) revenind, cu 16 puncte, ploieșteanului Marius Manea, dedicat ulterior scenei lirice, ca un talentat tenor. Premiul III a fost înmănat băimăreanului Paul Panait, fost copil-minune (și actual, are doar 1.58 m!), evoluția sa aducându-i 14 puncte, foarte aproape de această poziție situându-se Madeleine Pascu din Buzău și Daniel Robu din Bacău, acesta din urmă cunoscând ulterior o solidă carieră profesionistă. Evoluții

Ramona Ionică

oferit piesa „Un destin” solistului nevăzător Ionel Lădaru, în timp ce „Într-o zi de joi” (muzică, text și interpretare Pompiliu Dârjan) s-a clasat pe ultimul loc, 17, dar, repet,

Silvia Chifiriuc

una este viziunea specialiștilor și altul gustul marelui public, de aceea această secțiune este neinspirată.

Aceeași neconcordanță flagrantă între faza de preselecție și cea finală și în ceea ce privește concursul de Interpretare, unde din nou organizatorii asimilează Trofeul cu premiul I (acordate separat în edițiile anterioare, mult mai bine structurate), trecând direct la premiul II. Așadar, nici Trofeul, nici premiul I (poate în regulamentul din 1994 erau unul și același...) nu s-au acordat, premiul II (deci nu

apreciate au mai avut craioveanca Maria Botta, ieșeanca Loredana Rusu, fostă câștigătoare a Trofeului la festivalul de la Amara (solistă la Teatrul muzical „Nae Leonard” din Galați), sau sibianul Cătălin Bota, ulterior component al cunoscutului duet Autentic (în prezent stabilit în Las Vegas, ca și Bogdan Cristinoiu). Vorbeam de neconcordanțe flagrante între pozițiile după preselecție (ordinea a fost dată de notele juriului de selecție) și cele din finală. Sigur, poate că înainte de concurs vor fi intervenit dascăli de canto experimentați, vor fi fost date sfaturi inspirate legate de repertoriu, totuși salturi atât de neașteptate, în sus dar și în jos, sunt foarte greu de explicat. Ieșeanca Nicoleta Ciopraga a fost prima la preselecție, dar s-a clasat doar a... 9-a, cu 11,66 de puncte, în finală – chiar atât de mare a fost

Ștefan Iordache, Sanda Ladoși

decăderea ei artistică în câteva săptămâni? Vom încerca să ne lămurim în episoadele următoare... (va urma)

Octavian URSULESCU

De la blues la opera rock

În pandemie, în colaborare cu Postmodernism Museum, am pornit „Arhiva Muzeul Rock din România”, deocamdată on-line. Unul dintre studiile găzduite de site a documentat „Rockul românesc de poveste: de la concept la opera rock”. În preajma unei noi reprezentări a lucrării „The One Born from a Tear / Făt Frumos din lacrimă” (25 iunie, Opera Națională Română din Cluj), în preajma comemorării dispariției lui Mihai Eminescu, mi-a dat un motiv suficient să editez portretul compozitorului (care a dezvoltat muzical un basm al marelui nostru poet), într-o ediție a emisiunii Remix / TVR Cultural.

Contextul este unul cu tradiție pentru învățământul muzical superior din Moldova. Nu întâmplător, mulți muzicieni cunoscuți ai noștri – în particular pop-rock-jazz – s-au perfecționat în școala ieșeană (devenită highlight în CV-ul lor). Un precedent creat după jumătatea anilor '60, când un tânăr asistent de la conservator (astăzi reputatul muzician Sabin Păutza) a decis să iasă (aparent) din cadrul academic și să predea studenților Beatles, Jimi Hendrix ș.a.m.d. Printre ei – membri ai grupului Roșu și Negru, cu care a dezvoltat un prim concert de rock simfonic, dar și piese de fuziune de sine stătătoare.

Dan Spînu a venit mai târziu în cadrul academic, după ce a activat ca basist în trupe rock de liceu. După 1989, a lăsat deoparte calificarea tehnică și a urmat cursurile de muzică academice. Cu un grup blues-rock alcătuit cu câțiva colegi, Cannabis, are o activitate intensă în mediul studentesc. Când o parte dintre membri emigrează, este angajat regizor muzical la Radio Iași și intră într-o nouă paradigmă, inclusiv tehnică (de producție muzicală).

Cu expertiza de la teatru radiofonic, el se exersează în compoziție, orchestrație, înregistrări și este solicitat să adapteze două piese de teatru / musical la Naționalul ieșean. Va părăsi radioul pentru a intra în corpul didactic de la Universitatea Națională de Arte „George Enescu”. Iar acolo, beneficiind de sprijinul unei echipe profesionale, în

2014 își dă doctoratul cu opera rock după Eminescu. Până în 2024, spectacolul s-a jucat de 12 ori, în săli dar și în arene amenajate în aer liber, cu diverși soliști, instrumentiști și dirijori. Nu puțin, pentru o lucrare independentă. De notat și colaborarea sa cu grupuri corale ca Blue Noise ori trupe rock gen Byron (în formule extinse precum AltOrchestra sau Electric Marching Band).

Portretul său TV – o poveste de viață reală – s-a dorit să ofere o alternativă plină de învățăminte pentru tinerii

interesați de o carieră în domeniul muzical. Fostul chitarist din liceu predă la U.N.A.G.E. și lucrează practic cu studenții ansamblu pop-rock, aranjamente jazz, dar și producție audio. Acolo se studiază, între altele, aranjamentele vocale de la Beatles ori ABBA, compozițiile unor muzicieni pop-rock din anii '60 încoace, inclusiv din cultura noastră, enumerând mai multe nume printre care Florin Bogardo, Marius Țeicu, Adrian Enescu, Kumm, Byron, Andrei Tudor și încă destui alții.

P.S. În 2024, scriam tot aici despre grupul Meșterii Rock fondat de Ioji Kappl (celebrul basist și compozitor Phoenix din anii '70) și spectacolele „Meșterul Manole” puse în scenă de Teatrul Național de Operetă și Musical „Ion Dăciuan” din București, sold-out. În 5-6 iunie, în aceeași „antrepriză”, a fost jucat spectacolul „Cantafabule”. Celebrul dublu-album al grupului etalon al rockului românesc a primit o orchestrație rock-sinfonică de la același muzician, sub bagheta maestrului Leonard Boga. Pe

partea rock, alături de Kappl la bas, au mai cântat chitaristul Nicu Patoi, bateristul Marcel Moldovan și solistul Codruț Croitoru (osatura grupului Meșterii Rock). Dacă Ioji îmi explica în interviu că, pentru el, munca a fost mai laborioasă (pentru că nu a mai plecat cu compozițiile și orchestrațiile de la zero, ci a trebuit să adapteze piesele scrise pentru formula de trupă rock), succesul și ecourile au arătat încă o dată deschiderea publicului spre un gen care și-a cunoscut gloria în secolul trecut, dar care este oricând gata să revină pe scenele noastre.

Doru IONESCU

... În fine și un „Bronz”!

„Cerbul de bronz”, premiul III cum s-ar zice, era exact ce lipsea din palmaresul reprezentanților țării noastre. Recapitulăm distincțiile obținute la primele trei ediții: „Cerbul de aur” (Luminița Dobrescu), „Cerbul de argint” (Angela Similea), Mențiuni (Margareta Pâslaru, Doina Spătaru, Mihaela Mihai, Anda Călugăreanu), la care s-a adăugat la ediția din 1971 „bronzul” cucerit de Corina Chiriac. Dar, cum am mai scris, membrii juriilor nu concepeau să lipsească dintre laureați soliștii din țările Benelux: dacă Angelei Similea i-au alipit-o pe poziția secundă pe Lize Marke (Belgia), Corina Chiriac a avut-o alături, deci la egalitate, pe o altă solistă din aceeași țară, Lili Castel! „Cerbul de aur” a fost acordat suedezei Ann-Louise Hansson (eroină a cărții autobiografice a lui Ion Dichiseanu „Frumoasa spaniolă, frumoasa suedeză”, cea dintâi fiind Sarita Montiel), iar „argintul” a revenit excelentei cântărețe din Cehoslovacia, Helena Vondráčková, una din puținele laureate care și-au reconfirmat valoarea în anii următori, revenind cu concerte în țara noastră. Dar cum asupra finaliștilor, premiați sau nu,

Corina Chiriac

vom reveni, să vedem echipa organizatoare: Valeriu Râpeanu, vice-președinte al Radioteleviziunii Române (președinte al juriului și al Comitetului de organizare), Jean Bănescu de la Opera Națională (pregătirea vocală a soliștilor din țara noastră, începând cu ediția a II-a), Alexandru Bocăneț (regia artistică), Sile Dinicu (dirijor), Paul Urmuzescu, Dan Jelescu (regia muzicală), Ileana Pop, Radu Anagnoste (redactori, acesta din urmă și secretar general al festivalului), Jolt Kerestely, Valeriu Popescu, Adalbert Winkler (maestri de sunet), arh. Virgil Luscov (scenografia), Doina Levința, arh. Paul Pfenings (costume), George Grigorescu (coordonator al echipei de imagine). Din Comitetul de organizare au mai făcut parte Tudor Vornicu (directorul festivalului), Vasile Donose (redactor-șef la Radioteleviziune, director muzical), Radu Gheciu (secretar general de redacție la Radioteleviziune, responsabil pentru problemele muzicale), Dinu Săraru (șeful biroului de

presă), arh. Armand Crintea (director al producției și al scenografiei). Selecția concurenților noștri a fost făcută de un Consiliu artistic prezidat de Ion Dumitrescu, președintele UCMR, dar evident că două din opțiuni au fost discutabile, așa cum se va vedea. Din acest Consiliu au mai făcut parte, în afara celor deja amintiți, Nicolae Călinoiu (director al Direcției muzicii din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă), Victor Giuleanu (rectorul Conservatorului

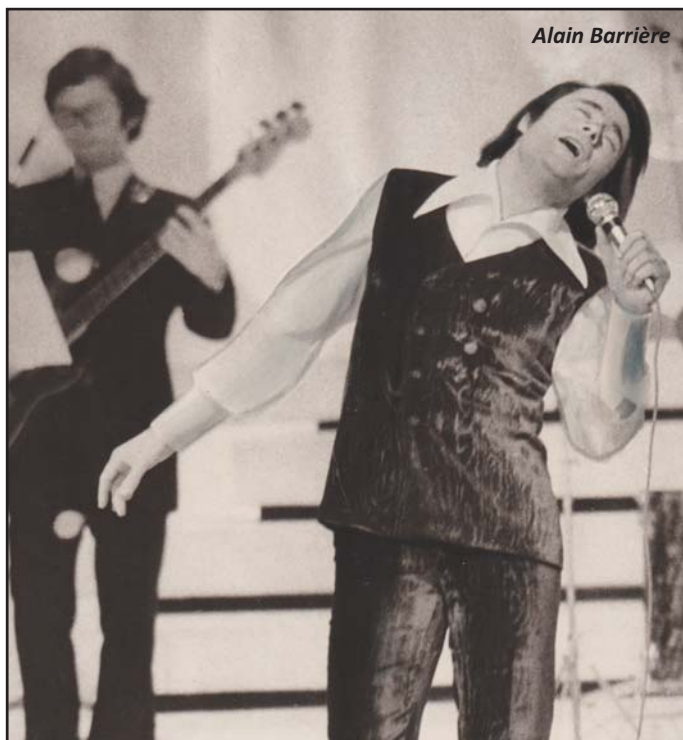

Ann-Louise Hansson

„Ciprian Porumbescu”), Ecaterina Oproiu (redactor-șef al revistei „Cinema”), compozitorii Paul Urmuzescu, Laurențiu Profeta și Henry Mălineanu, Petre Brâncuși (directorul Direcției muzicale Radio), dirijorul Sile Dinicu. Au fost 30 de concurenți reprezentând cele 26 de Radio-Televiziuni care au acceptat invitația de a participa la festival. Dincolo de palmares, edificatoare pentru nivelul atins de muzica ușoară românească în acel moment a fost opțiunea concurenților, care au avut de ales din

Charles Trenet

Alain Barrière

„După noapte vine zi” de Aurel Giroveanu, pe versuri de Tudor Mușatescu – Mimi Ivanova, „Pentru nimic în lume” de Mișu Iancu („There’s nothing in the world”) – Derek John Tilley, „Va veni o clipă” de Paul Urmuzescu – Corina Chiriatic. După cum se poate observa, pe acest disc nu figurează toți soliștii laureați, a căror listă completă mai include pe Dova (Premiul special al juriului), Jerry Rix (Olanda, se putea altfel?) – Mențiune de Popularitate din partea Primăriei Brașov, excepționalele cântărețe Kiki Dee (Anglia) și Zsuzsa Koncz (Ungaria) – doar Mențiuni. Am citit undeva că Ruxandrei Ghiță i s-ar fi acordat o mențiune din partea... Radioteleviziunii Române. Sper însă că este o informație greșită, pentru că despre ea, ca și despre Cătălina Marinescu (cum am îndrăznit să folosesc într-un articol din „Contemporanul” prenumele ei inițial, Cosette, m-a reclamat furioasă conducerii săptămânalului!) nimeni nu auzise în muzica ușoară românească nici până atunci, nici după aceea, spre deosebire de Corina Chiriatic, cu

Dalida

caietul/cartea conținând 80 de șlagăre ale compozitorilor noștri, 13 dintre melodii fiind gravate pe un LP Electrecord. Iată aceste 13 titluri, cu mențiunea că piesele semnate de Ion Cristinoiu, Temistocle Popa, Vasile Veselovski și Edmond Deda au întrunit cele mai multe sufragii în festival: „Of, inimioară!” de Edmond Deda – Ann-Louise Hansson (plus versiunea în limba engleză, aparținând compozitorului, „Oh, doctor Barnard!” – Helena Vondráčková), „Nici o lacrimă” de Ion Cristinoiu – Dova, Spania, cu orchestra dirijată de Juan Vallori (iar Kiki Dee a optat pentru versiunea în limba engleză, „No tears”), „Nu, pentru nimic în lume” de Mișu Iancu – Jerry Rix, „N-am noroc” de Ion Cristinoiu („I’ve no chance”) – Zsuzsa Koncz, „Poate totuși mă iubești” de Marius Puican – Cătălina Marinescu, „Hăulita” de Vasile Veselovski („Where are you, my laddie?”) – Dickie Rock, „Ionel, Ionelule” de Claude Romano (Yonel) – Nicole Jacquemin, „Vântule!” de Alexandru Mandy („The song of the wind”) – Lili Castel,

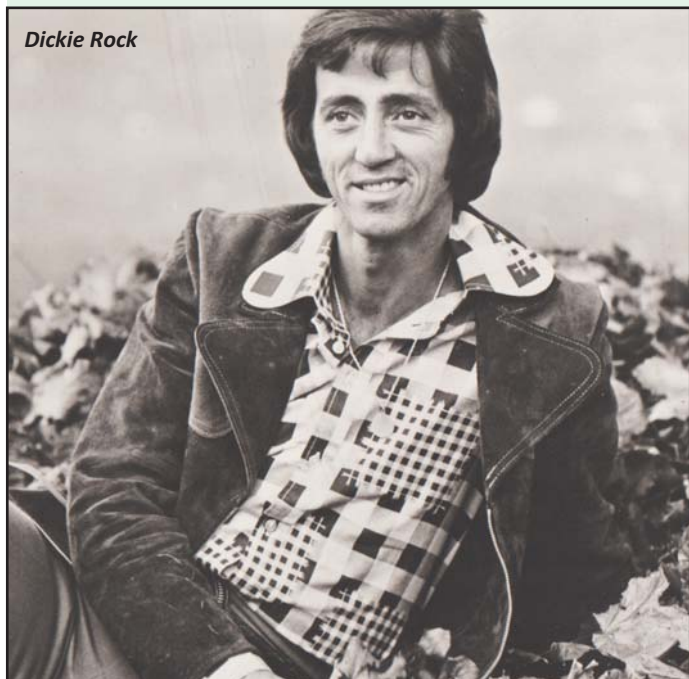
Doina Spătaru

evoluții superlative la concursul TV „Steaua fără nume”. Și când te gândești că nu au ajuns la „Cerbul de aur” Marina Voica, Mirabela Dauer, Stela Enache, Petre Geambașu, Sergiu Cioiu, Cornel Constantiniu... nici atunci, dar nici după 90! După cum se poate observa, palmaresul a fost ceva mai sărac în acel an, deși ar fi meritat să primească măcar niște distincții speciale Eliane Dambre din Elveția (a cântat fermecător „E vârsta întrebărilor” de George Grigoriu, fiind invitată după câteva decenii într-un studio al TVR la o aniversare a festivalului) sau Mimi Ivanova din Bulgaria (a nu se confunda totuși cu faimoasa Lili Ivanova!). Juriul a fost extrem de stufos, cu nu mai puțin de... 21 de membri, între cei mai aplaudați fiind George Sbârcea și câștigătorul primei ediții, cea din 1968, belgianul Jacques Hustin. Am stat de vorbă cu câțiva interpreți și impresari și absolut toți mi-au mărturisit că au parcurs cu atenție caietul cu cele 80 de creații românești, pentru a alege piesa care să li se potrivească. Tocmai de aceea mi se pare grăitor să vedem, prin prisma potențialului lor internațional, care au fost aceste titluri, pe care unii dintre concurenții străini au

declarat că le vor păstra în repertoriul propriu. Așadar, iată-le, firește înafara celor amintite deja: „Nu-ți șade bine când plângi” de Gelu Solomonescu (Chris Eklund, Austria), „E vârsta întrebărilor” de George Grigoriu (Eric – Erich Spree Spitzer, Austria), „Ora cântecului” de Florin Bogardo (Lea

Vasilescu (Cătălina Marinescu), „Glasul tău” de Alexandru Mandy, „O mască râde, o mască plânge” de Vasile Veselovski (Ruxandra Ghiță). Au mai concurat Lorena Midi (Italia) – „Cum e oare?” de Florin Bogardo, Britt Vendelbo (Danemarca) și Fausti Cima (Luxemburg).

Câteva adnotări și despre piesele străine alese de finaliștii de peste hotare. În vârstă de 23 de ani, Kiki Dee avea deja multe succese la activ („Sunday and monday”, „Johnny Raven”, „Jimmy”), fusese remarcată de membrii formației Beatles, semnase cu celebra casă de discuri americană Tamla Motown și participase la ediția din 1965 a festivalului de la Sanremo, cântând „Aspetta domani” de Fred Bongusto, care a interpretat a doua versiune (în acel an versiunile străine au adus pe scenă celebrități cum ar fi Gene Pitney, Connie Francis, Udo Jürgens, Petula Clark, Dusty Springfield, Timi Yuro). La Brașov Kiki Dee, pe numele real Pauline Matthews, a cântat piesa „San José”. Lea Laven s-a oprit la celebrul „Something” (Beatles) compus de George Harrison, iar Dickie Rock la și mai cunoscutul „My way” (Paul Anka-Claude François). Nicole Jacquemin a ales „Le sang de la rose” de Jacques Hustin, de care o lega o tandră prietenie, dar a trebuit să se mulțumească doar cu o distincție „Pentru cea mai bună interpretare a unui cântec românesc”, în ciuda faptului că acesta era membru în juriu... Soliștii din Est au apelat,

Dickie Rock

Laven, Finlanda), „Trecea fanfara militară” de Temistocle Popa (Regina Thoss, RDG), „După noapte vine zi” de Aurel Groveanu (Olivia Molina, RFG), „Ploaia și noi” de Vasile V. Vasilache (Saška Petkovska, Iugoslavia), „Nopti cu lună-n București” de Sile Dinicu (Jan Hoeyland, Norvegia), „Spune-mi ce crezi” de Nicolae Kirculescu (Frederique Valli, Franța), „Caut leac de dragoste” de Petre Firulescu (Lenita Gentil, Portugalia), „Mereu cânta o serenadă” de Temistocle Popa (Maria Valejo, Portugalia), „Ionel, Ionelule” de Claude Romano (Slawa Przybylska, Polonia), „Măicuța mea” de Temistocle Popa (John O’Hara, Scoția), unii dintre soliștii străini cântând în limba română. În afara titlurilor amintite, reprezentantele noastre au optat pentru „Inimă, nu fii de piatră!”, scrisă special pentru ea de Edmond Deda (Corina Chiriac), „Fascinație” de Ion

Dova

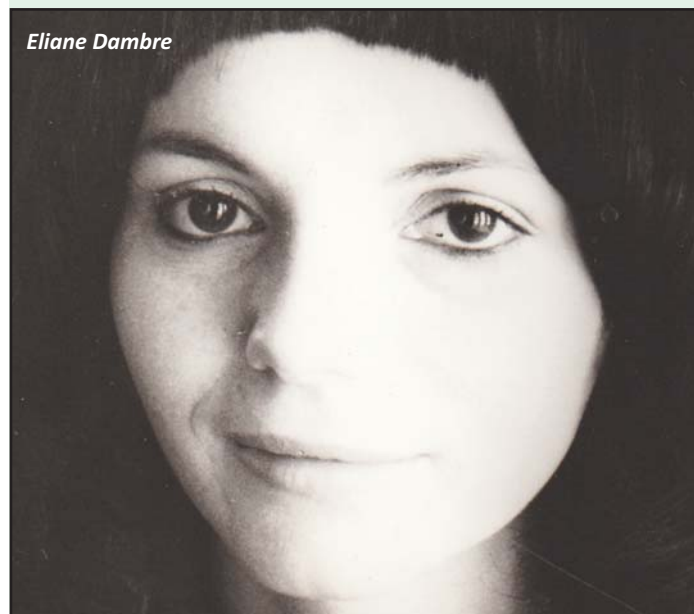
Helena Vondráčková

firește, la creații ale unor compozitori de top din țările respective, cunoscuți și la noi, cum ar fi Toncio Rusev, Iosif Tankov (Bulgaria) sau Gerd Natschinski (RDG).

Cum din păcate se pare că TVR n-a păstrat nici o secvență din aceste patru ediții istorice, să încercăm să ne... teleportăm în acele frumoase seri de primăvară din 1971, cu precizarea că totul era cronometrat la minut, concertele începând la ora 20. Așadar marți 2 martie: cuvântul lui Valeriu Râpeanu; prezentarea concurenților; primii 5 finaliști; prezentarea juriului; recital Doina Badea (30 de minute); pauză de 20 de minute; recital Alain Barrière (70 de minute), transmisia de la Teatrul de stat din Brașov încheindu-se la ora 23. Miercuri 3 martie: 8 concurenți; pauză; recital Lola Iovanovici (35 de minute); recital Charles Trenet (45 de minute); încheiere transmisie TV la 22, 40. Joi 4 martie: 10 concurenți; pauză; recital Enrico Macias (65 de minute); încheiere transmisie TV la 22,35. Vineri 5 martie: 7

concurenți; pauză; recitaluri Massiel (40 de minute), Sergio Endrigo (45 de minute); încheiere transmisie la 22,35. Sâmbătă 6 martie: recitaluri Angela Similea (30 de minute), Doina Spătaru (15), Thérèse Steinmetz (30); pauză; recital O. C. Smith (70 de minute); încheiere transmisie la 22,45. Duminică 7 martie: uvertură Orchestra de estradă a RTV, dirijor Sile Dinicu; gala laureaților (o oră); pauză; recital Dalida (65 de minute); încheiere transmisie TV la 22,35.

Cele 13 recitaluri au adus în fața publicului 3 interprete din țara noastră, Doina Badea revenind după 3 ani, deși nu a concurat niciodată. Cu binecunoscuta forță a glasului său, având alături și sextetul vocal „Cantabile” condus de Smaranda Toscani, artista a conceput un recital de factură clasică, nelipsind melodii cum ar fi „Barcarola” de Henry Mălineanu, „Hăulita” de Vasile Veselovski, „Ciuleandra” Mariei Tănase, „Mi-am pus busuioc în păr” de Ion Vasilescu. De aceste titluri îmi aduc sigur aminte că

Eliane Dambre

le-a cântat, dar a ales cu siguranță și alte câteva piese de succes ale repertoriului ei, chiar dacă ea însăși își dorea și slagăre mai comerciale. Însă avea de unde alege: „Spre soare”, „Cred în fericirea noastră” (ambele de George Grigoriu), „Tu”, „Cânta un matelot la proră”, „Îmi cântă la fereastră marea” (toate de Vasile Veselovski), „Nimeni”, „M-am obișnuit cu tine” (ambele de Henry Mălineanu), „Ploaia și noi” de Vasile V. Vasilache, „De ce pari trist?” de Richard Oschanitzky, „Taci”, „Inimă” (ambele de Florin Bogardo), „Cânta o mandolină” de Gherase Dendrino, „La un pas de fericire” de Radu Șerban, „Nu știu” de Nicolae Kirculescu, „Iubesc, iubesc” de Ion Vasilescu, „Șoapte de iubire” de Temistocle Popa, „Lacrimi de fericire” de Ramon Tavernier (Constantin Alexandru)...

Sosit la Brașov la 36 de ani, chipeșul francez Alain Barrière era în culmea gloriei, spectatorii români primindu-l cu dragoste pe cel care dăruise muzicii ușoare până la acea dată cântece cum ar fi „Ma vie”, „Elle était si jolie” (trofeul Eurovision), „Angela”, „Le temps d’une valse”, „La route”, „La ronde autour du monde”, „La balade des amours”, „Mon vieux Joe” sau „C’a fait aimer la vie”. O șansă pentru publicul nostru iubitor de poezie a fost întâlnirea cu „patriarhul” (deși nu avea încă 60 de ani) Charles Trenet – compozitor, poet, actor – și cu celebrul său cântec „Ainsi la mer”. Avea deja în spate o carieră fabuloasă, cu peste 500 de cântece, dintre care un număr de 182 au fost reunite într-

un cofret cu 13 discuri editat de casa Columbia (doar Edith Piaf s-a mai bucurat de o asemenea onoare în 1965, dar numai cu 106 melodii). Evident că n-au lipsit nici alte titluri legendare, cum ar fi „Les coupeurs de bois”, „L’âme des poètes”, „Biguine à Bango”, „La tarantelle de Caruso”, „Bonsoir jolie madame”.

Venită din Spania, neașteptata deținătoare a trofeului concursului Eurovision din 1968 de la Londra, cu melodia „La, la, la”, Massiel (Maria de los Angeles Santa Maria), nu a rupt, cum se spune, gura târgului, dar a cules aplauze îndeosebi cu piesa „Vuelvo al mer”. Mult mai popular la

Koncz Zsuzsa

noi (ulterior a editat și un LP la Electrecord), italianul Sergio Endrigo, fără a avea alura unui star de tip june prim, deja avea în 1971 câteva titluri de succes, cum ar fi „Canzone per te” (Trofeu la Sanremo 1968), „La colomba”,

Lili Castel

„Lontana degli occhi” (locul II la Sanremo 1969), „Adesso si!” (Sanremo 1966), „Dove credi di andare”, „La tua assenza”, „I tuoi vent’anni” și firește „Arca di Noe”, pe care le-a cântat jovial, cu simplitate.

Doina Spătaru și-a etalat din nou căldura glasului în piese cum ar fi „Aștept” și „Pentru tot ce-a fost”, ambele de Ion Cristinoiu, „Nu mă mai despart de tine” și „În fiecare zi mi-e dor de tine” – ambele de Aurel Giroveanu, precum și în creațiile poetice ale lui Alexandru Mandy – „Poarta sărutului”, „Va fi prea târziu”, „Masa tăcerii”, etalând la

rândul ei, ca și Corina Chiriac, siguranța dobândită la concursul TV „Steaua fără nume”, pe care l-a câștigat. Și Angela Similea era la începutul unei fulgurante ascensiuni marcate de șlagărele unor Ion Cristinoiu, Marius Țicu sau Marcel Dragomir, dar și în cazul ei s-a putut observa plusul de siguranță după doar un an de la cucerirea „Cerbului de argint”, impresionând cu compozițiile lui George Grigoriu („Amurgul”, „Nesuferită tristețe”) sau Edmond Deda („Suflet de copil”). Cea care o învinsese de puțin pe Angela Similea la ediția anterioară, olandeza Thérèse Steinmetz, a făcut o elegantă reverență în fața corifeilor muzicii noastre ușoare, cântând, pe lângă piesele proprii, „Să nu uităm să iubim trandafirii” de Florin Bogardo și „O fată mai găsești,

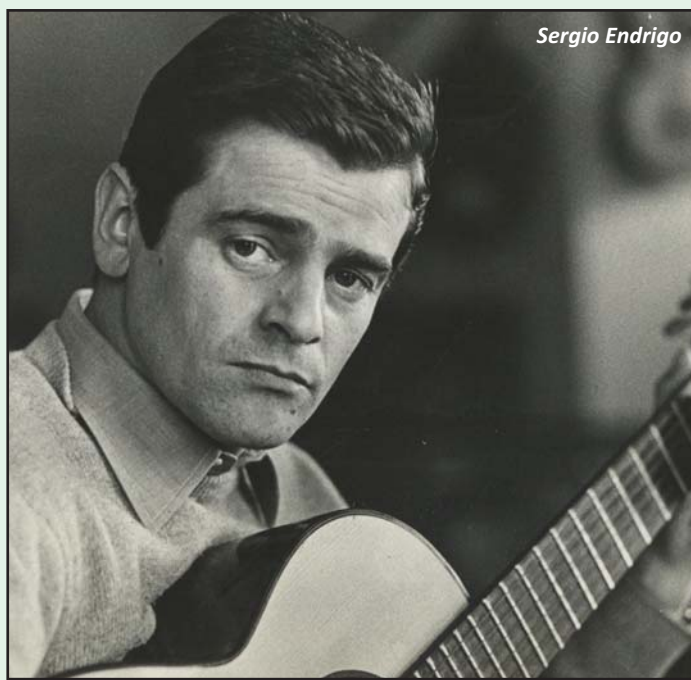

Nicole Jacquemin, Jacques Hustin

dar un prieten nu” de Henry Mălineanu. Pe o culme a succesului a sosit la Brașov Dalida, de origine italiană și crescută în Egipt, dar mare vedetă franceză. Lansarea ei a beneficiat de flerul cunoscutului producător Eddie Barclay, care a vegheat la primele înregistrări: „Gitane”, „Flamenco bleu”, „La violette”, „Come prima”, „Mon coeur va”, urmate de alte succese („tubes”, cum spun francezii) – „Ciao, ciao bambina”, „Va, petite étoile”, „Romantica”, „Pilau, pilau”, „Marie, Marie”, „Ciao amore”, „Un pod’ amore” și Discuri de aur pentru „Hava naguila”, „Miguel”, „Gondolier” și „Les gitans”. În 1971 avea deja imprimate peste 500 de melodii, cântate în 7 limbi. După un Disc de platină în 1964, pentru 10 milioane de discuri vândute, dublează cifra, fiind una din marile vedete feminine ale epocii. Tragic însă, după cum se știe, s-a sinucis peste un timp, nimeni neștiind exact ce a fost la mijloc, depresie, iubire neîmpărtășită? Lola Iovanovici (Iugoslavia) a venit direct de la Paris, fiind angrenată în numeroase turnee europene. Enrico Macias, pe numele adevărat Gaston Ghenassia, s-a născut în Algeria („Țara soarelui”) și era deja îndrăgit de publicul nostru după concertele fulminante de la Sala Palatului, la București, în 1967. Consacrat ca autentică vedetă franceză, a câștigat rapid multe „Discuri de aur”, impunându-se prin stilul său mediteranean și prin virtuozitatea chitaristică. La Brașov s-a dovedit același cantautor plin de căldură, neocolind titluri cum ar fi „Oh, guitare, guitare”, „Ma patrie”, „Adieu mon pays”, „Solenzara”, „L’ami fidèle”, „L’Oriental”, „Le feu des gitans”, „Un rayon du soleil”, „Mon ami, mon frère”, „Les gens du nord”. Pe numele real Ocie, americanul O. C. Smith

și-a făcut școala alături de marii maestri ai jazz-ului Charlie Parker, Dizzie Gillespie și mai ales Count Basie. Adept al blues-ului, solistul s-a făcut remarcat prin numeroasele show-uri susținute alături de marele crooner Bing Crosby. La Brașov a cântat hit-ul „Fiul vagabondului Hickory Haller” și firește titlul său de rezistență „Micile mere verzi” (Little green apples).

La cea de-a IV-a ediție a sa nimeni nu bănuia că festivalul se va întrerupe pentru mai bine de două decenii, impresiile tuturor fiind superlative. „Intensitatea cu care am simțit muzica aici în România – declara Koncz Zsuzsa (maghiarii pun primul numele de familie, asemeni chinezilor, de pildă) – în competiție sau în recitaluri, în manifestarea entuziastă, sinceră de după concert mă convinge că această artă are toate condițiile să se dezvolte în țara dumneavoastră. Am reținut multe melodii românești inspirate, pe care le voi introduce în repertoriu”. Iar Jerry Rix era de-a dreptul uimit: „Nu credeam, dar românii, atât cântăreții, cât și ascultătorii, au făcut din «Cerbul de aur» o adevărată sărbătoare a muzicii ușoare”. „Da, este o sărbătoare pentru cântecul românesc – adaugă impresarul și dirijorul spaniol Juan Vallori, aflat lângă el. Am ascultat 120 de cântece pentru a alege Dovei piesa din concurs. Inflexiunile muzicii populare, tratarea modernă m-au convins că au valoare de circuit internațional”. Și impresarul olandez Benny Vreden este încântat: „Sunt

Sergio Endrigo

foarte des membru al juriilor internaționale, iar festivalul de la Brașov este de o înaltă ținută și nu mă refer doar la organizare, ci și la calitatea concurenților, la nivelul competiției. Melodiile românești, prin numeroasele imprimări pe care le-am făcut, vor fi în curând transmise la posturile de radio și de televiziune din Olanda”.

Juriul a acordat Diplome de onoare regizorului Alexandru Bocăneț, dirijorului Sile Dinicu și orchestrei Radioteleviziunii, dar nimeni nu bănuia că festivalul se va relua abia în 1992... Cum aceste prime patru ediții rămân din toate punctele de vedere un unicat nu numai pentru acea perioadă (120 de concurenți străini și peste 50 de vedete internaționale în mica sală a teatrului!), voi reveni cu concluzii și cu un post-scriptum. (Va urma)

Octavian URSULESCU

Garden party

Superba grădină a Bibliotecii județene Giurgiu, cu aluni, nuci, pruni (toți cu fructe!) și un stejar plantat în urmă cu câțiva ani, la inaugurarea sălii de concerte „Dumitru Lupu” la Școala de muzică unde studiase regretatul compozitor, a fost din nou gazda unui eveniment deosebit. Un „party”, ce-i drept, dar numai cultural-muzical, în buna tradiție a celor organizate de managerul bibliotecii, Daniela Bardan, de fiecare dată cu invitați de marcă dezbătând teme de mare interes. Giurgiuveancă get-beget (locuiește în casa părin-tească din comuna Buturugeni, în afara lunilor când este la Sanremo, de unde ne transmite corespondențe de la celebrul festival de muzică ușoară), Ileana Popovici este foarte iubită și prețuită aici, numele ei figurând atât pe frontispiciul unei săli de la Teatrul „Tudor Vianu”, cât și al bibliotecii din comuna sa. Violonistă, absolventă a Conservatorului bucureștean, ea a fost o figură marcantă a Televiziunii Române, ca ilustrator muzical, realizatoare și prezentatoare de emisiuni, nemaivorbind de cariera pe tărâmul muzicii ușoare, atât în postura de componentă a Trio-ului vocal „Aurora”, cât și de cântăreață de mare farmec, celebritatea aducându-i-o interpretarea bossanovei (specialista nr. 1 la noi), precum și a creațiilor lui Richard Oschanitzky. Ileana Popovici a depănat amintiri legate atât de cariera muzicală, cât și de aceea de actriță de film, fiind proaspăt întoarsă de la un festival de film organizat de Cinemaraton la Vața Băi. În ce privește filmul, Adrian Cioroianu, mare meloman, a ținut să precizeze ceea ce ea, modestă, a ocolit, și anume că Ileana Popovici a semnat coloana sonoră la multe producții cinematografice, între care „Nea Mărin miliardar”, campion detașat al încasărilor, pe baza milioanelor de cumpărători de bilete. În ce-l privește, reputatul istoric a răspuns numeroaselor întrebări venite din sală/grădină referitoare la pasiunea sa pentru muzică, în acest sens dialogând pe felurite subiecte – muzica rock și folk în anii 70, când era obligatoriu să scrii roc, folc sau jaz, sau de aceeași perioadă când la un moment dat la Radio numele formațiilor străine trebuiau traduse – vă dați seama cum era să anunți în românește Beatles, Rolling Stones, Bee Gees, The Who sau Pink Floyd! De asemenea a povestit despre numeroasele vedete ale muzicii ușoare franceze pe care le-a cunoscut personal în anii când a fost ambasador UNESCO la Paris. Un alt capitol de istorie muzicală abordat s-a referit la faimoasa emisiune radiofonică Metronom, a lui Cornel Chiriac, în care am debutat în 1966, ca student. În martie 1969, la cea de-a doua ediție a Festivalului internațional „Cerbul de aur” de la Brașov, Cornel Chiriac a provocat un mic scandal în holul hotelului Carpați (Aro), înconstrându-se cu Tudor Vornicu, directorul festivalului, care... i-a confiscat buletinul! Peste câteva luni a plecat din țară, trimițându-mi o vedere de la Viena, în care mă anunța că va pleca în SUA, patria jazz-ului pe care îl iubea atât de mult. Dar n-a fost să fie, s-a oprit la „Europa liberă”, la München, oraș în care avea să-și

piardă viața... Discuțiile cu noi patru, inclusiv Daniela Bardan, s-au prelungit ore în șir, la umbra nukului... tânăr. Profesoara Mariana Iliescu, fostă directoare a Școlii de muzică din oraș, i-a mulțumit Ilenei Popovici pentru oboiul procurat unui foarte talentat elev al ei, așa cum toate personalitățile locale prezente au propus teme muzicale de mare interes. Este vorba de Violeta Frateva, venită special

Mariana Iliescu, Daniela Bardan, Octavian Ursulescu, Ileana Popovici, Adrian Cioroianu

din Bulgaria, de la Ruse (i-a tradus lui Adrian Cioroianu o carte în limba bulgară), Petra Ochișor, Mădălina Naieanu, Viorel Rădulescu sau Florian Nicolae, fără a mai pune la socoteală zecile de bibliotecari din județ. Înaintea acestei originale „șezători muzical-culturale” avusese loc o întâlnire cu elevii din oraș, cu tema „Ai vrea să fii prezentator?”; celor rămași le-am dat sfaturi pertinente – mai știi de unde apare un mare talent? Și cum peste câteva zile împliniam 79 de ani, m-am fotografiat cu toți cei prezenți sub nukul care, măcar în acea zi, îl avea drept proprietar, așa cum grăia plăcuța, pe:

Octavian URSULESCU

Sub faldul identității

De mulți ani de zile revin în mass media discuțiile privitoare la fondul cultural original, la identitatea actului artistic și implicit la filonul românesc autentic din sfera creației, dar și al reprezentațiilor publice. Globalizarea este o hidră nemiloasă, cu care fiecare luptă cu armele sale, deși acestea din urmă par tot mai mult avioane de hârtie față-n față cu supersonice... La concursul Eurovision, ca să dăm doar un exemplu, se cântă aproape numai în limba engleză, iar din punct de vedere stilistic piesele au început să semene tot mai mult între ele. Din acest punct de vedere, tot mai puține sunt țările care încearcă să-și afirme specificul național, cele estice rezistând, cât de cât, în frunte cu Republica Moldova, asaltului globalist. Din păcate, cel puțin în ce privește muzica ușoară noi nu ținem pasul cu vecinii de peste Prut, fiind primii care copiem, imităm, adaptăm, mândri nevoie mare, dovadă că la concursurile muzicale inclusiv copiii ocolesc limba maternă, semn că există o problemă la nivelul profesorilor îndrumători. În aceste condiții nu e de mirare că aceste competiții nu lansează autentice vedete ale genului, cum se petreceau lucrurile pe vremuri.

Această poate prea lungă introducere își are rostul ei, fiindcă am asistat de curând la o manifestare amplă, al cărei uriaș succes de public ne-a dovedit care sunt de fapt preferințele marelui public, acestea contrastând vizibil cu politicile culturale păguboase ale adepților globalismului. Altfel spus, marele spectacol „Drag ne e de Tricolor!”, de pe stadionul din Comarnic, a oferit o lecție demnă de urmat, pe care o respectă orice organizator: „Dați-i publicului ceea ce își dorește!”. De la spectacolele de anul trecut stadionul (poate la ediția viitoare vor apărea și obligatoriile instalații sanitare...) s-a îmbogățit cu o tribună modernă, realizată de firma Mari Vila, producătoare a evenimentului, în plus pe gazon numeroși

spectatori au avut la dispoziție sute de scaune comode. Nimic mai firesc, fiindcă am avut de-a face cu un spectacol muzical-coregrafic, plus o proiecție de film, cu o durată de aproape zece ore! În prima parte a concertului au fost aplaudați talentați artiști prahoveni, între care mulți copii înzestrați de la școlile de muzică și cluburile locale, după care la orele 17 a avut loc emoționanta ceremonie de înălțare pe catarg a drapelului României, precedată de o slujbă susținută de un sobor de preoți, imnul național fiind interpretat la nai de Viorel Papuc, 18 ani, un foarte talentat elev al lui Gheorghe Zamfir, care a mănuit chiar un nai dăruit de maestrul său. O adevărată revelație a fost solista de numai 13 ani Mara Șatalan, din București, deținătoare a

Alesis, Cristian Obrejan, Paul Surugiu-Fuego

zece de distincții importante la festivalurile de gen. Adevărat rock-star în devenire, Mara Șatalan a impresionat prin interpretările sale moderne, prin forța și calitatea glasului și mai ales prin faptul că a cântat doar în limba română (am ajuns să considerăm asta o fericită excepție...), detașându-se versiunea piesei „Au înnebunit salcâmiile” a lui Tudor Gheorghe. Amfitrion al evenimentului, cunoscutul actor Gabriel Fătu (fostul „rege al farselor” de la OTV, urmărit încântat din fața scenei de Dan Diaconescu, care și-a transmis în direct de la Comarnic emisiunea de pe Youtube) a introdus prima mare vedetă, Pepe. Prezența acestuia n-a fost deloc întâmplătoare, fiindcă la ora 22 a fost proiectat în premieră filmul „Mă mut la mama”, o comedie spumoasă în care Gabriel Fătu are alături în distribuția filmului o pleiadă formidabilă de mari actori, de la Maia Morgenstern la Adriana Trandafir. Iar tema muzicală a filmului, oferită în primă audiere de interpret, este compusă și interpretată chiar de Pepe, care, acompaniat de formația sa, a trecut în revistă toate marile sale succese.

Mara Șatalan

Întregul eveniment de la Comarnic a fost produs (inclusiv filmul amintit!) de Marin Mândrilă, un mare iubitor al muzicii

și al orașului Comarnic, deși este bucureștean. La intrarea în stadion spectatorii primeau gratuit cartea biografică zugrăvind-i viața și cariera, precum și o brătară, pe baza căreia spre finalul serii zece norocoși au câștigat, în urma unei tombola, câte 1.000 lei din partea acestuia! Începând de anul trecut, Marin Mândrilă a adoptat soluția ideală, încredințându-i lui Paul Surugiu-Fuego conceperea unui show amplu și variat de nu mai puțin de trei ore, în care artistul l-a avut alături pe poetul Narcis Avădănei, realizatorul emisiunii de mare audiență „Drag de România mea” de la TVR2. Anunțat din vreme, concertul a adus la Comarnic spectatori din toată țara și chiar din străinătate, fiind cunoscută popularitatea lui Paul Surugiu-Fuego. Practic, scena (pe viitor trebuie mărită neapărat!) din orașelul prahovean a rivalizat cu cea de la Sala Palatului –

orașele mari din țară ar trebui să pălească de invidie și să-și dorească evenimente similare. Pentru că încă nu s-a văzut așa ceva pe un stadion: o orchestră, cea a Ansamblului artistic profesionist „Junii Sibiului” (manager Silvia Macrea), cu zeci de instrumentiști în smokinguri și cu papion, sub bagheta dirijorului Cristian Obrejan. Acesta, ne amintim, a dirijat orchestra festivalului de la Mamaia anul trecut, la recitalul lui Paul Surugiu-Fuego reunind laureate ale festivalului. Interesant este faptul că din postura de director al festivalului de muzică ușoară de la Amara și de membru în juriu Cristian Obrejan a fost legat de lansarea lui Pepe, care a cucerit la debut, în 1999, premiul I la competiția ialomițeană. În afara pieselor orchestrale și a dansurilor, Paul Surugiu-

Eros Vasilescu, Alina Negoiasă

Fuego a avut numeroase apariții solistice, dar și melodii interpretate în duet cu invitații săi, nume unanim îndrăgite de marele public: Alina Băcă, Traian Stoiță, Alesia (Alina și Romeo Negoiasă), Aurora și Săndel Mihai (fratele Andrei) – bine că aceștia n-au adus „Ploaia de la Cluj”!, Sava Negrean Brudașcu, Mioara Velicu. De mare efect a fost colajul cu refrane din repertoriul lui Gică Petrescu, în care Paul Surugiu-Fuego a avut alături dansatorii în costume elegante de gală, ca la balul din Viena! A fost anunțat cu această ocazie marele spectacol aniversar „Paul Surugiu-Fuego – 50 de ani” (Doamne, cum trece vremea!) din 4 noiembrie de la Sala Palatului, la care cu siguranță biletele se vor epuiza cu mult timp înainte. La finalul marelui concert – artificii ca la Monte Carlo, urări de „La mulți ani!” și chipuri fericite ale organizatorilor. Mai e nevoie să spunem că orașul Comarnic este singurul din țară care te întâmpină la intrare cu tricolorul luminat în permanență? În Capitală abia vezi o placă mică și murdară...

Marius GHERMAN

Petrecere mare la castel

N-am fost niciodată acolo, dar cum am imaginație bogată închid ochii și mă teleportez (nici basmele nu mai sunt ca pe vremea lui Ispirescu, oricum copiii de azi nu le mai citesc, din păcate...) și ajung pe dată. Pe un Deal (evident, nu?) se înalță un mândru castel – localnicii îi spun Kids Castle – în curtea căruia cântă și dansează o sumedenie de copii, vegheați cu ochi de părinte de Rege și de Regină. Cum suveranii îi iubesc nespun, chiar ei sunt cei care le-au compus frumoasele cântece: „regele” Bela Andrași a compus muzica, iar „regina” Camelia Florescu versurile, 20 din aceste bijuterii fiind gravate pe CD-ul de față de „prinții” de la castelul Eurostar din București, Venera și Paul Stîngă.

Gata, e timpul să ascult melodiile, suveranii mi-au promis că dacă scriu frumos mă invită la lansarea de la castelul „Tudor Vianu” din Giurgiu, unde va fi și „contesa” Daniela Bardan. N-are rost să scriu prea mult, după ce citiți aceste rânduri ascultați cântecele și vă veți convinge ce mlădițe talentate cultivă la Bolintin-Deal compozitorul Bela Andrași (chitarist frenetic, cu accente rock în multe din creații) și poeta Camelia Florescu, la rândul-i copil-minune cândva la Craiova, deci înțelegând perfect cât de tare bate inima unui candidat la glorie când primește, de necrezut!, o piesă A LUI. Cu unii dintre protagoniștii acestui album și cu o parte din piese am făcut cunoștință în minunatul show de la Favorit TV ocazionat

de ziua de naștere a Cameliei Florescu. Iar pe surorile Maria și Ioana Ciobanu (cea dintâi să nu fie tentată să treacă la folclor!), fiicele învățătoarei Elena Ciobanu din Buturugeni (acolo, la Biblioteca „Ileana Popovici”, copiii pot citi basmele lui Ispirescu!), primele eleve de la Kids Castle, le-am prezentat la Giurgiu, în curtea Bibliotecii Județene, când „Regina Camelia” și-a lansat un volum de versuri. Încântătoarele „Ciobănițe” au adus culorilor „casei regale” numeroase premii, la fel ca mulți dintre „micii castelani” de pe acest CD, la concursuri cum ar fi „Armonii de iarnă”, „Volare”, „Armonii de toamnă”, „Euromusic vision” și altele. Ceea ce se întâmplă la Kids Castle, repet, este pe de o parte uluitor fiindcă se oferă șansa afirmării copiilor din jud. Giurgiu (din

Trestieni, Ogrezeni, Bolintin Vale, Malu Spart, Buturugeni și firește Bolintin Deal), din alte județe fiind doar Sara Dan din Cluj-Napoca și Sofia Lungu din Roman, jud. Neamț, aceasta „împrumutată” de la clubul Noblesse Media Arts, iar pe de alta pentru că lor li se oferă melodii în primă audiere, nemaifiind obligați să recurgă la titluri consacrate. Cu ele se pot prezenta ca artiști de sine stătători oriunde, ca în cazul simpaticului rocker Zian Niță, introdus cu piesa „Ce-și dorește un copil” în playlist-ul de la Radio Itsy-Bitsy! N-aș vrea nicidecum să-i uit pe soliștii și chitariștii (Bela Andrași, profesor la

Buturugeni, își pregătește urmașii) Ionuț Ceașu, care posedă deja o colecție impresionantă de chitare, și David Dan, de multi-laureații Carmen Șerban, Andreea Țâncă, Antonia și Gabriela Mardare („trupa de șoc”), Matteo Gheorghe (rocker și el, deja mică vedetă TV), Rebeca Lungu, Isabella Mihai, Anastasia Dragomir (cum așchia nu sare... mama ei, Iuliana, este la rândul-i... studentă, că elevă nu-i mai pot spune, la Kids Castle). Cât de important e rolul părinților, care înțeleg să investească în talentul copiilor lor, nu mai e nevoie s-o spun, dar fie-mi iertat, dragi tați, mamele sunt decisive în educația lor, multe din ele fiind învățătoare - în afară de Elena Ciobanu, de care am amintit, Zaia Șerban (mama Anastasiei Dulgheru, zburdalnica „Puica”).

Datorită și acestor părinți admirabili, direct implicați, jos pălăria!, în toate evenimentele, între micuții artiști s-a cimentat o prietenie trainică, punctul culminant al bucuriei de a fi artist castelan fiind în iulie, în Tabăra Muzicală de la Straja, lângă Lupeni (unde Bela Andrași, normal, este la el acasă, fiu de onoare al orașului). Maria Ciobanu (ce frumoasă e piesa „Iubirea cea dintâi”, cântată în duet cu binecunoscuta Denis Ștefănescu!), Ionuț Ceașu, Carmen Șerban și Sara Dan alcătuiesc trupa „live” a clubului, acompaniindu-se singuri.

Am terminat de scris, dar și de ascultat, a suta oară, cele 20 de autentice șlagăre ale copilăriei, întorcându-mă în timp și fredonând, de parcă aș fi iarăși de 8-9 ani, „Doar atunci când ești copil”, „Zâna mea bună e mama”, „Un băiat de succes”, „Așa sunt eu”, „Un băiat și o chitară”, „Mă grăbesc să cresc” (nu, să nu faci asta, Zaia!), „Rockul e povestea mea”, „Vreau o stea să fiu”, „Eu vreau să cânt”...Nu vreau să deschid ochii, sunt încă în curtea castelului din Bolintin Deal, copiii mă iau de mână și mă conduc veseli în fața suveranilor, pe care parcă i-aș cunoaște de undeva, aceștia coboară din jilțuri, fac o reverență în fața lor, cum se cuvine, și aud ca prin vis: „Bună, Tavi, ce faci?”. Camelia și Bela mă privesc surâzători și înțeleg de fapt că n-a fost doar o poveste frumoasă: adulții sunt datori să-i ajute pe copii să viseze, dar n-ar fi rău deloc, ca părinți, să mai viseze și ei din când în când... (O. U.)

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori:

Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție:

Costin ASLAM

Corespondenți:

Mariana POPESCU, Constantin-Tufan STAN,

Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

Semnează în acest număr:

Florin Emil Nicolae BADEA, Corina BURA,

Teodora CONSTANTINESCU, Marius CRUCIANU,

Răzvan GEORGESCU, Doru IONESCU, David LAPADAT,

Florian LUNGU, Marin MARIAN, Ruxandra MIREA, Doina MOGA,

Irina NIȚU, Edward SAVA, Mădălin Alexandru STĂNESCU

<https://ucmr.org.ro/revistele-ucmr/revista-actualitatea-muzicala/>

Adresa redacției: București, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 19,
sect. 1, 010971, România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x